

1957

1957

2

В. С. Календерова из Петербурга.

О Мамы, канве нигди у естествоу нема!

Рис. Ср. II 1054/1.1

ИЛЯДА И ЄДАНЪ ДАНЪ

ИЛИ

ПРИПОВЕДКЕ СОЛИМЕНИНЕ.

ПРВА СВЕЗКА.

ИЗДАО

АВРАМЪ МИЛОВАНОВИЊЪ.

У БЕОГРАДУ,

ПРАВИТЕЛСТВЕНОМЪ КНЪИГОПЕЧАТЊОМЪ

1 8 5 5.

320242

У В О Д Ъ.

Надъ кралѣвствомъ *Кашмире* владаше негда краль, по имену *Тугрулъ Бей*. Онъ е имао само едногъ сына и єдну кѣрь, кои су дивота свои времена были. Сынъ, принць *Фарукруцъ*, быо є младъ юнакъ, когъ е славе цео светъ пунъ быо; а дражести сестре му *Фарукнаце* надвысивале су све тадъ живуће лепоте истока тако яко, да іой се свакъ живый, као чудовишту некомъ, дивіо. Не манъ и милина душе нѣне явно є човека обчинявала, и свакій кои се само очи свое на ню бацити усудіо, тай часъ се любовомъ къ нѣой распаліо. Страсть є ова, ахъ! прежалостна имала слѣдства; єрбо ій є већа часть память изгубила, или пала у нестрпелливу желю, коя ій є мало по мало изнурила.

Кадъ бы принцеза та изъ кралѣве палате у ловъ пошла, появила бы се безъ покривала на лицу. Народъ бы врвіо гомилама за нѣомъ, и высокимъ гласомъ показивао бы радость свою, погледомъ нѣнымъ проузроковану му. Она є яши-ла обично на беломъ татарцу съ црвеноцрнимъ пегамъ; сто богато одевены робкиня на црнымъ коньма пратило ю є. И ове су робкинь были безъ покривала на лицу, и премда су све оне были особите лепоте, опеть є текъ госпа нѣова привлачила свію очи на себе. Свакій се трудіо бли-

зу къ нѣой допрети, непазећи на многобройну почестну стражу, коя ю в свуда пратила. Залудъ су се войници старали съ мачемъ у руци народъ одбѣяти; и ако су и тукли, и, шта више, найвеће насртаче и убѣяли, опетъ се налазило по неколико несрећника, кои се нису ни найманъ тако грозне смрти бояли, шта више радость су у томъ налазили, предъ ногама принцезе умрети.

Краль, комъ су тако често несретни случаи, лепотомъ кѣри свое узроковани, неповольни были, науми уклонити ю одъ погледа людѣй. Забра ни іой изићи изъ палате, да ю небы више народъ кашмирскѣй видіо; и опетъ лепота нѣна пукне по целомъ истоку. Многи краљви буду гласомъ тимъ, намамльни, и наскоро чуе се у Кашмири, да су изъ свію дворова Азіе посланици оправльни, да просе принцезу. Алъ пре, него што они дођу, сви *Фарукнаца* санъ, кои іой све мужеве мрзкима учини. Сило іой се, као да види елена, кои се у замки уватио; еленица га ослободи, и кадъ после сама у ту замку падне, побегне елень место да іой помогне.

Кадъ се принцеза пробуди, врло е уплаши санъ овай. Она га нѣ ни найманъ сматрала као превару свое топле уображеня моћи, већъ е тврдо веровала, да е великѣй *Кезал*, *) судбу нѣну къ срцу примаюћи, показао іой, да су сви мужеве невѣрни, кои верность жена текъ неблагодарностѣу наплатити знаю. У овой чрезвычайной мысли утврђена, и у страу, да неће бити комъ годъ одъ принцева жертвована, којѣ посланике башъ садъ су у двору Кашмире очекивали, отиде краљу отцу своме. Неказуюћи му, како яко на мужеве

*) Найвећѣй пророкъ народа кашмирскогъ

мрзи, стане га са сузнимъ очима молити, да ю не-
уда противъ волю нѣне.

Сузе іой разжале *Тогруль Беа*. Нећу кѣри
моя, рекне іой, нећу я тебе ни нашто противъ
склоности твоє натеривати. Премда се принцезе,
као што си ты, обично удаю, да се одъ самы нѣи
у томъ совѣта и неиште, опетъ ти се я *Кезаіомъ*
заклинѣмъ, да те никакавъ принць, ма онъ и на-
слѣдникъ султана изъ Индіе быо, нигда као жену
свою кући одвести неће, ако сама на то неса-
изволишь.

Принцеза успокуєна овомъ заклетвомъ, кое
е важность познавала, удали се врло задовољна,
тврдо наумивши, саизволенѣ свое свакомъ прин-
цу одрећи, кои ю просіо буде.

После неколико дана приспу посланици раз-
личны дворова, и еданъ за другимъ буду на ауді-
енцію кодъ краля пуштени. Свакій е хваліо пол-
зу саюза са своимъ кралѣмъ, и преимуѣства прин-
ца, когъ е место заступао. Краль ій све прими
врло милостиво, покаже имъ свакояке знаке че-
сти; ал' притомъ и яви, да кѣи нѣгова сама съ ру-
комъ своимъ заповедати има; ербо се *Кезаіомъ*
заклео, да ю неће удати противъ склоности нѣне.
Будући да се и принцеза ни едномъ нѣе предати хте-
ла, врате се најпосле посланици у дворове свое
натрагъ забунѣни худимъ напредкомъ путованя
свога.

Повратакъ нѣіовъ уплаши *Тогруль Беа*. Боло
се да толики князеви, увреѣени неповольнымъ од-
говоромъ принцезе на освету непомысле, и про-
клинаюћи заклетву, коя ће заръ цѣло му кралѣв-
ство страотама опустошеногъ рата изложити, за-
поведи да му дойкиня принцезина дође,

„Солимено!“ рекне краль, „морамъ ти исповедити да ми е поступакъ кѣри мое врло чуданъ. Одкудъ е та мрзость нѣна спрамъ удадбе, признай ниси ли іой ты исту у глави увртила?“

„Нисамъ наймилостивіи Господине,“ одговори дойкиня, „нисамъ я ни найманъ неприятельца мужава; мрзость та принцезина естъ текъ дѣйство некогъ сна.“

„Некогъ сна!“ викне краль зачуѣенъ, „шта говоришь? — ал' нема тога, я бы было луда кадъ бы ти то веровао. Какавъ бы санъ могао тако силно и стално на кѣрь мою дѣйствовати?“

Солимена му приповеди санъ принцезинъ са свима обстоятелствама и заключи съ речма: то е узрокъ кои нѣну, другчіе бистру, душу помрачава; она суди о мужевима по томъ влену, и мыслиѣи, да су сви неверни и неблагодарни, одбацуе свакій саюзъ, кои іой се предлагае.

Речи ове умложе стра кральвъ, кои ніе по стигнути могао, како бы санъ еданъ кѣрь му тако сасвимъ изменути кадаръ было. — Шта ћемо садъ чинити, любезна моя Солимено, продужи дадѣ, чимъ бы се могло то зло уверенъ растерати, кое се у души детета мога тако тврдо укоренило? — Мыслишь ли, да е іоштъ можно паметь іой повратити?

Ако ми твое величество, одговори Солимена, ту чести пуну бригу предати оће, то самъ у доброй надежди, да ћу ю срећно съ врата скинути.

А како ћешъ у послу томъ поступати? Запыта *Тоеруль Бей*.

Я знамъ, одговори *Солимена* силомъ пріятны приповедкій, кой садржаніе, умилно принцезу за-

бавляюћи, злу заедно мисао, кою о мушкарцима има, исчупати може. Доказиваюћи да е верны любовника бывало, заиста ћу ю непримѣтно довести до тога, да ће и могућности такође веровати, да њ њошћь има. Допусти ми са блуденѣмъ принцезинимъ порвати се, и я ласкамъ себи да ћу га уништожити.

Кралою се допадне планъ дойкинь, и ова стане вребати найзгоднѣе прилике къ извршеню тога. Будући да е *Фарукнаца* цело после подне обично съ кралѣмъ, принцемъ и свима дворянкама у великой сали проводила, гди су робови различне игре представляли, и са звукомъ свакояки свирала те слагали; зато се *Солимени* згоднѣе учини, намеру свою пре подне предузети, и заключи употребити на то време, кадъ е принцеза у купатилу. Сутра данъ текъ што *Фарукнаца* у купатило уђе, проговори дойкиня: Знамъ едну приповедку пуну особиты чуда; кадъ бы мы сѣйна принцезо допустила, време ти сотимъ прекратити, заиста бы те она врло повеселила.

Принцеза, може быти не толико да любопытство свое задовольи, колико да дворянкама своима радость учини, кое су ю жельно напале были, да приповедку ту саслуша, допусти *Солимени* приповедати, и ова почне:

А Б У Л Ъ К А З Е М Ъ

изъ Базре, милостивый.

Сви се повестници у томъ согласую, да бы Калифа *Харунъ алъ Рашидъ* найсовершеніи свогъ века быо, као што є найсилніи быо, да му велика склоность къ гнѣву и безпредѣлна суєта нису помрачавала добра свойства. Тако є и самъ свакій часъ имао обичай говорити, да на свету нема тако великодушногоъ краля, као што є онъ самъ.

Гіяфаръ нѣговъ првый Везиръ, нїє дуже слушати могао, како се самъ хвали, и усуди се едaredь противъ те обичне собствене хвале пробеседити. Светла круно! рекне онъ, Владателю земль! опрости твою робу, што се усуђує представити да ти мало пристои, што се самъ хвалишь. Пусти нека славу твою распростиру твои поданици и страноземци; кои престоль твой обколяваю. Буди доволянъ сотымъ, што оны свакій данъ *Кезан* благодарє, што имъ є подъ сенкомъ твоіомъ допустіо, да се роде, а ови се за срећне држе што су отечество свое оставили, те живе овде подъ скиптромъ твоимъ.

Расрѣненъ овима речма погледи *Харунъ* Везира свогъ мрачнымъ погледомъ, и запыта га познаєл' онъ кога, кои бы се съ нѣимъ у великодушію сравнити могао.

Познаємъ, наймилостивіи Господару! У граду Базри налази се младіиъ, по имену *Абулъ Каземъ*,

кой премда є само простъ грађанинъ, ничимъ ма-
нѣ у већой светлости живи него кралѣви, и неи-
зузимаюћи ни Твоє Величество, ни єданъ краль
на свету ніє великодушній одъ нѣга.

Велика црвєнь покріє Калифино лице, очи му
се зажегу одъ тежкога гнѣва. Знашъ ли, викне,
да поданикъ, кои се усуди свогъ господара пре-
зирати, смрть заслужує?

Я веговоримъ што небы истина была, одго-
вори Везиръ. Последнѣгъ путованя могъ, коє
самъ у Базру предуєо, тога самъ *Абуль Казема*
видіо; быо самъ му у кући, и очи мое коє су се
на светлость сокровишта твогъ навикле, явно о-
слєпнн хтедоше одъ светлости нѣговы богат-
ства; а великодушнє ме нѣгово обчинило.

При овима речма *Харунъ аль Рашидъ* ніє мо-
гао дуже гнѣвъ свой уздржати. Како се смешъ
усудити безсрамннче, рекне, єдногъ одъ мои' най-
манъи поданика самномъ сравнѣвати? Аль неће
безобразнє твоє ненаказано остати.

То рекне пакъ намигне на поглавара свое
гарде, да ближе приступи, и заповеди му везира
Гіяфара затворити. Затымъ отиде у собу жєне
своє, принцезе *Зобеисе*, коя видећи разярєнь из-
гледъ нѣговъ сва преблєди.

Шта ти є господару мой и мужу, запыта у-
плашено, шта є то, што ти душу тако силно по-
трєса?

Харунъ іой приповєди шта се мало пре дого-
дило, говорєћи о Везиру свомъ съ таквимъ реч-
ма; да є *Зобеиса* изъ нѣи величину гнѣва нѣговогъ
лако извести и погодити могла, каква бы судба
овогъ верногъ слуге была, кадъ мудра княгиня не
бы о средствама мыслила, гнѣвъ калифинъ утало-

жити. Она му представи, да е нужно гнѣвъ у-
блажити, и кога у Базру послати, да се стварь
развиди, па онда да се Гіяфарь заслуженой казни
преда, ако се нађе да му е беседа лажна; ако е
пакь напротивь — кое она ни помыслити немо-
же — Везирь истину говорю, то бы неправедно бы-
ло юшть садь съ нѣмь, као са злочинцемь по-
ступати.

Беседа принцезина ублажи бесноѹ Калифи-
ну. Поволянь ми е совѣтъ твой *Зобеиса*, рекне,
и исповедамь ти да самь слуги таквомь, као што
е Гіяфарь праведань поступакь тай дужань. Юшть
ѹ више чинити; будући да онай, комь бы я на-
логь тай дао, може быти изь пріятельства къ Ве-
зиру не бы ме истинито известити хтео; зато и-
демь самь у Базру, да стварь ту прораспытамь.
Я ѹ се съ младимь тымь човекомь, когь ми ве-
ликодушіе тако яко хвале, упознати, пакь ако ми
е Гіяфарь истину казао, благодарїяма ѹ га оба-
сути, нити ѹ я тога ради, сбогь искренности нѣ-
гове на нѣга омрзнути; но заклинѣмь се да ѹе
животь проиграти ако ми е слагао.

Како Калифа намеру ову предузме, таки ста-
не и о извршеню исте мыслити. Ноѹ уклони се
потайно изь палате свое, узяши татарскогь коня,
поѹе на путь, нити допусти да га ико прати, прем-
да е *Зобеиса* свакояко трудила се наговорити га,
да пратню са собомь узме.

Дошавши у Базру сиѹе се у ближайой го-
стіоници, у коіой е добрый некій старина крч-
марь быо.

Дедо мой! рекне *Харунь*, ел' истина, да у о-
вомь граду живи младь человекь по имену *Абуль*
Каземь, кои славомь и великодушіемь и саме кра-
лѣве надвысуе?

Живи господине, одговори крчмаръ. Кадъ бы сто уста имао, и у свакима сто езика, то ми опетъ сви небы довольни были, исприповедати ти сва благодѣтельна дѣла, коя е онъ починіо.

Будући да в касно было, *Абуль Казема* вечерась іоштъ поодити, а и Калифа е одпочиваня потребовао; зато легне у постелю, нешто мало найпре вечеравши.

У ютру устане врло рано, и пође проодати се по граду, докъ се сунце роди. У прооданю дошавши кодъ продавнице некогъ крояча, запыта за кућу *Абуль Казема*

Та кажи ми, одговори смеюћи се кроячъ, изъ когъ кралѣвства ты дође, — мора да ниси никадъ у Базри быо, кадъ незнашъ, гди е господара *Абуль Казема* кућа; та кућа е нѣгова болъ позната, него палата кралѣва.

Овде буде речъ дойкинь пресечена улазкомъ робкинь, коіой е брига наложена была, дати принцези на знанъ, кадъ е време молитви полудневной. Како се робкиня ова появи, изиђе *Фарукнаца* изъ купалишта и стане се облачити. Дойкиня ућути, и топрвъ кадъ е сутра данъ принцеза у купалиште опетъ ушла, продужи приповедку свою овако:

Зайста одговори Калифа кроячу, я самъ страноземаць, и непознаемъ никога у овомъ граду; врло ћешъ ме обвезати, ако ми кога дадешъ; да ме къ славномъ томъ човеку одведе. Кроячъ тай часъ заповеди едномъ одъ свои млаћи, одвести га у кућу *Абуль Казема*. Кућа е та была велика, одъ самогъ четвороуголногъ каменя сазидана. Велика врата, коя су у двориште водила, была су одъ самогъ *Ятмовогъ* мрамора. Калифа уђе у двориште, гди велико мложество слугу, како робова

тако и слободняка, нађе, кои су се, очекујући за-
повести господара свога, са свакоякимъ играма
забавляли. Онъ приступи къ єдномъ и рекне: При-
яне, молю бы те да отидешъ къ господару твоємъ
Абуль Казелу, да му явишь, да страноземаць є-
данъ жели съ нѣмъ говорити.

Слуга примѣти добро на *Харуну*, да то ніе
прость какавъ путникъ, кои съ нѣмъ говори, и
пойти одма явити господару свомъ, кои се у са-
мо двориште сиђе да госта прими, когъ за руку
узме, и у богато искићену салу одведе. Овде ре-
кне Калифа младићу, да є толико славны и чрез-
вичайны о нѣму приповеданя слушао, да се онъ
одъ желѣ познати га, дуже уздржати ніе могао.

Абуль Казель одговори на ову ласкаву Кали-
фе беседу врло учтивымъ начиномъ; и понудив-
ши га да седне, запыта, одкудъ є дошао, каквогъ
є заната, и гди у Базри пребыва.

Я самъ, одговори Калифа, трговаць изъ Баг-
дада, и пребывамъ овде у гостіоници, коя ми є
кадъ самъ у градъ ушао найпре у очи пала.

После неколико магновеня, коя су у разго-
вору провели, уђу у салу дванаестъ у бело обу-
чены служителя посећи судове одъ агата и кри-
стала съ рубиномъ искићене и драгоценымъ пи-
ћемъ напућне. За овима є ишло дванаестъ див-
нокрасны робкиня, кое су ово порцеланске котар-
чице съ цвећемъ и воћемъ, ово златне шольице
са зачинѣнымъ воћемъ найславнѣгъ вкуса носиле.

Служительи предложе пића своя Калифи, онъ
окуси, и премда навикнуть на найдрагоценіе пи-
ће истока, морао є признати да никадъ болѣ што
піо ніе. Међутымъ приспе подне и *Абуль Ка-
зель* одведе госта свогъ у другу салу, гди асталъ

съ найславниимъ елама у златномъ посуѣу поста-
вльнѣ наѣу. После ручка узме младиѣ Калиѣу
за руку, и одведе га у треѣу салу, богатіе иски-
ѣену, него преѣашиѣ, гди неброено мложество
златногъ посуѣа, богато драгимъ каменѣмъ иски-
ѣеногъ и пуногъ вина, и порцелански' танѣира са
свакоюкимъ печенымъ тестомъ, наѣу. Докъ су до-
маѣинѣ и гостѣ му одъ наиболѣи вина пили, уѣе
меѣутимъ гласѣ певаца и фрулосвирача унутра,
кои вештинама своима *Харуна* у удивленѣ баце.
Я имамъ, рекне у себи, удивленя достойне певаче
у палати моіой, аль опетъ се они съ овыма ни
сравнити немогу; заиста постигнути немогу, од-
кудъ граѣанину едномъ та блага. да у таквой сла-
ви живи.

Докъ е Калиѣа на гласѣ еданѣ пазіо, кои га
е милиномъ своіомъ усхиѣавао, изиѣе *Абулѣ Ка-
земѣ* изъ сале; но оцетъ одма доѣе, носеѣи у ед-
ной руци прутѣѣ а у другой воѣку, ков е стабло
одъ сребра, а воѣе одъ рубина было. На вршку
воѣке стаяо е лепо израѣеный паунѣ одъ злата,
когъ е тело амбромъ алое-водицомъ и другимъ ми-
рисавкама напунѣно было. Онѣ метне воѣку предѣ
Харунове ноге, дирне потомъ прутѣѣемъ своимъ
пауна у главу, кои се съ великомъ хитрошѣу о-
кретати стане, и као што се онѣ окретао, тако
су извирали мириси са свію страна изъ тела нѣ-
говогъ, и напуне салу балсамскима парамъ.

Калиѣа се нѣе могао доvolmente воѣке и пау-
на нагледати, и еднако имѣ се іошѣ дивіо кадѣ
Абулѣ Каземѣ обадрвое счепа, и брзо наполь изне-
се. Овай поступаѣѣ *Харуна* яко наежи. Шта е
то? помысли онѣ; чини ми се да се младиѣ чо-
векъ овай неуме тако владати, као што самѣ съ
почетка мысліо. Одне се воѣку и пауна а види да

се іоштѣ съ нѣима забавлямъ, — бои се зарѣ да ѣуискати да ми іѣ поклони? Заиста ми се чини, да га є Гіафарѣ съ великомъ неправдомъ великодушнымъ назвао.

Тако є размышлявао Калифа, кадѣ се *Абулѣ Каземѣ* у салу врати, служавкомъ леномъ као зора праћенѣ. Ово любви достойно дете, у альни одѣ златне матеріє обучено, коє є бисеромъ и діамантима богато искићено было, носило є чашу изѣ едногѣ едитогѣ рубина изсечену, и виномъ боє багряне напуњну. Оно се приближи къ Калифи, и поклони се предѣ нѣимъ до землѣ, предлагаюћи му чашу. Калифа пружи руку, да є узме, и метне ю радостно на устне; аль, о чуда! Кадѣ се напіо, и девоичету чашу предати хтео, опази да є све еднако ова пуна была; тай часѣ узме є опетѣ, и испразни до последнѣ капльице, затимъ даде ю детету, и примѣти како съ она у томъ истомъ магновенію опетѣ напунила, а нико у ню ништа нелива.

Харуново удивленѣ о томе чуду было є велико, и онѣ забораваи у томъ воћку и пауна. Запыта домаћина свогѣ, како то бива: Господару! *Абулѣ Каземѣ* одговори, ова є чаша посао некогѣ старогѣ мудраца, кои є све тайне єстества познавао. При овима речма узме дете за руку, и изведе брзо изѣ сале. Поступкомъ овимъ разяренѣ Калифа рекне: Овай є младићѣ заиста съ ума сишо; доноси ми сва своя чудовишта и незамолѣнѣ зато одѣ мене, и кадѣ види да волю имамъ тима дивити се, а онѣ онда брже болѣ съ нѣима напољ. Ималѣ штогодѣ луће и непристойніє? — Чекай Гіафаре научићу я тебе, да болѣ о людма судишѣ.

Ніє знао шта да о домаћину овомъ мысли, и

стане доста зло о нѣму судити, кадъ аль ето ти му и трећи путъ домаћина у салу. Девойка у богатомъ оделу, бисеромъ и драгимъ каменѣмъ обасута ишла е за нѣмъ. Аль већма ю е дичила лепота нѣна, него драгоцености одѣла нѣногъ. Калифа се нађе у чуду, видећи толике силне дражести. Она се поклони са страхопочитаниѣмъ предъ нѣмъ, и све већма и већма га е обчинявала, што му се ближе приближавала. Онъ іой заповеди сестри. У тай ма зовне *Абулъ Каземъ* роба, кои драгоцену фрулу, одъ алойногъ дрвета са слоновимъ костима, сандаловимъ и црнимъ *) дрветомъ извезену донесе и лепој робкињи преда. Ова почне тако вешто свирати, да е *Харунъ*, кои се у свирки разумевао, у усхићеню своемъ викнуо: О како е славна судба твоя млада човече, како ти се яко завидити може, найвећи краљви света, и самъ Господаръ правоверный ніе тако срећанъ као ты!

Абулъ Каземъ видећи како му е силно гость девойкомъ обчиењъ, узме ову за руку, и изведе изъ сале. Новъ гнѣвъ за Калифу; у мало што га ніе изгрдіо; аль опеть стегне се, и кадъ му се домаћинъ опеть брзо врати, разговарао се съ овымъ до заода сунца. Садъ рекне *Харунъ* младичу: О великодушный *Абулъ Каземе* читаво самъ збунѣнъ угостѣнѣмъ, кое самъ кодъ тебе нашао; допусти ми да се удалимъ, и тебе опеть теби самомъ и срећи твојой оставимъ. *Абулъ Каземъ*, нехотећи га ни нашто принуђавати, поклони му се најмиліймъ начиномъ, и намѣри нѣговой непротивећи се, испрати га до врата дворишта, и замоли за опроштенъ, да га ніе тако славно дочекао, као што е онъ заиста заслужио.

Допуштамъ, рекне Калифа идући у гостиони-

*) das Ebenholz.

цу, да *Абуль Каземъ* кралѣве сѣиношѣу надвысуе; аль што се великодушїя тиче, ту има везирѣ мой врло неправо; ербо ел' ми найманѣй даракѣ гостбине учинїо? Та нисамѣ ли довольно ясно показао, како ми се красна воѣка, чаша, дете и девойка особито допадаю, и мое удивленѣ могло бы га заиста обвезати, да ме е съ едномѣ барѣ одѣ тїй стварїй понудїо. Нема тога; човекѣ овай есть богатѣ хвалиша; нѣгова едина радость есть богатства своя предѣ очима страноземаца разастирати; текѣ да суети и гордости своїой задоста учини. Управо реѣи: онѣ е сѣянѣ тврдица; нити могу *Гїяфару* игда опростити, што ми е тако лагао, и мене са овымѣ человекомѣ успоредїо.

Тако зло о министеру своемѣ мыслеѣи уѣе у двориште гостїонице. Има шта и видити! Како ли се удиви, кадѣ овде мложество свилены понява опази, драгоцене шаторе, много слугу, робова и слободняка, коня, мазгїй, камила, и покрай свега тога воѣку съ пауномѣ, лено оно дете съ чашомѣ и умилву фруле — свирачицу.

Слуге падну предѣ нѣимѣ на землю, и целомудреннымѣ начиномѣ преда му девойка завитакѣ свиленогѣ папира, на комѣ е, кадѣ га е размотао, ове речи нашао: „Може быти, о драгїй и любви достойный госте, да ти нисамѣ све чести кое ти пристое, указао; зато те молимѣ заборава погрешке кое самѣ, примивши те, учинїо, и немой ми те срамоте нанети; да ми ове мале поклоне, кое ти шальмѣ, натрагѣ пошлѣшь. Што се воѣке, науна, детета, чаше и робкинѣ тиче, све е то было твое како си показао да ти се допада; ербо стварѣ коя се гостима моима допада, престае быти моя, и одма бива нѣїово иманѣ.“

Калифа прочитавши писмо ово, съ тымѣ вѣѣма се великодушїю *Абуль Казема* удиви, што е пре

зло о нѣму судію. Иляду, иляду благослова на Гіяфарову главу! Нѣму благодарити имамъ, што самъ изъ казни достойногъ заблућеня изчупанъ. О *Харуне!* нехвали се више, да си найславни и найвеликодушни одъ своіо людій; єданъ између поданика твои надвисіо те є. Алъ, продужи даль къ себи дошавши, како є то могуће да простъ грађанинъ такве поклоне чинити може? Трєбало бы да самъ га пытао, гди є тако велика богатства нашао. Нисамъ добро урадіо, што се нисамъ о томъ извѣстіо. Но нећу се у Багдадъ вратити, докъ ствари той на край неизићемъ. И то такоће оћу да дознамъ како може у кралѣвинама, надъ коима я владамъ, такавъ човекъ бити, кои славніє живи него я самъ. Морамъ га опетъ поодити, и дотле довести, да ми одкриє, коимъ є путемъ до тако грдне среће допрео.

Єдва чекаюћи да любопытство свое насити, остави свое нове слуге у гостіоници, и врати се одма къ младомъ томъ човеку. Како съ нѣмъ на само буде, повикне таки гласовито: О великодушный *Абуль Казиме!* поклони, кое си ми послао, тако су драгоценни, да се боимъ, милостоводушіє твое злоупотребити, ако ій примимъ. Допусти да ти ій натрагъ пошлѣмъ, и усхићенъ угостћенъ твоимъ у Багдадъ поитимъ, да славу и великодушіє твое высоко и ясно приповедамъ и проносимъ.

О господине! одговори младићъ са милостивимъ лицемъ, имамъ заиста узрокъ, да се тужимъ на несрећногъ *Абуль Казема.* Морао ти є койгодъ одъ мой' поступака неповолянъ бити, кадъ поклоне мое одбацуєшь; небы ми тако на жао чинію, кадъ бы самномъ задоволянъ быо!

Нема тога, одговори Калифа, небо ми є сведокъ, да самъ усхићенъ добротою твоіомъ; алъ су

дарови твои врло драгоценни; они далеко надвысую поклоне кралѣва, и ако се смемъ усудити казати ти, што мыслимъ, тако требало бы да штедливѣе съ богатствама твоима поступашь, и да у памети држишь, да ће се она изцрпити.

Смеюћи се одговори *Абуль Каземъ*; особито ми є драго о господине, да поклоне мое неодбавушь, за казнити ме збогъ погрешке кою самъ заръ спрямъ тебе учиню. Да те на то принудимъ да поклоне мое примишь, морамъ ти казати да свакій данъ, и то јоштъ веће чинити могу, а да притомъ ни мало ми тежко непадне. Видимъ добро да се речма овима моима дивишь; али ће удивленѣ твоє престати, кадъ ти све чудне живота могъ догађає приповедимъ; а то ти морамъ учинити.

При овима речма уведе *Харуна* у салу, ияду пути богатѣе искићену, него пређашне. Златне велике кадјонице испуњавале су воздухъ сладкима мирисима. У зачелю сале узвышенъ стаю є великолѣпанъ столъ одъ сувога злата; дивно извезена понява висила є о степенима нѣговима до доле. Калифа нѣе постигнути могао, — да є у кући грађанина; чинило му се да є кодъ могућнѣгъ краля, негъ што є самъ. Младићъ га понуди, да на столъ седне, самъ пакъ посади се покрай нѣга, и почне повесть живота свогъ овако:

Отаць мой быо є ювелиръ у Каиру; име му є было *Абделащицъ*. Имаюћи превелика блага уплаши се зависти и тврдоће султана египетскогъ, зато остави отечество свое, и пресели се у Базру, гди се наскоро съ единицомъ найбогатѣгъ трговца ожени. Я самъ єдытъ плодъ те женидбе быо, и будући самъ после смрти родителей мои и отчинство и материнство наслѣдію, постановемъ до-

ста богатъ. Но было самъ vrlo младъ, и милуюћи славно живити, а знаюћи да имамъ одкудъ мою издашну ђудь или боль рећи, мою роскошность задоволявати, живіо самъ у тако великомъ излишеству, да самъ се за не пуно три године свега нманя могъ очистіо. После тога, као свакиъ, кои се невалялогъ владаня свогъ кае, кадъ касно буде, станемъ свакояке добре планоне извїати.

После сѣйне роле, кою самъ у Базри изиграо, намыслимъ да жалостне мое дане на другомъ месту проводимъ; ербо ми се чинило да ђу неволю мою предъ непознатимъ очима лакше сносити моћи. Тако продамъ кућу мою, последнѣ што ми е заостало, и здружимъ се съ некимъ карваномъ трговачкимъ, съ коимъ у Музель а после и у Дамаскъ отидемъ, одавде пакъ, прешавши пустыню арабску, доћемъ преко брда Фараона у великій Каиро. Красота кућа и великолѣпіе Мотеа оособито ме обузме. Опоменемъ се, да е овде *Абделашицъ* рођенъ; уздисаи продру ми крозь прси; а потокъ суза изъ очію. Отче мой! станемъ тужити у себи, о да видишь сына твогъ у сожаленя достойномъ станю нѣговомъ у ономъ истомъ граду, гди е теби зависти достойна срећа цветала, колика бы жалость твоя была!

У тако смућене мисли удублѣнъ, мутіо самъ тамо амо, и доћемъ на прибрежіе Нила, за палату султанову, на кое прозору появи се млада госпа. кое лепота знаменита ми се учини. Постоимъ, да ю проотримъ. Она то примѣти и уклони се. Будући да се ноћъ приближуе, а я іошъ безъ конанка, поћемъ тражити га.

Ніе ми до спаваня было; госпа ми е та не-престано предъ очима была. Таки осетимъ, да ми се већъ у срце подкрала. Богъ бы дао. ре-

кнемъ, да є видіо нисамъ, или да ме она примѣтила ніє, небы у тако луду любовь къ ньой пао, да самъ се дуже радости той предати могао, сматрати ю.

Сутраданъ у ютру наѣмъ се опеть подь прозоромъ; али се у надежди преваримъ — она се непояви. То ме врло опечали, но незадржи да и сутра опеть подь прозоръ неотидемъ. Садъ будемъ среѣни, госпа се появи, и видеѣи како ю жельно сматрамъ, викне на мене: Несмысленый, заръ незнашъ да є мушкарцииа забранъно, подь овима прозорима стаяти? Бежи брзо; ако те стража султанова ту наѣе пропао си.

Место да се одъ речій овій уплашимъ, и таки бежати станемъ, паднемъ лицемъ на землю, и опеть се подигнувши, рекнемъ: Опрости о найлешна! Я самъ страноземаць и непознаемъ обичає кайрске; али да ій и познаемъ, дражести бы ме твоє натерале, да противъ ньи поступаемъ.

Чекай само продрзльивче! рекне она, идемъ робове звати, да продрльивость твою казне. То рекне па изчезне, и я помыслимъ да є разярена моіомъ продрзльивостѣу заиста отишла да буну учини.

Чекао самъ да ме оружани нападну; али више забунънъ лютиномъ мое госпе, него саомъ нѣномъ претнѣомъ, єдва ми є и на умъ пасти могло, у каквой самъ опасности. Сасвимъ полагаю вратимъ се у мое пребывалиште. Како ми є ова ноѣ страшна была! Яка грозница, буріомъ чувствованя мой пороѣена, спопадне ме, и бацн у найсвирѣпнє фантазіє.

Найпосле опеть ми се утиша крвь жельомъ госпу мою опеть видити, и надеждомъ милости-

віє примлѣнь быти. Залућень страстѣу моіомъ, отрчимъ одма сутраданъ опетъ на прибрежїе Нила, и станемъ на мое старо место. Млада госпа дође на прозоръ како ме опази; но погледъ іой е тако суровъ быо, да самъ се савъ задркѣтао.

Шта несрећниче! рекне она, и после претнѣ мое опетъ смешъ овамо доћи? Бежи безтрага одъ ове палате! Изъ сожаленя іоштъ едаредъ ти кажемъ, да ћешъ заиста погублѣнь быти, ако се тай часъ неуклонишь. — Та шта те може задржати овде? продужи она далъ после малогъ ћутаня, видећи да неодлазимъ; дркћи, дрзкій младићу громъ в близу, кои ће те сдрузкати.

При овима речма, кое бы заиста свакогъ манѣ залюблѣногъ наговориле быле, погледимъ, и немислећи да се съ места уклонимъ, съ нѣжнимъ очима на ню, и одговоримъ: можешъ ли помислити, о najlepша одъ свію створеня, да се несрећникъ, кои тебе као неко божество почитуе, смрти бои? Ахъ радо се мрти предаемъ, ако съ тобомъ живити несмемъ.

Добро, одговори она, кадъ башъ на томъ стоишь, а ты иди садъ у градъ, и доћи до вече подъ мой прозоръ. Съ овима речма отиде брзо съ прозора, и остави мене у удивленю, любви и сласти утоплѣна. Кадъ самъ се дотле строгимъ заповестима госпе непокорнымъ показивао; то лако знати можешъ, да самъ имъ се садъ, кадъ ій е тако срећанъ додатакъ осладіо, радо и весело покоріо. У надежди да ме радости очекую, заборавимъ неволю мою. Немогу се више на судбу мою тужити, рекнемъ садъ у себи; срећа ми даде данасъ више него што ми е ягда одузела. Отидемъ кући и станемъ се китити и мирисавкама мазати.

Настане ноћъ. Помислимъ, време е поћи кудъ ме любовь зове. По помрчини отидемъ къ пала-

ти, гди о прозору уже свезано наѣмъ. По овомъ се успужемъ горе. проѣмъ крозь две собе, и уѣмъ у трећу, драгоценымъ посуѣмъ украшену. На средъ собе стаяо е сребрнъ столъ. Мени нѣ до драгоцености, коє су се ту блистале, было: госпа ми е само очи привлачила. О господине мой! такве е дражести было, као да е естество у едаредъ показати тело, да му е можно штогодъ савршено створити, или да ми моя упалъна уображеня моѣ нѣ допустила, на любезници недостатъ какавъ примѣтити; — доста да самъ лепотомъ нѣномъ небесномъ више него игда обчинѣлъ быо. Она ми рекне, да се на столъ попнемъ, сама пакъ седне узъ мене, и запыта ме ко самъ. Я іой сасвимъ простодушно приповедимъ житіє мое, и примѣтимъ, да ме е съ великимъ пазенѣмъ слушала. Учини ми се, да се станъ моє срца іой косне; и то сажаленъ знакъ краснодушны мислїй, са свымъ ме учини најлюблѣнимъ одъ свою людїй. О красносердечна рекнемъ, колико су ме случаєви несрећнымъ учинили, опетъ самъ завиѣненя а не сожеля достоянъ, ербо су се страдања моя срца твогъ дотакнула.

Мало помало пустимо се у нѣжанъ разговоръ, кои е она съ великомъ душе бистриномъ водила. Исповеди ми, да, ако е она мени, кадъ самъ ю видїо, срце обузела, и сама се уздржати нѣ могла, радо ме сматрати. Будући, продужи далъ, да си ти меня казао, ко си ты; то нећу да и ты дуже у незнаню будешъ, коя самъ я. Мени е име *Дардана* родила самъ се у *Дамасу*. Отаць ми е быо везиръ кодъ краля, кои и садъ тамо влада, и звао се *Беруць*. Будући да е слава господара нѣговогъ и благо државе непрестано му жица, по којой е дѣла своя управляо, была; зато му сви кои нису единаки съ нѣимъ мислїй были, неприятельи постану,

такое, да наипосле краля противъ нѣга подигну. Несреѣный *Беруцъ* служивши много година верно, буде изъ двора отпуштень, кућа кою е на краю града имао, буде му садъ прибѣжиште. Ту се текъ съ моимъ воспитаніемъ забавляю. Но, ахъ! недоживи те радости, плодове труда свогъ уживати, и умре пре, негъ што ми се годиве детинства наврше.

Мати моя текъ што види, да е отаць мой затворио очи на вѣки, претвори све у готовъ новаць, и продавши немилосрдна и мене такође некомъ робова трговцу, отиде съ младымъ некимъ човекомъ у Индію. Трговаць тай одведе ме међутимъ съ многима другима девойкама, коє е куповао у Каиро. Овде насъ обуче у найдрагоценіе одело, и мысливши, да насъ тако монарху представити може, одведе насъ у велику салу гди е султанъ на престолу свомъ седіо. Мы станемо една за другомъ пролазити испредъ краля, кои се, кадъ мене опази, у усхиѣненъ пасти чинію. Сиђе се съ престола, и приближивши се къ мени, рекне: О како е лепа, какве су ове очи, каква ли уста! Пріятелю мой, рекне тргову, одъ како ми робове продаєшь, јоштъ ми оваку лепоту довео ниси; ништа се съ девойкомъ овомъ сравнити не може, нити могу овакву любви достойну красоту довольно ти исплатити.

Одъ радости вамъ себе, и већъ врло залюблѣнъ, заповеди да се трговцу гдна сума исплати, и одпусти га съ другима робкињама. После тога зовне поглавара надъ еунухама и рекне му: *Кайдкабире!* води сунце ово у одлучено пребываиште. *Кайдкабиръ* учини по заповести, и доведе ме у ове собе, коє су найдрагоценіе у целой палати. Текъ што овде дођемъ, таки ми приступи више стары и млади робкиня; гдикое одъ нѣи има

ле су фруле, у којима су врло вешто свирале. Све ми оне кажу, да су одъ султана послате мени на службу, и да ће све могуће чинити, за придобити благоволенъ мое. Мало часъ пооди ме и султанъ, кои ми любовъ свою у најживљимъ израженіама изяви. Мои неискусни одговори о стварма, кое су ми сасвимъ нове были, увеличаю му јошть више страсть. Тако я брзо постанемъ Фаворит-султанка. Све робкинъ, кое су се за доста лепе држала, за моћи се достоинству томе надати, падну у ревнивву беснобу, и неможешъ помислити, колико и каквы су оне начина за ове три године, одъ како самъ овде, употреблявале, да ме на зло наведу. Али я тако на себе пазимъ, да имъ е злоба досада суетна была. Нисамъ то зато чинила, као да бы станъ мое за врло срећно држала; ербо я султана немогу миловати, нити самъ толико честолюбива, да ме саяность живота могъ заслепи, већъ мило ми е текъ гледаюћи, како соревнивке мое све употребляваю, да ме упропасте, па најпосле свагда посрамљене буду. Ову малу суету морамъ девойки опростити. Ныова ми мука више чини радости, него любовъ султанова. Морамъ до душе признати, да е султанъ любви достоянъ человекъ; али, было то да любовъ одъ насъ независи, или, да е освоенъ срца могъ за тебе чувано, доста да си ты првый человекъ, кои ми се допада.

За награду тако повольне ми исповести, коя ми се срећу мою савршеномъ учинити видила, съ клетвомъ обеѣамъ ледой *Дардани* вечиту любовъ и верность. Страсть моя дотакле се срца нѣногъ. Но као што се срећи то допада, несрећнога съ обманливимъ надеждама врати, стане неко у тай истый ма, кадъ самъ у нѣжной радости руку мое любезне на уста моя притиснуо, на вратима неко яко лупати. Мы се обое уплашимо, ахъ, небо!

рекне *Дардана* полагаю, издани смо, пропалисмо! То в самъ султанъ на вратима.

Да в уже по комъ самъ се попео, о прозору себе висило, у којой смо были, лако бы се спасти могао; но несреће мое! Султанъ в већъ у соби быо, крозь кою самъ дошао быо. Ништа ми друго остало нѣ, него подъ столомъ сакрити се, докъ в међутимъ *Дардана* врата отворити отишла.

Султанъ, за коимъ су различни црни еунуси са буктиняма у рукама ишли, уђе са беснымъ погледомъ унутра. Несрећнице! викне, какавъ в човекъ кодъ тебе? Виђенъ в, како в по ужету овамо успузао се; уже в јоштъ о прозору везано, *Дардана* нѣ ни речице къ оправданю свомъ проговорити могла; стра нѣнь быо в довольна исповестъ кривице нѣне. Свуда некъ се тражи, да продрзльиваць тай освети мојой неумакне.

По заповести стану еунуси свуда завиркивати, нађу ме брзо, и одвуку предъ ноге султана.

Кукавицо една! Викне овај, колика в твоя продрзльивость. Заръ Каиро нема за тебе жена доста, да ни саме палате мое поштедити ниси мог'о?

Я нисамъ манъ уплашенъ быо, него султанка. Мало нисамъ у несвестицу пао. Мыслимъ, кадъ бы се теби тай истый случай у Багдаду догодю, и славный те *Харунъ алъ Рашидъ* у свомъ сераилу дочепао. опрости ми о господине, ово сравньиванъ, и ты бы може быти у тако станъ пао. Лежао самъ предъ ногама султана, нит' самъ друго што очекивао него смръть. Онъ извуче мачъ, и хтеде ме нѣимъ лупити; но нека постара мулаткиня задржи га одъ тога. Шта ћешъ то? Господару, рекне му она; нескверняви руку томъ поганомъ крвлю. Кукавице те незаслужую да имъ земля теле-

са прими, ербо су се усудили, еданъ противъ высочества твоего згрешити, а друга те изневерити. Заповеди, да се у Нилъ баце, некъ рибама рана буду. Султану се допадне совѣсть овай, и еунуси баце насъ обадвоє съ прозора куле, узъ кою е Нилъ теко, у реку.

Премда онесвестѣнъ падомъ, опеть будући да самъ быо вешть у пливаню, допремъ брзо до обрежія съ оне стране. Избегнувши тако велику опасность; опоменемъ се опеть *Дардане*, кое учини те смртный стра заборавимъ. Любовь надяча опасность. Скочимъ опеть у реку, и поитимъ низъ отокъ воде. Коляко ми е помрчина допуштала, потрудимъ се разликовати предмете на површности, да бы тело мое любезнице нашао, што самъ тако жельно тражію, и осећаюћи да изнемогавамъ, морао самъ се натрагъ вратити, за сачувати животъ, когъ самъ залудъ на коцку метнуо.

Нисамъ могао сумняти да ніє Фаворитка животъ у реки изгубила, и будемъ неутѣшимъ да самъ я узрокъ смрти нѣне постао. Горко плачући рекаемъ: Безъ мене. безъ мое несреѣне любви іоштъ бы живила лепа *Дардана*! — Зашто самъ у Каиро дошао, кадъ самъ знао, да е несреѣна прилеплива болестъ, као што ово любви достойно створенъ жертвомъ нѣномъ постаде: — животъ у Каиру буде ми збогъ овогъ несреѣногъ и грдногъ случая мрзакъ, и поѣмъ путемъ у Багдадъ.

После неколико дана путованя предъ вече, приспемъ подъ едно брдо, за коимъ е великій градъ лежао. Санъ ме яко нападне, и я се на трави подъ лишѣемъ богатогъ дрвета успавамъ. И башъ су предсказивале прве зраке сунчане новъ данъ, кадъ не далеко одъ мене чуемъ слабъ звукъ

и уздисанъ, коє ме пробуди. Брзо скочимъ, и поитимъ къ оной страни, одкудъ в стѣнянъ долазило. Ту видимъ човека, кои є мотикомъ яму копао. Сакриємъ се за шушанъ, да га сматрамъ, и видимъ да є ископавши яму, нешто у ню метнуо, после ю опеть земљомъ изравнио, и затимъ отишао. Међутимъ є већъ и свануло, и я се приближимъ да видимъ, шта є то было. Избацимъ землю ту опеть, и нађемъ великій одъ платна цакъ, сасвимъ ирвавъ у комъ є младо неко женско было, коє се чинило као да башъ садъ последній свой издисай пушта. Альине нѣне, премда су са свимъ искрвављѣне были, ясно су сведочиле, да є одъ великогъ рода была. Коя свирѣпа рука, рекнемъ ужасомъ и сожалѣнѣмъ напунѣнъ, кои се то нечовекъ усудио, ову любви достойну госпу зоставити? — Небо в убицу тогъ казнило! — Госпа кою самъ за мртву држао, чує мое речи, и проговори слабачкимъ гласомъ: О муамеданче! буди милостивъ и помози ми; любавію къ створителю твоємъ и великомъ пророку преклинѣмъ те, дай ми капъ воде, да жећъ угасимъ, коя ме мори. — Отрчимъ таки къ извору, и напунимъ чалму мою водомъ. Допесемъ іой, она се мало нашіє, отвори очи, и погледа на мене.

О младићу, рекне она, когъ є само божество за спасеніє мое послало, потруди се крвь ми зауставити; мыслимъ, да ми ране нису смртоносне. — Поврати ми животъ, па се нећешъ каяти.

Раздеремъ чалму и неку часть альина мои, и кадъ іой завиємъ ране, почне она далъ беседити: Крунити благодарїаніє твоє, однеси ме у градъ, и нађи ми лекара, да ми ране залечи.

Опрости лепа госпа, одговоримъ, я непознаемъ никогъ у овомъ граду; ако ме ко запыта, од-

кудъ ми убіѣна девойка на леѣи, шта мыслишь да одговоримъ? — Реци, одговори она, да самъ ти сестра; а за друго небрини се ни мало.

Упртимъ госпу на леѣа, однесемъ ю у градъ, и уѣемъ у гостіоницу, гди одма заповедимъ да се постеля намести. Пошлѣмъ затимъ по лекара, кои іой ране превіѣ, и увери ме да нису опасне. После месецъ дана излечи се сасвимъ.

Како се опоравляти почела, заиште мастила и артиѣ, и напише писмо, преда ми га и рекне: Иди тамо гди се трговци скупляю, запытай за *Махіяра*, подай му ово писмо, узми шта ти онъ даде и брзо се натрагъ врати. Однесемъ писмо *Махіяру*, кои га са великимъ пазенѣмъ прочита, полюби га са особитымъ страхопочитанѣмъ, и метне га на свою главу. Затимъ донесе две велике кесе съ дукатима и преда ій мени. Я ій узмемъ, и вратимъ се къ госпи, коя ми наложи пребывалиште наѣи. Како ово наѣемъ, преселимо се обоѣ тамо. Текъ што се овде наместимо, напише она и друго писмо на *Махіяра*, кои ми четири кесе съ дукатима даде. На заповестъ госпе купимъ драгоценна одеда за ню и себе, и неколико робова за службу нашу.

Мене су у куѣи држали за брата госпоиногъ; а и живіо самъ съ нѣомъ тако, као да самъ іой заиста братъ быо, премда ѣ она врло лепа была. Мени ѣ текъ *Дардана* у мозгу была, нити самъ на нову любовь мыслию, више пути хтео самъ одъ госпе ове отиѣи, но она ме ѣ свагда молила, да ю неоставимъ. Чекай младый човече, говорила бы она, іоштъ ми ѣ за неко време нужна помоѣ твоја. Скоро ѣу ти казати, ко самъ, и надамъ се да ѣу ти услуге, кое си ми учиніо добро наплатити моѣи.

Тако останемъ све єднако кодъ нѣ, и чинію самъ изъ єдногъ текъ добросрдечія, све штогодъ є искала. Колико ме є любопытство морило, узрокъ убиства нѣногъ сазнати, опеть ю нисамъ могао никако дотле довести да ме у томъ задовољи. Могао самъ, колико самъ годъ хтео, о преѣшной судби нѣной започиняти, она бы свагда о томъ дубоко ѣутала.

Иди, рекне ми єданпутъ, давши ми пуну кесу дуката, иди, и потражи трговца *Намарана*, кажи му да намеравашъ матеріє купити, и ако ти више таковы покаже, избери неколико, плати му безъ свакогъ ценканя; поступакъ твой съ нѣимъ нека буде савъ врло учтивъ и любезанъ; пакъ ѣешъ ми донети матеріє.

Пропытавши за Наранову куѣу, уѣемъ у продавницу нѣгову, и наѣемъ ту младогъ човека, кои є особитогъ лепогъ стаса, кврчаве косе и црнь као да є одъ црногъ дрвета быо. Имао є прекрасне ободце о ушима, и велике діаманте на свима прстима. Заиштемъ одъ нѣга матеріє; онъ ми іѣ много изнесе. Три ми се најболъ допадну, онъ ми яви цену, и я му изброимъ новце. Матеріє дадемъ робу, да замномъ носи, опростимъ се съ трговцемъ моимъ врло пріятельски, и вратимъ се къ моіой госпи.

После два дана даде ми ова опеть кесу съ дукатима, и наложи да опеть къ *Намарану* отидемъ, и нове матеріє (штофова) купимъ. Но незаборави, дода къ томе, да ти се ценкати ніє слободно. Штогодъ заиште плати му одма.

Како ме младый трговаць у своіой продавници опеть опази, и я му кажемъ, зашто самъ дошао, таки разастре предаме свое найдрагоценіє и најлепше матеріє. Промотримъ неке, кои су ми

се допали, и кадъ до плаћаня дође, бацимъ кесу мою на асталъ, и рекнемъ *Намарану*: узми колико хоћешъ, трговаць буде моимъ подашњимъ поступкомъ усхићенъ. Господине! рекне ми, былъ ми кои данъ ту честь указати хтео, да ми на обѣдъ доћешъ?

Съ драге вољь, одговоримъ му я, и ако ти е повољно, то може сутра бити. *Намарану* буде одговоръ мой особито повољанъ и мию, и я се вратимъ кући.

Кажемъ госпи да ме е *Намаранъ* на обѣдъ позвао. Она чувши ово, буде ванъ себе чисто одъ радости. Немой заборавити, рекне ми она, отићи му, пакъ онда нѣга за другій данъ на обѣдъ позвати. Кажи му само, да и ты нѣга такође у твоємъ дому угостити желишь; а моя ће брига бити, изреданъ ручаяъ зготовити.

Нисамъ знао, шта да о отой радости госпоиной мыслимъ, кою ми е показала, Видіо самъ до душе, да планъ некакавъ има; али нисамъ могао продрети у нѣга. Отидемъ дакле сутраданъ трговцу, кои ме пріятельски прими, и најлепше угости. Пре нег' што се растанемо, кажемъ му гди е мое пребывалиште, и измолимъ одъ нѣга обећанъ, да сутра данъ кодъ мене руча.

Онъ не пропусти доћи ми. Обоица седнемо за богато постављный асталъ, и проведемо цело после подне покрай чаша. Госпа се ніе хтела при ручку появити, сакривши се врло брижљиво, мени пакъ наложивши, да трговца забавлямъ, и да му недопустимъ да се кући у вече врати. Тако га я цело вече, премда се онъ врло затезао, задржимъ, и піенъ наше непрестане до повоћи. После одведемъ га у собу, гди е за нѣга постеля намештена была, а самъ отидемъ у мою собу. Легнемъ

на постелю, и заспимъ; али се нисамъ дуго насла-
ђавао спаванъмъ. Наскоро пробуди ме госпа. У
едной руци имала е буктиню, а у другой мачъ.
Младый човече! викне, устай и оди, да видишь тво-
га госта, како у неверной крви своіой плива.

Уплашенъ скочимъ съ постель, обучемъ се
брзо, и пођемъ за господомъ у собу торговчеву. О-
пазивши несређногъ торговца мртва на постели,
рекнемъ: О свирѣпа! шта си урадила, како си
могла тако црно дѣло учинити, и зашто мене ору-
діемъ беенође твоє изабра?

Туђине! одговори она, неузнемируй се зато,
што си ми помогао, *Намарану* осветити се. Онъ е
невера, и ты га нећешъ жалити докъ злочинства
нѣгова чуешъ, кадъ ти кажемъ, да е онъ узрокъ
мои страдања, коя ћу ти садъ приповедити. Я самъ
кћи краля овога града. Едаредъ идући у јавна
купалишта, видимъ *Намарана* у продавници нѣго-
вой. Лепота нѣгова обчини ме, противъ волѣ мое
свудъ ме е лице нѣгово гонило. Осетимъ да га
любимъ, и станемъ давати съ почетка моя чувство-
ваня. Представимъ себи, како е неслична племе-
ну момъ таква склоностъ, и поуздамъ се да ћу ю
разуђенъмъ побѣдити. Но преваримъ се, и лю-
бовъ надяна гордостъ мою. Постанемъ неспокой-
на, почнемъ одъ желѣ венути, неволя моя растла
е одъ дана на данъ, и тако паднемъ у болестъ, у
коіой бы безъ сумњь умрла была, да нѣ дойкиня
моя, коя е знаке болести мое болѣ, него лекари
разумевала, узроку нѣномъ у трагъ ушла. Лепымъ
начиномъ дотле ме доведе, те іой исповедимъ, да
е право подозренѣ нѣно, и кажемъ іой, како ме е
несређна та страсть спопала, и да ми безъ *Нама-
рана* нѣ можно живити.

Станѣ мое дотакне се срца нѣногъ, и она о-
бећа ми страдања моя засладити. Заиста нађе на-

чинъ те ѿдаредъ увече младогъ тогъ трговца, у женскомъ оделу у сераилъ уведе, и мени у моимъ собама представи. Покрай радости што га видимъ са усхићенѣмъ примѣтимъ и то, да е онъ велику срећу у томъ полагао. Неколико дана држала самъ га потайно у соби мојој, после га дойкинја моя срећно опетъ изведе изъ сераила. И тако преобученъ почесто ме е поодио.

ѿдаредъ ми се уврти у главу, да и я нѣга поодимъ. Тела самъ му изненада радость ту учинити, и напредъ ми е душа одъ веселя играла, да ће га та безсумнѣна мое прекомерне любви сведочба у усхићенѣ бацити. Изиђемъ ноћу изъ палате крозъ нека потайна вратаоца на страни, за која самъ знала, и поитимъ у нѣгову кућу, коју ми нѣ было трудно наћи, ербо самъ ю идући у куналиште добро упамтила. Куцнемъ на вратима, робъ и зиће да отвори, и запыта ме, ко самъ и шта ћу. Я самъ, одговоримъ му, млада жена изъ града, и желимъ съ господаромъ твоимъ говорити.

Онъ е садъ у дружству, одговори ми робъ, и забавля се съ другимъ некимъ женскимъ лицемъ; доћи сутра.

При речи „женскимъ лицемъ“ осетимъ, да ме е соревнѣвность спопала, тако, да самъ ванъ себе была. Явно побеснимъ, и место да се натрагъ вратимъ, прођемъ силомъ у нутра у салу, која е осветлѣна, и као што ми се учини, за неко торжество приправлѣна была. Ту опазимъ трговца съ некомъ лецомъ младомъ девојкомъ при асталу. Пили су оба двоє и певали любовне и сладострастне песме. То видећи нисамъ могла лютину мою уздржати, паднемъ на девојку и изударамъ ю, што самъ више могла. Убыла бы ю была, да се нѣ

врата дочепала и утекла. Нисамъ само на соревнѣивки моіой ерце искалила; у страшной осветожеднѣи моіой нисамъ ни Намарана поштедила.

Онъ падне предъ мене на колена, и молеѣи опрощеня, стане се влети да ми никадъ више неверанъ быти неѣе. Найпосле у мири ме. Попустимъ на молбу пѣгову, поверуемъ заклетви нѣговой, и шта више, дадемъ се наговорити да съ нѣимъ приемъ, онъ дотле ме доведе да ме в опію. Како ме невера та у станю томъ виде, стане ме бости ножемъ. Онесвестѣена паднемъ, и онъ помысли, да самъ мртва. Метне ме у цакъ и на своимъ леѣима изнесе ме ванъ града на оно место, гди си ме ты нашао. Докъ ми е гробницу копао, доѣемъ опетъ къ себи, и станемъ стеняти; но онъ место да се умилостивѣи, или баръ то свирѣно милосрдіе учини, да ме са свимъ у мртви, пре него што ме закопа, осеѣао е као нечовекъ ту ѣаволску радость, живу ме саранити.

Што се *Махиара* другоѣ трговца, комъ си писма моя носіо тиче, то е трговаць сераила. Явила самъ му, да ми треба новаца, и сообштила самъ му мой чуданъ случай съ молбомъ, да га никомъ некаже, докъ се сасвимъ неосветимъ.

Ето ти младићу могъ житіа! зато га раніе нисамъ приповедати хтела, да те не бы сумня или безвремено сожаленѣ зауставило, да ми жертву мою недоведенѣ. Неверуемъ да ѣешъ садъ одѣлумомъ зло судити; шта више, ако си неприятель злочинства, морашъ ме зато хвалити, да самъ толико храбости имала, те самъ неверно ерце любимогъ негда *Намарана*, пробола. Како сване отиѣнѣемо заедно у кралѣву палату. Мой ме отаць страшно милуе, исповедићу му грехъ мой, и онъ ѣе ми га заиста опростити, и тебе благодарѣнїама претоварити.

Нећу Принцезо, одговоримъ іој, нећу я ништа за избавленіе твоє. Небо ми є сведокъ, да се некаемъ што самъ те избавіо, али самъ, исповедамъ ти, у правомъ очаянію, што самъ освети твоіој тако удесно послужіо. Ты си поверенъ моє на зло употребила, учинивши ме участникомъ злочинства. Да си ми наложила, честь твою на благодаранъ начинъ осветити, радо бы животъ мой за тебе жертвовао.

Да, господине, продужи *Абуль Каземъ* беседу свою, премда самъ признавао, да є Намаранова казнь праведна, опетъ самъ се врло кајао што самъ га на смртъ домаміо. Тай часъ оставимъ Принцезу, и презремъ сва обећаня нѣна. Пре негъ што сване отидемъ изъ града. Кадъ зора заплави опазимъ карванъ трговаца, кои су на ливади лежали. Доћемъ къ њима, и будући да су они, као и я, у Багдадъ ишли, здружимъ се съ њима.

Здраво приспемъ у градъ тай, но безъ сваке помоћи. Одъ новаца быо є самъ сасвимъ чистъ; одъ целогъ прећашнѣгъ иманя мога текъ ми є єданъ дукать заостао, кои променемъ у ситно, и накупуемъ бизам — ябучица, сладкогъ сасафраса, босилька и ружица. Свакій данъ одлазіо самъ некомъ трговцу, кодъ когъ су се многи дворяни и други люди скупляли, и нудіо самъ ій моимъ еспапомъ изъ котарице. Овай избере ово, онай оно; еле самъ я покрай мале те трговине моє доста прилично животарити могао.

Бдаредъ кадъ самъ по обичаю кодъ трговца тогъ господу съ цвећемъ нудіо, сећаше у углу сале некій стараць, кои, будући да га нисамъ еспапомъ моимъ нудіо, зовне ме: Пріане! а зашто и мене као и друге еспапомъ твоимъ непонудишь? Заръ ме неброишь мећу поштене люде, или мыс-

лишь да ми у кеси нїе новца? Опрости господару, одговоримъ, веруй ми да те нисамъ ни спазіо. Све што имамъ, стои ти на служби, нити иштемъ зато одъ тебе плаће. Сотимъ предамъ му котарицу мою. Онъ узме єдну бизамъ — ябучицу, и понуди ме да покрай нѣга седнемъ. Посадимъ се а старецъ стане ми ияду пытаня предлагати; између други запыта ме, ко самъ и како се зовемъ?

Немой, одговоримъ му, искати да любопытство твоє задовољимъ; то бы ми само позледило ране, кое е мелемъ времена єдва залечивати почео.

Речи ове, или боль рећи, гласъ коимъ самъ ий изговоріо, застави старца, те ме нїе хтео више испытивати. Почне о другима стварма беседити, и после дугогъ разговора, уставши да иде, извади свою кесу, и стисне ми у руку шесть дуката.

Штедрота ова, коіой се надао нисамъ, удивиме; єрбо найвећа господа коима самъ котарицу мою предлагао, нигда ми ни єдногъ дуката дали нису. Нисамъ знао, шта да о старцу овомъ мыслимъ. Сутра данъ дођемъ опетъ на то место, и нађемъ старца већ у свомъ ћошку. Данасъ ми нїе было онъ последњи, и чимъ самъ га угледао, поитимъ му съ моіомъ Котарицомъ. Онъ узме нешто мало босилка, и понудивши ме да седнемъ, стане ме озбильски гонити, да му житіе мое приповедимъ. Садъ нїе већ было можно, одрећи му то. Исповедимъ му случає живота могъ, и кадъ свршимъ приповеданъ мое, рекне онъ: Я самъ трговаць изъ Базре; отца самъ ти врло добро познавао. Нити имамъ деце нити надежде, да ћу ий кадгодъ имати. Ты ми се допадашь, тебе у сыновлявамъ. Сыне мой! Утѣши се, страданя су твоя прошла; у мени си нашао богатіегъ отца, негъ што ти е *Абдела-цицъ* было, и кои те неће манъ любити.

Найживль благодаримъ старцу, и поѣмъ съ нѣмъ. Онъ ми заповеди, котарицу и цвѣће бацити, и одведе ме у велику куѣу, у коіой е подь наймомъ пребывао. Ту ми покаже себе, кое ће мое быти, и пошлѣ ми таки робове на службу. На заповестъ нѣгову донесу ми се богате альиве. Живо самъ у таквой сѣйности, као да ми Отаць іоштѣ нѣ умро, и као да никадѣ у нужди быо нисамъ.

Кадѣ е трговаць овай свршио послове, кои су га у Багдаду задржавали, то естъ, кадѣ донешене еспапе свое све распрода, поѣмо обоица путемъ у Базру. Пріятельи мои, кои су надежду већъ изгубили, да ће ме кадгодѣ више видити; зачудесе, чувши да ме е човекъ кои е за найбогатіегъ трговца у Базри држанъ, усыновіо. Све самъ чиніо, да се старцу момъ омилимъ, благодарность моя врло га е веселила. *Абуль Каземе!* говоріо бы ми често, мене усхићуе опай часѣ кадѣ самъ тебе у Багдаду нашао; ербо заслужуешѣ мою любовь и све, што годѣ тебе ради чинимъ.

Ова нѣгова више него отеческа нѣжность, кою ми е указивао, тако ми е у срдцу была, да никадѣ нисамъ ни помыслио да ю на зло у потребимъ нити оно што му е радость причинявало, трудіо самъ се и саму мисао му ногаѣати, и место да у веселой младежи дружетва тражимъ, никадѣ готово одѣ нѣга нисамъ одступіо, текѣ да му последнѣ дане старости усладимъ.

Найпосле разболе ми се благодѣтель, нитѣ су га већъ лекари подићи могли. Осетивши да му се край живота приближіо, одпусти све около стоеће, а самогъ мене задржи, и рекне ми: Време е сыне мой да ти важну тайну одкріемъ. Кадѣ бы се иманѣ мое само у богатствама, коя у овой куѣи видишѣ, состояла, то бы ти одвећѣ средню среѣицу

оставити мыслию; ербо сва богатства коя самъ за живота мога стеко, прегда су за єдногъ трговца знатна и велика, незначе ништа спрамъ сакривеногъ блага, кое љу ти одкрити. Не љу ти казати, кадъ е, одъ кога е, и каквимъ е начиномъ ту дошло; ербо и самъ незнамъ; само ми е то познато, да га е мой деда на смрти своіой отцу момъ одкрио, овай опеть на смртной постельи своіой мене о томъ известіо. Но морамъ ти совѣтъ некій дати, и молимъ те, пази добро, да га лакомыслено не презрешъ. Ты си одъ природе милостивъ; кадъ се у станю наѣшъ, склоности твоіой угаѣати, расточя ѣшъ блага твоя. Туѣине ѣшъ славно дочекивати, кадъ те пооде, съ поклонима ѣшъ ій претоваривати, и свакомъ благодарїя чинити, кои помоѣ одъ тебе заиште. Поступакъ тай, кои бы мени врло по вољи быо, кадъ се небы на твою несреѣу клоніо, быѣе узрокъ пропасти твоє. У такой ѣшъ сїяности живити да ѣшъ зависть господара Базре или лакомство нѣговы везира раздражити, те ѣе на ту сумню пасти да сакривено сокровиште имашъ, и свеколико чинити да га одкрио, пакъ ѣе ти га отети. Да несреѣи той на путь станешъ, валя да се по момъ примѣру владашъ; я самъ свагда као и отаць мой и деда, трговину мою водіо, и благомъ моимъ наслаѣавао се да никоме у очи пасти нїе могло. Мы никадъ толико на едаредъ издали нисмо, да бы се светъ томе за чудити мого.

Обеѣамъ благодвору момъ да љу по мудрому примѣру нѣговомъ поступати. Каже ми на комъ е месту сокровиште скривено, и дода къ томе, да колико ми се годъ богатства, коя љу ту наѣи, велика чине, опеть грдну величину нѣіову довольно себи представити немогу. Како великодушный стараць издане, и я као нѣговъ єди тый наслѣдникъ,

последнѣ дужности спрамъ нѣга испунимъ, узмемъ сва иманя нѣгова, одъ кой ѣ кућа ова частица, подъ свою руку, и поитимъ сакривено сокровиште видити. Исповедамъ ти, о господине, да самъ се тако томе, опазивши га, удивію, као што се никадъ у животу чему годъ зачудію нисамъ. Ако ніе неиздрнимо, то ѣ опетъ заиста тако гдно, да незнамъ, како бы га издрію, ма ми Богъ и много дужіи животъ поклонію него другима людма. Тако и немислећи обећанъ, добротвору момъ дано испунити, распространимъ блага моя посвуда. Тежко има когъ човека у Базри, кои до садъ благодѣяніе какво одъ мене получію ніе. Кућа ми ѣ свакомъ отворена, кои ме потребуе, и свакій изъ нѣ задоволянъ и утѣшенъ отиде. Заръ значи, блага имати, кадъ га дирнути несмешъ? И могулъ га болъ употребити, него кадъ съ нѣмъ несрећнимъ людма помажемъ, тућине драговольно дочекуемъ и славно животъ проводимъ.

Свакъ живый мыслию ѣ да ѣу опетъ по другій путь осиромашити. Кадъ бы *Абулъ Каземъ*, говорау люди, сва блага владателя правоверны имао, сва бы расточію. Мало по мало стану се сви чудити, видећи, да послови мои, место да у найманъи непоредавъ падну, шта више, одъ дана на данъ све већма цвѣтаю. Нико постигнути ніе мого, како самъ мого имаѣ мѣе умложавати, расточаваюћи га.

Сяанъ животъ мой постане тако великій да се зависть противъ мене побуди, као што ми ѣ добрый старина мой напредъ іошть казао. Пукне гласъ по граду, да самъ благо ископао. Више ніе требало, да ми се лакоми люди на вратъ попну. Надгледатель внутрене безбѣдности пооди ме. Я самъ, рекнеми *Дарога* и дошао самъ да те пытамъ,

гди сокровиште то лежи, кое ти ту можностъ дае, да тако славно живишь.

Ово изненадно питањъ тако ме забуни, да му нисамъ одма одговорити могао. *Дарога* заклучи изъ забуне мое, да гласъ, кои се о мени разнео, истинитъ быти мора; но место натериваня да му кажемъ гди ми є сокровиште, рекне ми: Господару *Абуле Каземе!* я се по званію момъ владамъ као паметанъ човекъ; учини ми поклонъ, кои є достоянь, да ми ѣзыкъ свеже, пакъ ти се обећавамъ, да те заиста нећу издати.

Колико иштешь? Запытамъ га. Я самъ, одговори ми, съ десетъ дуката на данъ задоволянъ.

То є мало, рекнемъ радостанъ, даваћу ти стотину. Доћи само свакій данъ или свакогъ месеца овамо, мой ће ти Представникъ суму уредно плаћати.

Дарога буде штедротомъ моіомъ усхићенъ. О господару, рекне, желіо бы да си ияду сокровишта ископао. Наслађавай се богатствомъ твоимъ у миру, никадъ те ваше у притяжанію нѣовомъ узнемири нећу. — Узевши велику суму напредъ, отиде одъ мене.

Мало затимъ зовне ме Везиръ *Абулфата Васси* къ зеби, и пустивше ме у свою собу, почне говорити овако: Чуо самъ младый човече, да си велико сокровиште ископао. Знашь да пета часть Богу припадежи; морашъ ту Кралю предати. Исплати дакле ту пету часть, а друге четири остаю ти на миру.

Господине! одговоримъ му, исповедамъ ти да самъ нашао сокровиште; али ти се притомъ и великимъ Богомъ, кои є насъ єдногъ као и другогъ створіо, заклиньмъ, да ти га нећу одкрити, ма савъ

на комадиће изсеченъ быо. Но обвезуемъ ти се да ѣу ти свакій данъ иляду дуката давати, ако ми се обеѣашъ, да ме неѣешь дирати после.

Абулфата буде исто тако задоволянъ, као и *Дарога*, и пошлѣ самномъ верногъ слугу, комъ представникъ одъ сокровишта могъ одма тридесеть иляда дуката исплати за првый мѣсець.

По свой прилици боюо се Везиръ, да краљ *Базре* непрочуе, шта се меѣу нама двоицомъ догодило и зато помисли, да ѣе наиболѣ быти, да му самъ приповеди. Краљ га съ назенѣмъ прѣслуша, стваръ му се учини труда достойна, на край ой изиѣи, и пошлѣ по мене. Смеюѣи се прими ме, и рекне: Младый човече! зашто ми непокажешъ сокровиште твоѣ? Заръ ме за тако неправедногъ држишъ, да ѣу ти га отети?

Господине! одговоримъ, животъ Величества твогъ нека буде тако дуги, као векови; али одкидай ми съ усіянимъ клѣштама месо съ костію, я неѣу казати гди ми є сокровиште. На то ѣу пакъ пристати, да ти свакій данъ две иляде дуката у благайницу твою плаѣамъ. Ако неѣешь то примити и мыслишъ, да є болѣ убити ме, а ты заповедай, животъ є мой у твоимъ рукама, и я самъ готовъ пре све муке паклене претрпити, него любопытство твоѣ задовольти.

При овима речма погледи Краљ на Везира, и запыта га за совѣтъ. Господине! рекне овай, сума кою ти дае, тако є знатна, да саму ню ископанымъ сокровиштемъ именовати можешъ. Одпусти младогъ човека тогъ куѣи, некъ у обичной сѣйности своіой живи, само некъ се стара речъ точно држати, кою ти є дао.

Краљ прими совѣтъ везиревъ, и одпусти ме врло умиаю. Одъ тогъ доба плаѣамъ по уговору,

кое нѣму, кое пакъ Везиру и Дароги сваке године кое превозилази миліонъ и шесть стотина иллада дуката. — Тов о господине што си знати желію, и неѣшь се више ни поклонима, кое самъ ти послао, ни свему другомъ, што си кодъ мене видіо, чудити.

Кадъ *Абуль Каземъ* приповедку свои чу єдны догаѣая сврши, рекне *Калифа*, непобѣдимомъ жельомъ да сокровиште види, заузеть: Єли могуѣе, да на свету таквогъ сокровишта има, кое штедрота твоя за кратко време не бы изцрипти могла? Немогу то веровати, и ако сотимъ сувише одъ тебе искао небы, моліо бы те, Господару, да ми сокровиште покажешъ; свачимъ на свету, чимъ се заклетва ненарушимомъ чини, заклео бы ти се, да поверенѣ твое небы на зло употребіо.

Сына *Абделащица* узнемири желя *Калифина*. Жао ми є господине, одговори онъ, да те є та желя напала; єрбо ю само подъ врло неприятнимъ уговорима испунити могу.

Што му драго, рекне *Харунъ*, были уговори тій ма какви, я имъ се подвргавамъ безъ сваке противности.

Морамъ ти, одговори *Абуль Каземъ* очи свезати, ты ѣешь иѣи за мвомъ безъ оружія и гологлавъ, я ѣу те пакъ водити съ голымъ мачемъ, готовъ да те съ иладу смртны удараца ранимъ, ако законе господиве погазишь. Знамъ добро, да се то несмысленость съ мое стране звати може, што тако лако желію твою удоволявамъ; но веруемъ искреной твоіой заклетви, нити ми є икакво неприятно чувствованѣ познато, него госта незадовольна изъ куѣе одпустита.

Калифа понови молбу свою, и *Абуль Каземъ* задовольи му любопытство но съ овымъ додаткомъ:

То неможе одма быти; остани преко ноћь кодъ мене, па кадъ сви домаћи мои спаваю, доћи ћу онда по тебе у твою собу, и одвести ћу те на место, на кое ићи желишъ.

При овима речма викне слуге свое, и при светлости многи' воштаны свећа, кое су робови у златнымъ свећняцыма, на раменима носили, одведе Монарха у сјайну собу, а самъ отиде у свою. Робови свуку *Харуна*, метну га у постелю и у дале се, оставивши му кодъ кревета више главе и ниже ногу ужежене свеће. Одъ кой е мирисавый восакъ пріятанъ мирисъ распростирао.

И немислећи о спаваню, немирно е чекао *Абуль Казема*, кои му у помоћ дође. Сви мои домаћи, рекне, поспали су, дубоко ћутанъ царствуе у кући мојој. Садъ ћу ти сокровиште мое показати, ако га јоштъ видити желишъ, и уговорима се подвржавашъ, кое самъ ти предложю.

Айде да идемо, одговори Калифа уставши, готовъ самъ ти слѣдовати, и заклинѣмъ ти се Створителѣмъ рая и земль, да се никадъ покаяти нећешъ, што си ми любонитство задовољю.

Сынъ *Абделаццевъ* помогне кралою обући се, пакъ онда му свеже очи, говорећи: Нерадо ти то чинимъ ербо ми се лице и владанъ твое чини да е больгъ повореня достойно. — Я чествуемъ и за право налазимъ, да си тако на опрезу, уђе му калифа у речъ, нимало ми то ніе неповольно.

Абуль Каземъ одведе га по потайнымъ степенима доле у пространу башту, и одавде странпутницама дођу на место, гди е сокровиште лежало. Ово е было дубокъ и пространъ подровъ, когъ е улазакъ простъ камень покривао. Дугимъ ходникомъ спусте се доле у велику салу искрицама драгогъ каменя красно осветлѣну. Како овде буду,

одреша младићъ *Харуну* очи, и са удивленѣмъ погледѣ овай, шта му се укоченымъ очима представи. Корито одъ белогъ мрамора, было е на среди сале, одъ прилике педесетъ стопа у окружности а тридесетъ у дубльини. Было е напунѣно великимъ комаћемъ злата, а свудъ у наоколо стаяло е дванаестъ подножїа одъ тогъ истогъ метала, на коима су штатуе, одъ скупоченогъ драгогъ каменя, са удивлена достойномъ вештиномъ израћене, стаяле.

Абуль Каземъ доведе калифу до корита, и рекне му: Ово е корито тридесетъ стопа дубоко. Погледай те гомиле злата, текъ се съ два прста испразнило корито. Шта мыслишь, могули та богатства тако брзо расточити?

Исповедамъ ти, рекне *Харунъ*, добро измеривши корито, да е то преградно богатство; но мыслимъ да га исцрпити можешъ. Е, добро одговори *Абуль Каземъ*, кадъ се корито ово испразни, онда ћу прибећи къ овомъ, што ћу ти садъ показати.

То рекне, пакъ га одведе у другу салу, много богатіе напунѣну, него прва. Узъ зидове стаяле су софе одъ црвене свиле, коє су богато бисеромъ и діамантима искићене биле. И овде е было на среди корито, мањ одъ оногъ у првой сали, но рубинима, топазима, смарагдима и свакоякимъ драгогъ каменя видовима напунѣно.

Ништа се сравнити неможе са удивленѣмъ Калифе. Едва е веровао, да е буданъ, и ово друго корито учини му се привиденѣ. Јоштъ му е погледъ укоченъ на томе почивао, кадъ му сынъ *Абделацциевъ* на златномъ престолу две персоне покаже, коє су први притяжательи сокровиште ово имали. То су были Краль и краљица са діаманскимъ крунама на глави; почивали су едно покрай другогъ, и рекао бы, да су јоштъ живи. Кодъ ногу

имъ е лежала дасчица одъ црногъ дрвета на којой е ово написано было :

Я самъ за дугогъ живота могъ сеа богатства саставію, коя су овде. Градове, дворове отео самъ и опустошию. Кралѣства самъ освоію, и све мое неприятелѣ уничтожию. — Быо самъ найсилнии Краль на свегу. Но сва сила моя нѣ ме могла одъ смрти одбранити, коя ме е побѣдила. Отвори очи, кои ме у овозмъ станю гледишъ; разсуди да самъ живію, као и ты, и да ћешъ сокровиште ово изирптити — то нѣ можно. Ползуй се дакле нѣмъ, да приятелѣ стечешъ, и весело проживишъ; ербо, кадъ ти се смртный часъ приближи, немогу те сва ова блага одбранити одъ свеобште коцке човечества.

Немогу више, рекне Харунъ, прочитавши овай златацъ надпись, немогу више кудити твою безпредѣлану штедроту. Имашъ узрокъ, да тако живишъ као што живишъ, нити одобравамъ совѣте, кое ти е старый торговацъ дао. Но, дода къ томе, желимъ име овогъ Краля знати — кои е Краль таква неоценѣна блага притяжавао? — Ёди ме врло, што му надпись овай име невяля.

Абуль Каземъ, кои госта свогъ утомъ известити нѣ могао, одведе га у трећу салу, гди се различнымъ скупоченостима, и међу другима и таквимъ воѣвама, као што е єдну на поклонъ добію, дивити могао. Радо бы Калифа сву ноћ скупочености те, кое су подземни тій подроци затварали, гледао и сматрао; да га нѣ сынъ Абделацицевъ, боеѣи се да га не бы койгодъ одъ домаѣи опазію, предъ свануће на истый начинъ, као што га е и довео, гологлава са свезанымъ очима, самъ пакъ у руци мачъ носеѣи, да му одма главу одсече, ако се найманъ усуди очи дрешити, опеть у спаваћу собу нѣгову одвео. Овде су мирисаве свеће

іюштъ гореле, и они проведу у разговорѣ време, докѣ се в сунце родило.

Потоме, што самъ мало часъ видію, и по робкинѣи, кою си ми послао, судећи мора да имашъ најлепше жене истока.

Господине! одговори *Абулъ Каземъ*, имама робкинѣи врло велике лепоте, али ни єдну немогу любити *Дардана*, моя драга *Дардана*, іюштъ єднако ми у срцу лежи. Премда свакій данъ у главу себи уврѣмъ, да в животъ изгубила, и да ми ю заборавити треба, опетъ немогу се одъ представленя нѣногъ отргнути, и та ме безнадеждна страсть тако яко обузима, да у пркосъ моимъ богатствама у средѣ излишества несрећно живимъ. О како бы радо сва блага моя дао, кадъ бы съ нѣомъ текъ средню срећицу делити могао.

Калифа се истина верности *Абулъ Казема* дивію; но опетъ га притомъ заклиняо, да све силе противъ страсти употреби, коя му срећу убія. Наново неброєно му на гостбили захвалююћи, опрости се съ нѣимъ, и врати се у свою гостіоницу, одъ кудъ пође путемъ у Багдадъ са свима робовима, служавкомъ, лепомъ робкинѣомъ и свима другимъ поклопима, кое в одъ *Абулъ Казема* добію.

Два дана по одлазку *Харуна алъ Рашида* дође опетъ Везиру *Абулфати* у уши, како *Абулъ Каземъ* свакій данъ странцима, кои га пооде, славне поклоне чини; а и точность съ коіомъ в како нѣму, тако и Краљу и Дароги обећане суме исплаћивао, любопытствога све већма и већма раздражи, и онъ заключи, све колико употребити, да одкріе, гди то грдно и неброєно благо сакривено лежи. Везиръ овай быо в єданъ одъ онаквы людій, у кой очима ни найвећа злочинія ништа незначе, само ако чрезъ та планове свое олакшати могу. Имао в кѣерь

одъ осамнаестъ година одвећъ примамљиве лепоте. *Балкиса* тако се звала — покрай тій редки дражестій имала є сва преимућства душе и срца. Принцъ *Алія*, сыновацъ Краля *Базре*, любіо ю є одвећъ страстно, и већъ ю є запросіо одъ отца нѣногъ, и домало времена хтео се бракъ тай торжественувати.

Абулфата даде зовнути лепу *Балкису* къ себи у собу, и рекне іой: Оћу да се најлепшимъ твоимъ аљинама и скупоченостима накитишъ, и да іоштъ ове ноћи кодъ *Абуль Казема* отидешъ. Найвише се у томъ состои, да му се допаднешъ, и зато да сва могућа средства употребишъ, да младогъ тогъ човека тако обчянишъ, да ти благо покаже, кое є ископао.

Као мрави проћу кровъ тело *Балкисе* при овой отца свога беседи. Гнустность, кою є сирамъ корачая, везиромъ одъ покорности нѣне очекиваногъ, у себи осећала, появи се боя на нѣномъ красномъ лицу.

Господару! одговори она, шта за Бога зактевашъ одъ кѣри твоє? Єсли добро промыслию, каквой ю опасности излажешъ? — Разсуди срамоту, съ коіомъ ме покрити, жигъ кои твоимъ собственомъ племену ударити, и тешку увреду кою принцу *Аліи* нанети оћешъ, отимаюћиму благо, кое може быти нѣжность нѣгова највише тражи.

Све те примѣдбе, одговори везиръ, одавно самъ већъ я измеріо. Намеру мою ништа ние кадро изменути — заповедамъ ти, да се овай часть вољи моіой покоришъ.

Лепой *Балкиси* потече потокъ суза изъ очію. За име Божіє, викне, отче сладкій, ненатеруй ме самъ кућу ти осрамотити — надячай желю ту къ

богатствама, коя те наводи човеку оно отети, на кое мы никаква права немамо. Пусти некъ се *Абулъ Каземъ* благомъ своимъ наслађава, место да невинность мою жертвуешъ збогъ богатства тогъ нѣговогъ.

Ћути безсрамнице, викне разлюбень везиръ; ел' то лено, да се ты противъ планова мои' ополчавашъ? Ни речице више — я оћу, да кодъ *Абулъ Казема* отидешъ, и заклинемъ ти се, да ћу ти, ако ми се натрагъ вратишь, невидивши сокровишта нѣговогъ, забости оштаръ мачъ у твоє неваляло срце.

Балкиса видећи да нѣе никако могуће, одъ тогъ опасногъ корачая уклонити се, отиде жалошћу погнута, у свою собу. Узме свое найбогатіе одело, и накити се съ драгимъ каменѣмъ; но опеть нѣе мыслила о красномъ наместѣаню, коимъ се текъ еднымъ украшеніе жена облагорођава; а то іой нѣе было нужно, ербо е природна нѣна лепота довольна была, любовь пробудити. Нигда нѣе девойка манѣ воль, или болѣ рећи, више стра имала допасти се, него *Балкиса* садъ. Исто се тако яко бояла, да се сыну *Абделаццевомъ* врло дражестна появи, као што бы ю противно томе платило, кадъ бы предъ *Алине* очи изишла.

Смркне се; *Абулфати* учини се да е време, да кћерь кодъ *Абулъ Казема* пошлѣ, одпусти ю потайно изъ куће свое, и одведею самъ до врата *Абулъ Каземовый*. Овде ю остави, казавши іой опеть, да ће ю убити, ако му налогъ по жельи несврши.

Балкиса куцне на врата, и яви да е рада са сыномъ *Абделацци* беседити. Робъ ю одведе одма у салу, гди му е господаръ, на софи лежећи о прошлымъ несрећнымъ случаевима мыслію, и кое му се често случавало, да е о своіой лепой *Дар-*

дани саняо. Како *Балкиса* у салу уђе, устане *Абуль Каземъ*, приближи се къ нъой, съ почита-
ніємъ поклони іой се, узме ю за руку, и замоливши
ю да седне, запыта шта му даде сређу поода нъ-
ногъ. *Балкиса* одговори, да е гласъ любведостой-
ности нъгове и благогъ карахтера нъговогъ желю
у нъой ужегао, да се съ нъимъ забавля весело.
Притомъ скине покривало съ лица свогъ, и баци
у удивленъ младића сјиношћу лепоте свое.
Успркосъ ладнокрвности своіой, справъ жена ніе
могао толике дражести видити, да га оне у срце
недирну. Лепото! одговори онъ, хвала звезди
моіой, што ми тако красно чудовиште посла. Ёдва
могу сређу мою за истину држати.

После малогъ разговора приспе време вечери.
Обадвоє отиду у другу салу, и посадесе за асталь,
кои е различнымъ слама поставлѣнъ быо. Многе
слуге и слушкинѣ стояле су около астала. *Абуль
Каземъ* одпусти ій све, да небы више госта любо-
пытльивымъ погледима секли, и стане ю самъ по-
служивати. Найслађе залогав нъой е давао, и най-
болъ іой вино у златной, рубинима и смарагдима
извезеной, чаши подносио. И онъ е почешће піо,
да и нъой волю даде. Што е више *Балкису* сма-
трао, то му се лепша чинила. Врло се нъжио съ
нъомъ разговорао, и будући да е колико теломъ,
толико и душомъ лепа была, одговарала му е тако
умилно, да е све то више и више у усхићенъ до-
лазіо. И немогући се даль уздржати, узме ю за
едну руку, и рекне: О najlepша између свію де-
војка! премда су ме небесне дражести твоє одма
заслепиле, красота душе и разговора твогъ у
срце ме е дирнуло. Ты зажече у срцу момъ пла-
мень, кои се никадъ угасити неће — да, быћу одъ
садъ робъ твой, и свако тренуће ока живота могъ
теби — едной само теби посветити.

При овима речма *Балкиса* немогући више жалост у срдцу уздржати, пусти потокъ суза низъ образе. — Шта ти бы? рекне *Абуль Каземъ* зачућенъ, одкудъ та напрасна жалостъ, шта ће рећи те сузе, које ми срдце пробадаю, — текул' ти оне збогъ мене, ели могуће да самъ тако несрећанъ быо, да самъ штогодъ рекао или учинио, што ти се недопада? Говори, заклинѣмъ те, неоставляй ме далъ у неизвестности о тако страшној промени съ тобомъ!

Господару! одговори *Балкиса*, врло е дуго претваранѣ мое трајало; срамъ, стра, туга и неверство одвећъ силно падаю ми на срдце; немогу далъ сносити — прекинућу тајанѣ — *Абуль Каземе!* я самъ те преварила, я самъ девойка одъ великогъ рода, отаць мой кои зна, да сакривено сокровиште имашъ, употребіо е мене нато, да разазна место, гди га чуващъ. Заповедіо ми е да къ теби доћемъ, и све могуће употребимъ; да ми благо твое покажешъ. Нисамъ никако нато пристати хтела; но онъ ме натера, и закуне се да ће ме убити, ако му се вратимъ, невидивши сокровиште твое. О какавъ е то страшанъ налогъ за мене, и кадъ небы удатбеница любви достойногъ принца была, кои ми е одъ свега срца драгъ и міо, корачай бы такавъ, какавъ ми е данасъ отаць наложіо, воспитаю момъ противанъ быо — и исповедамъ ти истину, съ таквомъ самъ гнусношћу къ теби дошла, кою е текъ стра одъ смрти побѣдити могао.

Кадъ кћи *Абулфата* говорити престане, рекне *Абуль Каземъ*: Драго ми е, лепа, што си ми чувствованя твоя одкрила, и нећешъ се заиста каяти збогъ тога благородногъ простодушія. Нећешъ ты погинути; показаћу ти сокровиште мое, и честность твоя неће ни погледомъ моимъ уврећена бы-

ти. Колико си лепотомъ богато искићена, и колико в дубоко та мене заразила, опетъ се ничега бояти немашъ. Буди сасвимъ безъ бриге, и я се одричемъ надежде, коя се у мени съ тобомъ навекъ живити породила; ербо она тебе печали. Престани сузе проливати и жалостна бити, опетъ ћешъ твогъ зависти достойногъ любовника видити, немораюћи се предъ нѣмъ зацрвенити.

О господару! рекне *Балкиса* усхићена, нѣ безъ узрока, што те највеликодушнѣмъ одъ свою людѣй зову. Благороданъ ме поступакъ твой усхићуе, нити ћу спокойна бити, докъ прилику ненаћемъ, благодарностъ ти мою показати.

После разговора овогъ одведе сынъ *Абдела* цицевъ девојку у ону исту собу, гди е *Калифа* лежао, и буде ту съ нѣомъ самъ, докъ се све у кући неуталожи. У главо доба ноћи свеже іой очи, говорећи, опрости ми лепа девојко, што овако съ тобомъ поступама; ербо текъ на овај начинъ могу ти сокровиште мое показати.

Чини еа мнома, штогодъ оћешъ, одговори *Балкиса*, толико повереня къ великодушію твома имамъ, да ћу свудъ за тобомъ ићи, нити другога стра имамъ, него само да доброты твоіой довольно благодарити немогу.

Абуль Каземъ узме ю за руку, и о дведе преко потайны степеня доле убашту, а одавде у подземне сале, гди іой очи одреша.

Гди се *Калифа* забленуо у грдна сокровишта злата и драгога каменя, ту се е *Балкиса* іоштъ несравнѣно већма, и свакій предметъ кой іой е предъ очи излазіо, поставляо ю е у удивленѣ. Али ништа іой пазенѣ нѣ тако укочило, као први притяжательи сокровишта, нитъ е могла престати,

да више неблене у њи. Прочита надписъ, и подигнувши опетъ очи горе на престолу, спази на врату краљице низъ бисера крупногъ као голубія я. Ние се могла уздржати, да удивленіе свое неизяви. *Абуль Каземъ* скине одма низъ бисера съ врата мртве краљице, и свеже га на вратъ лепој девојки, съ додаткомъ, да ће по томе отаць іој признати, да е сокровиште видила; шта више, да се іоштъ тврђе везиръ увери, замоли ю, да іоштъ најлепшегъ драгогъ камена његовогъ понесе; самъ іој подоста избере, и да понесе преда.

Боећи се да небы већъ свануло, свеже іој опетъ очи, и одведе ю у салу, гди су се разговарали, докъ се ние сунце родило. Садъ *Балкиса*, уверавајући сына *Абделаџицева* да му великодушіе и учтивости никадъ заборавити неће, опрости се съ њимъ, изиђе изъ његове куће, и погнѣ да отца извести, шта іој се те ноћи догодило.

Везиръ, у планове лакомства свога удублѣнъ, едва е чекао, да му се кћи поврати. Боећи се да му заръ кћерине недовольне дражести неће *Абуль Казема* примамити моћи, падне у највећій немиръ; но овај му се, кадъ *Балкису* съ неоценимымъ низомъ на врату опази, и кадъ му ова драго каменѣ, съ коимъ ю е *Абуль Каземъ* обдаріо, покаже, у највећој радости промену.

Но, кћери моя! рекне, еси ли видила сокровиште?

Видила самъ отаць, одговори *Балкиса*, и да ти га, као што заслужиє опишемъ, кажемъ ти, да, кадъ бы сви на свету кралѣви богатства своя саставили, опетъ то сокровиште небы се могло еа сокровиштемъ *Абуль Каземовымъ* сравнити. Али, колико су блага тогъ великодушногъ младогъ чо-

века велика, опеть мує найблагородніє благо — нѣгово срце.

Она му приповеди цео чуданѣ ноѣи ове случай, но *Абулфати* нїє было до великодушїя и учтївостї *Абуль Казема*, и милїє бы му было, кѣрь свою за єдногѣ грађанина већѣ удату видити, него дуже у неивестности о сокровишту остати.

Међутимѣ, докѣ се ово збывало, итіо є *Харунѣ аль Рашидѣ* путемѣ у Багдадѣ. Како у палату свою дође, одма првогѣ везира свогѣ пусти изѣ затвора, удостои га свогѣ првогѣ повереня опеть, и описавши му цео путованѣ свое подробно, запыта га: *Гїяфаре*, шта ћу радити, знашѣ да признателность монарха треба да надвыси веселѣ му, учинѣно — ако оно, што найређе и найскупоценїє у сокровиштници моїой имамѣ, славномѣ, *Абуль Казему* пошлѣмѣ, то є за нѣга врло мало, и много лошіє одѣ поклона, коя самѣ я одѣ нѣга примїю, — шта ћу дакле радити, да га у великодушїю побѣдимѣ? Наймилоствиї Господару, одговори везирѣ, ако ћешѣ момѣ совѣту слѣдовати, а ты пиши Кралю Базре, и заповеди му да владанѣ младомѣ *Абуль Казему* преда. Данасѣ іошѣ да пошлѣмо скоротечу, и за неколико дана самѣ ћу у Базру отїти, да новогѣ Краля посеѣтимѣ.

Калифа одобри *Гїяфарово* предложенїє. Право имашѣ, рекне, тоє начинѣ коимѣ ћу се съ *Абуль Каземомѣ* намирити, а Краля Базре и везира нѣговогѣ казнити, кои су ми оне велике суме затаили, кое су одѣ нѣга примили. Праведно є, да такво насилїє неостане ненаказнѣно; ербо су се обоица достоинства свои' недостойныма учинили.

Одма пише кралю Базре, и како скоротеча съ писмомѣ одлети, отїде *Харунѣ* у собу жене свое *Зобеисе*, да и нѣой успѣхѣ путованя свогѣ саобшти,

и да іой служавка воћку, пауна и саму робкиню поклони. *Зобеиса* нађе ову последню тако дражестну, да є са смеемъ мужа свога уверила, да іой є лепа робкиня одъ свію тій поклона найдрагоценія. Калифа незадржи за себе ништа, осимъ чаше, а све друго добие верный везиръ, кои є већъ све уредіо быо, да се за мало дана изъ Багдада крене.

Скоротеча калифинъ, дошавши у *Базру*, тай часъ отиде у палату Краљу, да му писмо *Харунъ аль Рашида* преда. Краљ га прочита са живомъ жалостѣу, и преда везиру съ сречма: Погледи, *Абулфато*, какву ми свирѣпу заповестъ Владатель правоверный шалъ. Могу ли шта друго чинити, него іой се покорити?

Господине! одговори везиръ, не предай се без-полезной жалости. *Абуль Казема* намъ валя са света смакнути. Нећу га убити, али ћу цео светъ уверити, да є умро. Чуваћу га тако добро, да га нико више никадъ видити неће. Тако ћешъ ты остати опетъ на престолу, и сва блага нѣгова добити; ербо кадъ га тако у руке дочепамо, мучићемо га дотле, докле годъ намъ сокровиште свое не одкріе.

Чини што ти драго, одговори Краљ; али шта ћемо калифи одговорити?

Ослони се у томъ сасвимъ на мене, одговори везиръ: владатель правоверный быће тако преваренъ, као и сви други. Пусти ме да планъ, кои самъ начинію извршимъ, а ты буди у томъ сасвимъ безъ бриге.

Абулфата съ неколико дворяна, кои намѣре нѣгове нису знали, отиде кодъ *Абуль Казема*, кои ій као найглавнія лица дворска съ особитомъ чещ-

бу прими, и славно угости. Посади везира у зачелъ, и ни найманъ о лукавству нѣговомъ неподзреваюћи, указивао му све можлие знаке чести и почитанія. Кадъ се чаше чешће празвити почну, злочинаць *Абулфата* тако удесно, да нико спазио не баца у чашу *Абуль Казема* прашакъ, кои е то свойство имао, да се одъ нѣга на еданпутъ обамрети мора, тако, да се привидна та смртъ одъ праве разликовати неможе.

Како *Абуль Каземъ* чашу на уетне метне, одма га слабость нападне. Слуге му полете, да га придрже, но све знаке смрти на нѣму видивши, метну га уздужъ на софу, и стану ужасно яукати. Све госте на едаредъ стра подузме, тако, да чисто при себи нису были. *Абулфата* се е тако претварати знао, да е несамо лицемъ отрованогъ жалию, него е и альине свое дерао, и друге такође на плачъ подизао. Заповеди сандукъ одъ црногъ дрвета и слонове кости начинити, а докъ се овай правіо, покупи све драгоцености *Абуль Казема* и даде їй на сачуванъ у кралъву палату однети.

Међутимъ разнесе се гласъ о смрти *милости вога* по целоме граду. Люди и жене обуку се у црно, и понамештаю се предъ вратима куће нѣгове съ голымъ главама и босимъ ногама. Старци и младићи, жене и девойке проливаюћи сузе потокомъ напуне цео градъ плачемъ и яукомъ. Помыслию бы, да су оне сына или брата, а ове любимогъ мужа изгубиле. Богате и сиромаше еднако е смртъ нѣгова у сердце ударила. Они су оплакивали пріятеля, кои їй е радъ и весео дочекивао, а ови бранителя, когъ штедроту хвалити и преузносити никадъ престали нису. Свеобшита забуна владала е у Базри.

Несрећный *Абуль Каземъ* буде у сандукъ положень, и одъ народа, по заповести везира у гро-

баѣ ванѣ града однешень, гди е више гробница было. На средѣ гробля стаяло е прекрасно здавіе, у комѣ е отаць везиревѣ съ іоштѣ неколико лица племена свогѣ саранѣнѣ лежао. Овде буде и *Абулѣ Каземѣ* положень. Неверный *Абулфата* наслони главу на колено, грувао се у прси, и извѣяо е свое знаке очаянїя. Сви кои су га гледали, сажалѣваюћи га молили су се Богу да га утѣши.

Кадѣ се смркне, врати се народѣ у градѣ, а везирѣ са своя два роба остане у гробници. Затворе врата съ двема бравама, наложе ватру, угрею воде у сребрномѣ котлу, узму *Абулѣ Казема* изѣ сандука и стану га прати.

Поврати му се животѣ. Погледавши опази *Абулфату*, и слабимѣ гласомѣ запыта га: О господине! гди смо, и шта бы одѣ мене? — Кукавице! одговори везирѣ, знай да самѣ те я упропастио. Я самѣ те овамо донео, да те сасвимѣ у мое руке дочепамѣ. Найстрашнїе те муке очекую, ако ми сокровиште твое неодкрїешѣ. Наказаћу те, свакиѣ данѣ ћу нове муке измышлявати, да ти животѣ пакленнымѣ учинимѣ. Накратко: нећу престати да те немучимѣ, докѣ ми сокровишта не предашѣ, коя су те у станѣ положила, да у царской сѣйности живишѣ.

Текѣ што речи те изговори, одма заповеди робовима да младића држе, извуче исподѣ альине бичѣ, одѣ осуканы каиша одѣ лафове коже оплетень, и стане га тако дуго и тако яко ударати да су га сва чувства оставила. Везирѣ видећи га безѣ свакогѣ знака живота лежећа, заповеди робовима опетѣ га у гробницу метнути. Затимѣ затвори гробницу и врати се кући. Сутраданѣ отиде кодѣ краля да му яви, шта е и како е. Го-

сподине! рекне му, юче самъ постоянство *Абулъ Казема* кушао; одржао се истина, но неверуемъ да ће муке издржати, коє самъ му приправіо. Краль кои є исто тако свирѣпъ быо, као што му є и везиръ, одговори: *Абулфато*, по вољи ми идешъ; надамъ се да ћемо скоро дознати, гди сокровиште сакривено лежи. Међутимъ морамо скоротечу калифиногъ натрагъ послати; но штаћемо, господару правоверномъ писати?

Јвићемо му да є *Абулъ Каземъ*, чувши да є кральмъ постао, одъ прекомерне радости при раскошномъ обѣду издауо. Краль съ овомъ любимца свогъ досеткомъ задоволянъ, пише одма *Харунъ алъ Рашиду*, и пошлѣ вѣстника у Багдаты натрагъ.

Везиръ надаюћи се, да ће данасъ *Абулъ Казема* мукама преморати да му сокровиште одкріе, изиђе изъ града да му нове муке зада. Но како се є удивіо, кадъ гробницу отворену паће! Уплашенъ, забринуть уће унутра, и мал' у несвестицу непаде, кадъ сына *Алделацшева* у сандуку ненаће. Брзо се врати у палату, приповеди краљу стварь, когъ смртный стра спопадне.

О *Васхи!* викне, шта ће съ нама быти? пропалисмо! Младићъ ће тай зацело у Багдаты побећи, и калифи ће се на насъ тужити.

Камо срећа, одговори *Абулфата* у очаянію, камо срећа да самъ га юче убіо, те намъ небы тогъ немира узроковао! Но іоштъ нетреба да очаявамо; ако є и побегао, опетъ неможе далеко одавде быти. Идемъ съ войницима у ову околину града промотрити, и надамъ се да ћу га за цело наћи.

Краль несамо одобри такву важну потеру, него науми и самъ у ню ићи. Скупи одма свою

чету, раздели ю на двое, едну часть преда свомъ везиру, а другу самъ поведе, и тако се разсею на све стране по граду и по близу лежећимъ селима.

Докъ е по свима селима и шумама, по свима долинама и брдама *Абулъ Казема* потеря тражила, сусретне међутимъ везиръ *Гіяфаръ*, у *Базру* идући, скоротечу, кои му рекне: Ние нужно господине, да у *Базру* идешъ, ако е *Абулъ Каземъ* само узрокъ твога путованя; ербо е онъ мртавъ. Пре неколико данъ саранѣнъ е особито славно; мое очи были су жалостни сведоци тога.

Гіяфаръ, кои се врло радовао што ће новогъ *Крала* видети, и *кралъвину* му предати, яко га у срце дирне тай црный гласъ. Сузе му одъ жалости низъ лице потеку, и видећи да му ние одъ ползе путованъ продужити, врати се у *Багдадъ*. Чимъ ту дође, отиде одма са скоротечомъ кодъ *калифе*.

Жалость, коя имъ се по лицу просула, каже овомъ напредъ, да су дошли да му буди какву несрећу яве. Шта, *Гіяфаре*, повиче, зашто се тако брзо врати съ пута, какавъ ми гласъ носишь?

Владателю правоверный! одговори везиръ, заиста се жалостной новини ненадашъ, кою ти носимъ: *Абулъ Казема* нема више, по одлазку тво-ме изъ *Базре* умро е.

Харунъ алъ Рашидъ едва е последнъ речи са-слушао, клоне са столице, и више магновена безъ свакогъ знака живота полежи на земљи. Притрче му у помоћ, и кадъ га изъ несвестице поврате, потражи вѣстника изъ *Базре* дошавшегъ, и опазивши га заиште писмо *кралъво*. Вѣстникъ му га преда, и онъ га прочита съ najveћимъ па-

зенѣмъ. После тога затвори се съ Гіяфаромъ у свою собу, покаже му писмо кралѣво, и прочитавши га іоштѣ неколико путій самъ, рекне: мени се чини да е ово нека превара, краль Базре и нѣговъ везиръ есу ми подозритерни. Место да заповесть мою изврше, по свой прилици убили су *Абулъ Казема*.

Господару, одговори *Гіяфаръ*, и я то исто подозренѣ имамъ у срцу момъ, и я бы за добро нашао да се обоица увате.

То е, одговори *Харунъ*, што самъ башъ нау-міо. Узми две иляде мой коняника, иди съ нѣима у Базру, и увати га два кривца, доведи іѣ овамо, да смртъ найвеликодушніегъ између своіо людій на нѣима осветимъ.

Гіяфаръ се поклони, узме две иляде коняника и пође съ нѣима у Базру. —

Но дай да се опетъ вратимо къ сыну Абде-лацицевомъ, и да видимо, зашто га *Абулфата* ніе нашао у сандуку, гди га е оставіо. *Абулъ Каземъ* дуго у невестици лежећи, почие мало къ себи долазити, и у тай ма осети, да су га неке яке мишце спопале, кое га изъ сандука изваде; и на землю положе. Помысли, да га опетъ везиръ са своимъ робовима ође да злоставля. Убице! повикне, ако сте іоштѣ сажаленя кадри, а вы убите ме. Поштедите ме одъ мука, кое вамъ ништа не-помажу; ербо іоштѣ едаредъ кажемъ, да неђе мученя ваша тайне моє изъ мене изчупати.

Небой се ништа младый човече, одговори еданъ одъ оны, кои су га изъ сандука видели; нисмо мы теби на муке веѣъ на помоѣъ дошли.

Абулъ Каземъ отвори очи, и позна између о-слободителя своіо ону девайку, коіой е совровиш-

те своє показао. Шта, викне, ты си лепа девојко, коме за животъ мой благодарити имамъ?

Я самъ, одговори *Балкиса*; несрећа ме е твоя овамо довела, и принцъ *Алиа*, любовникъ мой, чувши одъ мене за великодушіе твоє, желіо е са мною радость ту поделити, и одъ смрти те избавити.

Тако е; дода къ томе *Алиа*, и пре бы я ияду путій животъ мой у опасность баціо, него што бы допустио, да тако благодушанъ мужъ погине.

Сынъ *Абделаццевъ*, кои е по средствомъ донеше опоравляюће водице сасвимъ къ себи дошао, благодарити лепой *Балкиси* и принцу најсрдечніе, и запыта како су дознали да јоштъ живи?

Господине! одговори *Балкиса*, я самъ кћи *Абулфате*: мене лажанъ гласъ о смрти твојој ніе могао преварити. Я самъ почела слутити, да е то посо могъ отца. Посредствомъ поклона измамимъ одъ едногъ роба нѣгову тайну. То е было еданъ одъ оне двоице, кои су съ нѣмъ овде были, и тай будући да е нѣму ключъ одъ гробнице поверенъ было, повери га и онъ мени. Све то явимъ принцу *Али* кои съ неколико свои' најверніи людій тай часъ къ мени дође. Обоє поитамо овде, и Богу чала, те нисмо касно дошли.

О Боже! повикне *Абуль Каземъ*, ели могуће до тако свирѣпъ и неваляо отаць тако благодушну кћерь има? —

Оди господине, уђе му *Алиа* у речъ, немой да губимо време. Знаю, да ће Везиръ кадъ те сутра у сандуку ненађе, све чинити да те опеть дочепа. Оди дакле къ мени, пакъ ћешъ убезбѣдности быти; мене заиста неће у подозренію имати, да самъ те я сакрію.

Баце на *Абуль Казема* аљину роба, изиђу потомъ изъ гробнице, кою отворену оставе и пођу у градъ. *Балкиса* отиде кући и преда робу ключъ; а принцъ *Алія* поведе сына *Абделаџицева* са собомъ, и тако га добро сакрїе, да му непријатељи нису могли у трагъ ући.

Абуль Каземъ буде у кући принцезой врло пријателскій угошћенъ, докъ краль и *Абулфата* ненадаюћи се да ће га већ наћи одъ потере сасвимъ непрестадоше. Садъ даде му принцъ *Алія* врло доброгъ коня, обдари га златомъ и драгимъ каменѣмъ, и рекне му: Садъ се можешъ спасти; путови су ти отворени, а непријатељи незнаю шта одъ тебе бы. Иди кудъ ти драго.

Сынъ *Абделаџицевъ* благодари великодушномъ принцу на доброту нѣговой, и увери га о своіой вечной благодарности. *Алія* загри га и испрати, молећи се Богу да га на путу чува и брани. *Абуль Каземъ* пође путемъ у Багдадъ, и после неколико дана дође срећно у тай градъ. Текъ што ту дође, одма отиде на место гди су се обично трговци скупљали, у надежди да оиогъ нађе, кога е у свомъ дому у *Базри* угостио, да бы му несрећу свою приповедити могао, была му е едина утѣха. Врло опечалѣнъ што га ніе могао наћи, ишао е по свима улицама, тражећи черте нѣгове на свакомъ лицу, коє га е сусретало. Уморанъ застави се нейпосле предъ палатомъ калифиномъ. Малаый служитель, когъ е онъ кралоу поклонїо, стаяо е на прозору; и случайно падну очи детета тогъ на *Абуль Казема* и познавши га полети весело у собу калифе, и рекне: Господару! башъ садъ самъ могъ старогъ господара изъ *Базре* видїо.

Харунъ ніе могао речма детета веровати. Ты си се преварио, *Абуль Каземъ* ніе више међу жи-

вима. Видію си кога другогъ, кои е на нѣга наликъ, пакъ мыслишь да е онъ.

Ніє, ніє тако, владателю правоверный, живо одговори дете, башъ заиста знамъ да е онъ; нѣга я врло добро познаемъ.

Премда е калифа речма детета мало веровао, опеть зато усхте ствари той у трагъ уѣи. Пошлъ єдногъ одъ свои дворяна са слугомъ да види, єли човекъ тай, когъ е дете вишло, доиста сынъ Абделацицевъ. Ово двое наѣу га іошь на ономъ истомъ месту; ербо е и самъ мыслию, да е слугу познао, и садъ е чекао, да се опеть на прозору появи.

Дете уверено сасвимъ, да се ніє преварило, падне къ ногама *Абуль Казема*, кои га подигне и запыта: Єсилъ тако среѣанъ да калифи принадлежишь?

Тако е, господару, одговори дете, оно е было владатель правоверный, кога си ты у Базри у твоіой куѣи дочекао, и мене му поклонію. Оди самномъ о господару, калифи ѣе одвеѣтъ мило быти да те опеть види.

Удивленъ *Абуль Каземово* одъ речій овій было е неописано. Одведенъ у палату уѣе у собу *Харунъ аль Рашида*. Калифа е лежао у тай ма у соби на софи. Кадъ опази *Абуль Казема* скочи као уплашенъ, притрчи къ госту, падне му око врата, и подржи га дуго загрѣна, немогуѣи ни речице проговорити одъ велике радости, да му е великодушный домаѣинъ іошть живъ.

Мало къ себи одъ радости дошавши, рекну сыну *Абделацицевомъ*: О младый човече! отвори очи и познай твогъ среѣногъ госта. Я самъ онай

когъ си онако красно дочекао, и богатіе обдаріо, негъ што кралѣви обичай имаю.

При овима речма подигне *Абулъ Каземъ*, кои е не маѣ одъ калифе радостѣу потресенъ быю, и изъ страхопочитанія у лице му погледати не смею, очи свое горе, и познавши га повиче: о господару и владателю мой кралю света! Съ овима речма падне лицемъ на землю предъ калифомъ, кои га подигне, и до себе на софу посади.

Како е могуће, запыта га калифа, да си іоште живъ.

Абулъ Каземъ приповеди му све свирѣпе поступке *Абулфате*, и каквымъ е случаемъ одъ бесноће везира утекао. *Харуизъ* га добро саслуша, и кадъ младиѣъ беседу сврши, рекне му: Я самъ самъ узрокъ свой твоіой патњи; ербо кадъ самъ се одъ тебе у Багдадъ вратіо, хтео самъ нешто учинити, баръ неку часть дуга мога теби повратити. Пошлѣмъ вѣстника кодъ краля у Базру, и явимъ му, да е моя воля, да теби круну преда. Онъ место да заповестъ мою испуни, науми ти животъ одузети; ербо морашъ веровати, да бы те *Абулфата* убіо, само надежда, да ће те мукама принудити да му сокровиште одкрієши, нагонила га е да ти смръть одложи. Али ћешъ освећенъ быти. *Гіафаръ* е съ доста много коняника у Базру отишао, и я самъ му заповедіо, да оба твоя гонителя увати и кодъ мене на судъ доведе. Међутимъ быћешъ ты кодъ мене у палати у чести и послуги, као што самъ и я самъ.

Свршивши беседу свою узме младиѣа за руку, и одведе га у баншту, коя се najlepшимъ цвѣтемъ дичила и понисила. У водалиштама одъ мермера, порфира и ятме играле су се найкрасніе рибице; насреда банште подигла се на дванаестъ сту-

бова округла одъ црногъ мермера сѣница, кое е сводъ одъ алойногъ и сандаловогъ дрвета быо. Растоянѣ стубова было е двогубимъ златнымъ жицама уплетено, кое е свудъ у наоколо кафеузъ представляло, пунъ ияду канаркѣй свакояке бое, славуя и млогы други сладкогласны птица, кое су различнымъ своимъ природнымъ цвркутанѣмъ променяему попевку извѣяле.

Купалишта *Харуна* алъ *Рашида* была су подъ истымъ сводомъ. Калифа и гостъ му окупаю се, и буду потомъ одъ слугу дворски найтанѣмъ, юштъ никадъ неупотреблѣнымъ, платномъ отрвени и покривени. *Абуль Казема* обуку у богате дѣльине, и калифа га одведе у салу, гди ѣе прерасна ужина оченивала. Кадъ поужинаю и сѣ найскупльимъ се виномъ подкрепе, одведе *Харунъ* алъ *Рашидъ* свогъ любезногъ госта у собу лепе *Зобеисе*.

Кральца е седина на златной столици обколѣна свима своимъ робкиняма, кое су на више редова разделѣне стаяле. Една е часть држала у руку бубнѣве са сребрнимъ звонцама, друга пакъ любовне фруле, а треѣа харфе. Но юштъ су све свирке ѣутале, и нѣюве притяжательке слушале су сѣ пазенѣмъ робкиню едну, лепшу одъ свѣю други, коя е похвалу любви певала, и како само едаредъ у животу любити и той првой любви вернымъ остати треба. Узъ песму нѣну свирала е девойка кою е *Абуль Каземъ* калифи поклоню, и фрулу одъ алая и слонове кости, сандаловогъ и црногъ дрвета.

Како *Зобеиса* калифу и сѣ нѣиме сына *Абделацицевогъ* опази; одма сиѣе са столице да ѣе дочека пристойно. Кральце! рекне *Харунъ*, допусти да ти могъ великодушногъ домаѣина изъ Ба-

зре представимъ. *Абулъ Каземъ* падне лицемъ на землю предъ кралицомъ; но докъ є то было, роди се буна међу робкиняма; певачица која є очи на *Абулъ Казема* бацила была, врисне и падне оне-свестѣна на землю.

Калифа и *Зобеиса* окрену се робкињи и сынъ *Абделацциевъ* такође, кадъ се са землѣ већъ подигнуо; алъ текъ што лепу опази, увати и нѣга несвестъ, мракъ му покріе очи, и смртно бледно лице, као да бы башъ садъ издисао. *Калифа* га привати, и у нѣговомъ наручію дође опетъ къ себи.

Владателю правоверный! проговори *Абулъ Каземъ*, дошавши къ себи, познать ти є чуданъ случай, кои ми се у Каиру догодіо. Ова робкиня єсть она иста, која є са мномя у Ниль бачена была — то є *Дардана*.

Єли могуће? рекне *калифа* усхићенъ; хвала Богу на тако чудномъ догађаю.

Међутимъ се и робкиня помођу своіо друга-рица осветила. Она усхте предъ *калифомъ* на землю пасти но онъ ю задржи, и упыта: каквимъ є начиномъ жива остала надъ є у реку бачена была.

Владателю правоверный! одговори она, была самъ тако срећна, те самъ се у мрежу рибара заплела, кои є случайно башъ онда мрежу извлачіо. Онъ се врло зачуди таквомъ лову, и видећи да јошть дишемъ, однесе ме кући своіою, гди ми се бригомъ нѣговомъ животь опетъ поврати. Я му приповедимъ мое несрећно житіе. Ово га уплаши и боєћи се да небы султанъ египетскій дочуо, да ме є изъ воде извадіо, и да небы свой животь зато изгубіо, што є мой животь спасао, поити те ме прода трговцу робова, кои є у Багдадъ пола-

зію. Трговаць тай доведе ме овамо, и срећомъ представи ме великой кральици *Зобеиси*, коя ме одъ нѣга прекупи.

Докъ в *Дардана* говорила, почнвао в оштаръ погледъ калифинъ на дражестима нѣнимъ, и кадъ сврши она, рекне онъ: *Абуль Каземе* нечудимъ се више да си тако спомень лесе девойке дуго у срцу задржао. Благодаримъ Богу, што в ню овамо довео, те тако ми штогодъ у руке дао, дугъ мой теби намирити. *Дардана* нѣ више робкиня, она в слободна. Надамъ се кральицо, рекне *Зобеиси*, да ти неће слобода нѣна противна быти?

Неће, о господару мой, одговори *Зобеиса* жи-бо; съ радощу потврђуемъ я слободу нѣну, и желимъ да обое ово любовны све сласти дугогъ и неузмућеногъ саюза уживаю после растанка свогъ, зобномъ судбомъ нѣювомъ тако свирѣпо пороћеногъ.

Тога юшть нѣ доста, одговори *Харунъ*, я оћу да се свадба нѣова у моіой палали торжествуе, и да цео Багдадъ за три дана свію явны веселя участникъ буде. Тако ми валя домаћина могъ изъ Базре чествовати.

О господару! рекне *Абуль Каземъ*, падаюћи къ ногама калифе; ако и єси достоинствомъ твоимъ надъ свима другима людма узвишень, опеть те већма великодушіе твое подиже. Допусти, да ти сокровиште мое откриемъ, и теби га одсадъ уступимъ.

Нећу я то, одговори калифа, наслађавай се ты сокровиштемъ твоимъ у миру, я се одричемъ права, кое на то имамъ, и да Богъ да, да ты толико дуго поживишь, да га исцрпети узможешъ.

Зобеиса замоли сына Абделаццицевогъ и *Дардану*, да іой случаеве живота свогъ приповеде, и да-

де їй златнымъ писменима написати. Затимъ учини калифа све наредбе поради свадбе, коя найвѣдомъ славомъ проведена буде. Іоштъ су траяла явна веселя, кадъ аль ето ти везира *Гіяфара* са своимъ коняницима, кои су *Абулфату* яко свезана, међу собомъ водили. А краль в Базре одъ велика еда, што *Абуль Казема* ніе могао уватити, умро быо.

Како *Гіяфарь* господару свомъ известіе о послу свомъ учини, буде предъ палатомъ губилиште начинѣно, и свирѣпый *Абулфата* буде на нѣга попеть. Савъ народъ за злобу везира чувши, место да несређу цѣгову къ срцу прими, у живой нестрпеливости едва е чекао, да га казнѣна види. Већъ е губитель узо мачъ быо, да кривцу съ рамена главу скине, у тай ма сынъ *Абделаццевъ* падне предъ калифомъ на землю и рекне: Владателю правоверный! поклони молби моіой животъ *Абулфате*. Некъ живи, некъ буде сведокъ сређе мое и милости, кою ти на мене оберучке проливашь; та нећел' и тако довольно казнѣнъ быти?

О одвећъ великодушный *Абуль Каземе*! одговори калифа, како си достоянъ царовати, и како ће сређни быти народи Базре, кадъ имъ ты краль будешъ.

Господару! рекне нато сынъ *Абделаццевъ*, іоштъ едну милость имама да одъ тебе просимъ: принцу *Аліи* да предашь престоль, кои си мени одредіо. Некъ онъ влада съ благородномъ господомъ, коя е толико великодушна была, да ме е одъ бесноће отца нѣногъ отела; То двоє любовни заслужую ту честь. Што се мене тиче, на што мени, кадъ ме владатель правоверный почитуе и брани, круна — сређни самъ, негъ што кральви быти могу.

За испунити желю *Абуль Казема*, и наплатити услугу, кою е Алія нѣму учинію, назове га *Харунъ* кралѣмъ Базре. Но *Абулфата* е сувише быо кривъ; са животомъ ніе му могао калифа и слободу поклонити, и заповеди да неверный везиръ у тавной кули затворенъ буде дотле, докъ му и смръть не дође. Народъ багдадскій, чувши, да е злоставлѣный животъ гонителю своемъ самъ изволю, испуни воздухъ похвалама *Абуль Казема*. Овай се после мало дана врати са своіомъ любезномъ *Дарданомъ* у Базру, праћенъ почестномъ четомъ калифиномъ и много дворяна *Харуновы*.

Съ тима речма сврши *Солимена* повѣсть *Абуль Казема* изъ Базре. Све дворянке, принцезе кашмирске яснымъ одобренѣмъ благодаре іой. Неке одъ нѣи хвалиле су славанъ животъ и штедроту младогъ човека тогъ изъ Базре; друге су доказивале, да и калифа ніе маиѣ великодушанъ одъ нѣга; друге пакъ, само о верности говорећи, преуносила *Абуль Казема*, као найверниегъ любовника. Машећи главомъ одговори принцеза: Я ни самъ ни мало ваши мислїй; та у мало што ніе збогъ *Балкисе Дардану* заборавіо. Я оѣу да любовникъ, ако му смръть любовницу отме, на свагда тако нѣжанъ споменъ о нѣой сачува, да му nebude могуће, новой се страсти предати. Али люди такву верность непознаю.

Опрости принцезо, одговори *Солимена*, было е людїй, кодъ кой верность никадъ клонула ніе. Ты бы се о томъ уверила, кадъ бы повѣсть краля *Руцваншада* и принцезе *Шехеристане* саслушати хтела.

Видїћемо, одговори *Фарукнаца* допуштамъ ти, да приповеднїшь намъ ту повѣсть. *Солимена* почне:

Є Л Е Н И Ц А

или

КРАЛЬ РУЦВАНШАДЪ И КРАЛЬИЦА ДУХОВА.

Некій младъ краль Хине, именовъ *Руцваншадъ* наиће едаредъ у лову на белу съ црнымъ и белымъ пегама еленицу, коя є златне каричице на ногама, а на леѣи покроваць одъ жутогъ самета сребромъ начичкано извезенъ, имала.

Опазивши тай колько лепъ толико редакъ добитакъ, обузме краля желя, да га усвои, пусти коню узде, и полети за еленицомъ. Но ова гоненю нѣговомъ пркосеѣи одбегне съ тако дивномъ брзиномъ, да за тилый часакъ ни пра, кои юй є копита у высъ бацала, угледати нїє могао. Разлюѣенъ изгуби надежду, да ће ю стиѣи, и у тай ма опетъ се жельнымъ очима нѣговымъ появи. Опази ю кодъ извора, гди на травици прострта одъ трчаня као почиваше. Юштъ едаредъ ободѣ коня, но и садъ залудъ. Како га еленица опази, да се къ нѣой приближує, подигне се лагано, скочи два-три-путъ, и загнури се у воду.

Краль Хине сяши брзо съ коня, трчи око прибрежїа тамо овамо, мути воду, тражи у нѣой ловъ свой, и найпосле заблене се ненашавши трага еленици. Везиръ и сва пратня нѣгова удиве се исто тако чудномъ томъ догаѣаю. Краль найпосле проговори: еленица та нїє занста дивль животно, пре мора да є Нимфа, коя подъ тымъ ви-

домъ радость у томъ налази, да ловце дражи. Дворяни му одобре мисао.

Руцваншадъ е непрестано бленуо у воду уздишући почесто, а незнаюћи ни самъ зашто? Морамъ, рекне везиру, овде преноћити; забаве ради пазићу на Нимфу, ербо гласъ некій изнутра ми каже, да ћу ю видити, кадъ изъ воде излазити стане. Што науми, то и учини. Све свое люде, о-кромъ везира, одпуста кући. Съ овимъ седне на траву; обоица спусте се на траву у разговору о белой еленици, и у томъ наиђе ноћъ. Утрућенъ ловленѣмъ краљъ закте му се спавати. *Муецине!* рекне везиру, немогу се дремежа отрести, буди ты буданъ, докъ я мало проспавамъ; држи еднако очи на извору, па чимъ видишъ, да се ко появи одма ме пробуди.

Муецинъ, колико е уморанъ бую, учини краљу за неко мало време по вољи; но мало часъ као у инатъ ревности нѣговой, надвлада и нѣга санъ. Али ни еданъ нѣ дуго спавао. Гласъ пріятне музике пробуди њ изненада. Удивленѣ имъ се јоште удвои, кадъ предъ собомъ опазе велколѣпно осветлѣну палату, какву руке човечіе пису кадре сазидати.

Муецине, пришапће везиру краљ, што е то? Какви гласови удараю ми у уши, каква е то сјајна палата предъ очима нашима? — Господару, одговори везиръ, то е волшебство; болѣ бы было, да смо раніе одавде отишли, палата е та може бити замка, коју е каква годъ волшебница твогъ величеству метнула.

Было шта му драго, рекне краљ, немой држати, да ће ме стра твой задржати да невидимъ, шта е то. Айдемо у палату, да видимо ко у нѣой

живи, нити ми предстои већа несрећа негъ што ми ты опасность представляшъ, съ тымъ добіямъ већу желю да е издржимъ.

Везиръ видећи господара свогъ одважна, да чудо то види, несмеде више да му се вољи противи. Пођу къ палати, и дошавши до нѣ, нађу да су двориштна врата отворена. Уђу у пространо предсобіе, а изъ овогъ у салу, понявама и софама одъ златне матеріе украшену, најлепшимъ мирисомъ окаћену, и хинезкимъ порцеланомъ поставлѣну. Прођу крозь ову салу, гди никогъ живогъ нису могли видети, и уђу у другу, гди на златной столици младу госпу, богато діамантима накићену опазе, кое чрезвычайна лепота у удивленѣ ій баци.

Чинило се као да она съ великимъ пазенѣмъ педесеть до шедесеть девояка слуша, кое су одъ части певале одъ части свирале. Све су быле у свиленомъ и као ружица црвеномъ оделу, бисеромъ извезено, обучене, и стояле су около столице. *Руцваншадъ* у животу своемъ нитъ е умилніи гласова нити трогателие свирке чуо, но мало му е до тога было; госпа на столици забавляла му е душу.

Девойке опазивши краля, одма уђуте, *Руцваншадъ* поклони се дубоко, и дошавши на средъ сале проговори госпи, коя му е већъ срцемъ об владала.

О краљице коя срца обчинявашъ, и првымъ погледомъ твоимъ владателя Хине робомъ твоимъ чинишъ, кажи ми име дивне Нимфе, кое погледъ тако силна дѣйства производи.

Госпа се при овима речма насмеши, и одговори: Я самъ Еленица, коя лафове оковати умею,

да, я самъ ловъ онай, кога си ты онако жельно гоню, и кои се е у воду загнюрю, да се одъ гоненя твогъ уклони.

Али, шта ћу о тима претварама мыслити? Срце ми е немиромъ препунѣно, шта знамъ, може бити и садъ ме чиньма каквыма варашъ.

Не, одговори госпа, садъ самъ предъ тобомъ таква, каква заиста есамъ. Истина е да обликѣ менямъ, као што ми се оће, да се людма видимомъ или невидимомъ, као што ми се допада, учинимъ; но све то бива безъ волшебства, и даръ тай, у свакой се обликъ претворити, естъ преимущество рођеня могъ.

То рекне, пакъ се сиђе са столице, приближи се кралоу узме га за руку, и одведе у собу, гди нађу асталъ съ найскупоценіемъ елима поставлѣнъ. Ту поседаю сви троица, она међу кралѣмъ и Муециномъ, комъ се изъ свега што е гледао и слушао да ніе чистъ посо видило, и зато се какве годъ несреће бою. Младый краль тако е господомъ обчинѣнъ быо, да му никакво размишляванѣ среће узбунъивало ніе, кое се у томъ состояло, даю не престано сматра, и сладакъ тонъ гласа нѣногъ вреба. Онъ ю еломъ послужи, но она му одговори: едите васъ двоица, насъ мирисъ ела довольно рани.

Кадъ се краль и везиръ му наеду, послужи ей две девойке чашама драгоценогъ пурпурно-црвеногъ вина. Девойке те само су о томъ бригу водиле, да чаше свагда пуне буду. И предъ госпу буде донешено вино; но она га и неokusи; него задовольна буде паромъ, коя е на ню толико дѣйствовала, као на *Руцваншада* само пиће. Вино ей угрее, Краль одкріе любовници своіой страст-

нолюбно срце свое, она пакъ изявленіємъ нѣжности нѣгове тронута, одговору му: *Руцваншаде*; премда си ты такового рода, кои ниже мога стои; ничимъ манѣ немогу се опеть уздржати, да те нелюбимъ, и да важность освоенія тогъ твога не познашъ, знай, ево ко самъ:

У великомъ океану лежи некій островъ, кои се *Шехеристанъ* зове. Ту живе духови; кралю є нѣювомъ име *Менутхеръ*. Я самъ единица тога краля; име ми є *Шехеристана*. Три месеца има, одъ како самъ дворъ отца мога оставила. Любопытство, да различне землѣ видимъ, у коима деца Адамова разсеяна живе, провела самъ време то у путованю. Цео самъ веѣъ светъ прошла, и научила самъ была у *Шехеристанъ* вратити се, кадъ аль на едаредъ преко кралѣвства тогъ идуѣи, тебе данасъ у лову опазимъ. Зауоставимъ се да те промотримъ; чувствованя ми се пробуде, и текъ што те изъ очію изгубимъ, паднемъ у дубока сниваня. Уздисан стану ми продирати крозь прси; примѣтимъ, да и нехотеѣи, ни очему другомъ немыслимъ, него о теби — и зацрвенимъ се. Єли можно, рекнемъ, да човекъ еданъ то движеніє узрокує, кое ме потреса. заръ Адамово колєно гордость мою да надяча? Застидимъ се слабости мое и усхтемъ се брзо одъ тебе уклонити; аль као волшебствомъ каквымъ прикована, неимадо моѣи къ томе. Найпосле попустимъ нѣжнымъ чувствованіяма моима, коя су ми корачає зауоставила, нити самъ о чему више мыслила, него любовь твою добити. Претворимъ се у белу Єленицу, да бы те тако примамила. Ты ме потерашъ, а я скочимъ у воду, и неможешъ веровати, съ каквомъ самъ радостѣу гледала како се трудимъ и мучимъ да ме опеть наѣшъ. Та желя твоя предвѣсти умилну зору любви моіой. Пазеѣи на сваку речицу тво-

ю, чуемъ съ великомъ радостѣю намеру твою, да ѣдешъ преноћити кодъ извора. Докъ си ты спавао, дадемъ я палату ову сазидати, да те у нѣой дочекамъ; духови кои ми служе, начинили су е за едно магновенѣ.

Шехеристана хтеде и далѣ говорити, но садѣ уѣе у собу девайка на кое се лицу крайня жалость видила. Принцеца прочита у очима нѣнымъ несрећу, кою іой е явити дошла, и врисне плакати горко. Какво позоріе за краля Хине! Еднака жалость спопадне и нѣга као и принцецу. Онѣ хтеде запытати за узрокъ, но у тай ма приступи плачућа девайка ближе и проговори: О краљице, знашѣ да духови, премда имѣ животъ нѣе тако кратакъ, као што е животъ деце Адамове, опетѣ као и люди, смрти подложни есу — изгубила си краля отца твогѣ. Народи те зову, да те крунишу. Оди дакле, да заклетву покорности и верности твои новы поданика примишѣ, и нестрплѣнѣ укинешѣ съ коимъ те очекую, да ти све чести, кое су ти дужни, покажу. Великій везирѣ, отацѣ мой, наложио ми е да усворимъ повратакѣ твой.

Доста, *Маймоно* одговори краљица, благодарно ѣу ревность отца твогѣ и твою матерѣ признати. Идемъ одма съ тобомъ. Буди ми здравѣ краљу, дода къ томе окренувши се *Руцваншиду*, и лепу му руку свою пружаюћи, кою онѣ съ неописаномъ сластѣю полюби, морамъ те оставити, алѣ уверенѣ буди, да ѣемо се опетѣ кадгодѣ видити. Ако онда видимъ да ме любишѣ, и да си ми веранѣ; то нико другій неѣе ми мужѣ бити него ты.

То рекне, пакѣ изчечне. Одма се на место славно осветлѣне палате появи густа помрчина. Краљ Хине и везирѣ му никаква предмета нису могли разликовати, и тако морадосе ту чекати зо-

ру. Садъ ѿ ново чудо спопадне, кадъ се шесто палате у средъ шуме нађу, ни трага палате какве невидећи.

Муецине, проговори краљ, есмол' будни, или смо све то, што се е съ нама случило, саяли!

Господару, одговори везиръ, то е вражіе волшебство. Лепа та, кою смо видели, естъ по свой прилици страшна волшебница, коя е да ти текъ любовь у срце уліе, видъ дражестне Нимфе узела а све оне лепе девойке, коє су около нѣ стояле, и онако лепо певале и свирале, есу нечисти духови, кои волшебству нѣномъ смуже.

Колико е сличности Муецинова беседа имала, опетъ е краљ толико залюблѣнъ быо, да ніе той веровати хтео. Одваженъ, добро мнѣніе, коє е о любезници своіой имао, неодбацити, и непрестано живо се споминяти, врати се у дворъ свой. И донста незаборави е, премда ни найманѣгъ известія о нѣой добити ніе могао, премда му е везиръ на страсть нѣгову непрестано ратовао. Падне у найдублѣ очаяніе, одрече се своіо увеселенія, окромъ лова, но и овимъ се само по ономъ предѣлу наслађавао, гди му се бела еленица появила была, и гди е ласкао себи да ће ю ма кадгодъ наћи.

Тако прође година дана. *Руцваншадъ* почне већъ и самъ са страомъ мыслити, да е све што е видіо, было волшебно привиденѣ. Садъ га нападне желя путовати, у надежди да ће нови и различни предмети ова безплодна представленя изъ душе му истерати. Преда владанѣ надъ краљвствомъ *Муецину* свомъ верномъ, и неслушаюћи сва представленя везира, на то клонећа се, да се неупушта на путь безъ пратнѣ, узяши неке красне ноћи свогъ наиболѣгъ коня, когъ су седло и узда

рубинима и смарагдима искићена была, и отиде самъ самцѣтъ изъ палате свое. На нѣму е была богата альина, и широкъ мачъ, когъ су корице съ млогимъ дѣянтима обасуте были, висіо му е са стране узъ коня.

Прошао е быо преко целе државе свое, и прошао већъ преко крайне кралѣвства Тибета, и текъ два дана путованя удалѣнъ е быо одъ престолногъ града кралѣвства тога. Подъ дрветомъ когъ су густе и листобогате гране проладну сенку издавале, заустави се. Текъ што ногу на землю спусти, да мало одпочине, опази подъ другимъ, врло близу стоѣћимъ, дрветомъ жену, коя се около осамнаестъ година стара видила. Сидла е дубоко замышлѣна съ наслонѣномъ главомъ на руку. Изъ жалостногъ изгледа нѣногъ могао си заключити да іой се велика несрећа догодила. Альине су іой са свимъ издеране были; но у самымъ тымъ одиркама лако си примѣтити могао, да е врло лепа и високогъ рода была. *Руцваншадъ* іой се приближи, и обећавши іой помоћъ свою, запыта ю ко е?

Я самъ одговори госпа, кѣи и жена краля, пакъ опетъ нисамъ што кажемъ, да самъ; я самъ кралица, и нисамъ што есамъ!

Краль Хине ніе знао. шта о жени той да мысли, вальда е съ памети сишла, помысли най-после.

Дођи къ себи, одговори іой, и уверена буди о моіой свакой можной услуги и помоћи.

Господине, рекне му она, нечудимъ се, што ме за съ ума сищавшу држишь. Беседа моя мора быти да ти се луда чини; али ћешъ другчіе мыслити, докъ несрећне мое догаћае сазнашь.

Благодарность, кою за показано ми великодушіе твоє у срдцу осеѣамъ, гони ме, да ти ій приповедимъ.

П Р И П О В Е Д К А МЛАДОГЪ КРАЛЯ ТИБЕТСКОГЪ И ПРИНЦЕЗЕ НАЙМАНСКЕ.

Я самъ, продужи жена далъ, кѣи краля Найманскогъ. Отаць ми неостави по себи више дѣце, о кромъ мене. После смрти нѣгове сви великаши и народъ прогласе ме краљицомъ. Будући да ми є текъ четири године одъ роѣеня было: зато предана буде меѣутимъ узда владаня везиру *Аліи-Бинъ Хайгалу*, кои є дойкиню мою за жену узео, и когъ велике способности обште су признаване были. Овомъ мудрому министру буде и мое воспитаніе такоѣе предано. Онъ почне ме вѣштини владаня обучавати. Добро напредованіе мое у предаваніимъ ми предметима наплаћивало є трудове тога благодушного мужа.

Но среѣна, коя по ѣуди своіой круне дає и отима, свали ме са высине престола у страшну пропасть. Братъ отца моего, принць *Муафакъ*, о комъ су сви мыслили, да є у бою съ Монголима погинуо, появи се изненада у земљи Найманской. Неки кралѣвства великаши, кои су му пре тога пріятельи были, преѣу на нѣгову страну, и подигну, нѣговомъ властолюбивомъ плану, повольну буну у кралѣвству. Залудъ се везиръ *Алія* трудіо буну ту утишати; место да ватру угаси, іоштъ є вѣрма распали. Едному речи: сви мои поданици даду се преварити, *Муафакъ* буде за краля проглашенъ. Текъ што се у притяжанію отете круне наѣе, одма се потруди, и мене дочепати, да ме

убіе, да небы ревность неки пріятеля, кои су ми верни заостали, противъ нѣга што предузели. Но *Алія* и дойкня моя наѣу начинь, да ме уклоне исподъ свирѣпости тирана. Ноѣу побегнемо насъ трое изъ Албазина, и странпутицама допремо до Тибета. У престолномъ граду кралѣвства Тибетскогъ станимо се. Ту се везиръ изда за индійскогъ живописца, а мене за кѣерь свою разгласи. Онъ е живописанѣ учію, и тако е то художество усавршенствовао да е наскоро велику славу придобію. Премда смо много драгоценности донели были, и могли бы сѣино живити, но мы смо сасвимъ просто живили, бань као да за ужитакъ нашъ едномъ Алиномъ художеству, благодарити имамо. А зато смо тако незнатно животарили, ербо смо се бояли Муаѣаковы увода, кои бы насъ лако нанюшити могли, кадъ бы сѣиніе живили, него што станѣ кое смо изабрали, са собомъ доноси.

Две године протеку намъ таквымъ начиномъ. Я мало по мало изгубимъ мисли о высочеству, и величеству, кое су ми раніе са особитомъ бригомъ у душу усаѣиване были. Чувствованя моя приклонсе судби, и почнемъ се на незнатанъ и мрачанъ животъ навикавачи. Чинило се, као да самъ кѣи простогъ граѣанина, едва самъ се и опоминяла више, да самъ негда на престолу седила. Спокойство душе мое надокнаѣавало ми е изгублѣно величество. Често, кадъ бы се сѣине роле, кою самъ негда играла, споменула, сматрала самъ ю као тереть, кои ми е съ рамена скинуть. Ослобоѣена дужностей и брига, кое су съ влашѣу владаня скопчане, праштала самъ среѣи што ме е оставила. Ахъ, Богъ бы дао, да то среѣно незнатности станѣ нигда оставила нисамъ! — Аль не; валя судьбу свою испунити, и на ударце нѣне тужити се, исто е тако у залудъ, као и хтети іѣ уклонити.

Цео градъ Тибетъ дивіо се Алинымъ живописнымъ образима. Дође и краљу у уши та нечувена у живописаню вештина Алина. И нападне га желя да види те образе. Дође лично кодъ Алие, и овај му покаже живописе свое. Ови се краљу особито допадно, као и начинъ разговора живописца. Докъ су се нѣи двоица разговарали, уђемъ я у собу, у којој су они были; ербо нисамъ могла жельи одолети, видити младога краля. Мыслила самъ, да онъ на мене, као на живописца едногъ кѣрь, ни гледати неће; но преваримъ се. Онъ баца очи на мене, и погледомъ се моимъ тронуть покаже. Я то примѣтимъ, и тай часъ изиђемъ изъ себе. Онъ в быо тако немираиъ, тако забунѣиъ, да нѣе ни мало тяжело было, примѣтити, како самъ га у срце дирнула. Сутраданъ ето ти га опеть у продавницу Алину, и одъ тогъ доба свакогъ дана еднако в долазіо. Подъ тимъ именемъ, да живописе тражи и прегледа, ишао в по свима собама, и умео в тако лепо уредити, да в свагда и у ову долазіо гди симъ се я налазила. Ништа ми небы ренао; но упальне очи нѣгове живль су му страсть издавале, него што бы речи кадре были.

Бдаредъ позове везира, да у нѣговой палати живи, и покрай тога обећа му знатну плату. Радъ самъ, вели, тако изредногъ художника држави моіој и лицу момъ обвезати. Алия проникне лако узрокъ тогъ предложена, и слѣдства боѣи се, рече ми: видишь кральице моя, да те краль Тибетскій милуе; ербо заиста у великодушномъ предложению нѣговомъ више участія имаю дражести твое, него любовъ нѣгова къ художеству. Кадъ у палати нѣговой узживимо, свакій данъ ће онъ прилику наћи, теби о страсти своіој говорити. Опомени се племена твогъ! Далекo одъ тебе пека

буде, недай кралоу достойну побѣду; храбра и непоколебима пребуди у нападаню нѣгове нѣжности. Ако те онъ озбильски и тако любви, да те за супругу намерава узети, а ты у томъ случаю слушай гласъ срца твога; ако ли што на безчестіе твое намерава, то ћемо га умети жедногъ преко воде превести.

Обећамъ везиру, да ћу се по совѣту нѣговомъ точно владати, но некажемъ му, да самъ исто тако добро, любовь кралѣву, као и онъ примѣтила, а јоштъ манѣ то, како се одкровеніе то срца могъ дотакнуло. Краль е было младъ, лепъ, стаса умилятогъ, и нисамъ се могла уздржати, да и я спрамъ нѣга исто то нечувствуемъ, што е онъ цѣлымъ поступкомъ своимъ къ мени изявльивао. Но колико самъ силно краля Тибетскогъ любила, опеть тврдо у себи заключимъ, сакрити то одъ нѣга, ако друге намере имао nebude, него добродѣтель мою кушати. Али благодушный краль овај заштеди ме одъ муке те напоиъ чувствованя мои дуго сакривати. Мало времена будемъ у палати нѣговой, и онъ ми исповеди любовь свою на таквй начинъ, као што самъ желити могла. X

Ты си мене, рекне ми, првымъ погледомъ обчянила. Одъ како самъ те видіо, друга ми се мысао по глави невіе, него ты те ты. Осећамъ да немогу живити, ако моя небудещъ. Но колико е силна страсть моя, опеть немыслимъ да съ тобомъ као съ робкинѣомъ, поступати желимъ. Почитуемъ те као да бы кћи краля изъ Хине была, и оћу да се съ тобомъ венчамъ, и да те на престоль Тибетскій попнемъ.

Я благодаримъ кралоу на чести, кою ми е учинити науміо, и употребимъ прилику ту, да му

приповедимъ ко самъ. Чистосречно саобщтимъ му сву повѣсть мою, кое га живо у сердце дирне.

О принцезо моя! рекне онъ, видимъ да е небо мени ту честь опредѣлило, тебе осветити; ербо си овамо дошла да у Тубету место обране противъ гонителя твои наѣшъ. Неверный *Муафакъ* скоро ће казнь свою примити, што се усудио на твоє место сести. Допусти да се венчанъ наше юштъ данасъ сврши, и уверена буди, да ћу сутра посланике къ нѣму оправити, да му ратъ обявимъ, ако неусхте престоль, неправедно отети, съ миромъ теби повратити.

Опетъ благодаримъ кралю на нѣговой милости, и исповедимъ му, да, као што самъ я у нѣга при првомъ погледу упечатленъ учинила, и сама такође нисамъ га равнодушно гледала. Повѣсть га ова усхити, узме ме за руку, и полюби ватрено, и закуне се да ће ме до гроба съ еднакомъ нѣжношћу любити. Тогъ истогъ дана постанемъ краљица Тибетска, и венчанъ наше буде явнымъ увеселеніама целогъ народа прослављено.

Сутра данъ наименуе краљ, као што ми е обећао быо, посланике, кои ће у землю Найманску ићи. Брзо путованъ было имъ е наложено. Како у *Муафак*овъ дворъ приспу, одма заишту, да на аудіенцію кодъ краля буду пуштени. Исканъ нѣово буде испунѣно. Изишанши предъ краля кажу му, да се господаръ нѣовъ самномъ венчао, и да га позива, да ми краљвство уступи, а у противномъ случаю на бой да се спреми.

Муафакъ премда ніе у станю быо, са краљемъ Тибетскимъ ратъ водити, опетъ презре горделиво претнѣ ове. Посланици вративши се натрагъ яве кралю горделивъ одговоръ тогъ круне раз-

бойника. Одма се по целомъ кралѣвству уредбе къ рату учине; многобройна войска наоружа се; но башъ онда, кадъ се е ова противъ Наймана кренути хтела, дођу посланици народа овогъ, и яве да е стриць мой *Муафакъ*, после кратке болести, умро пре неколико дана.

На ово известіе распусти краль свою войску, и заключи послати Алию у мое кралѣвство да нѣмъ управля. Верный везиръ приправлѣнъ е быо већъ къ путованю, но чудо, комъ се никоніе надао застави га у томъ.

Седимъ едаредъ у вече у моіой соби на софи, и читамъ Алкоранъ; затворимъ кнѣигу, и устанемъ да идемъ кодъ краля, кои е већъ отишо быо да спава. У тай ма изиђе ми предъ очи нека гадна аветиня, и на еданпуть опеть е нестане. На то ти я тако яко дрекнемъ, да самъ спаваюћегъ краля пробудила, кои брже болъ къ мени долети, и упыта ме зашто самъ викала. Кажемъ му узрокъ; но спокойна што е онъ кодъ мене, тай часъ се склонимъ веровати, да е аветиня та, кою самъ видила, створенъ мое уображеня моѣи было, кою е читанъ раздражило.

Краль ме съ пазенѣмъ саслуша, и место да ми ужасъ утища, одговори: Я самъ іоштъ већма збунѣнъ, него ты принцезо, нити постићи могу, како ты у едно исто време и у овой соби и у постельи моіой быти можешъ! — Господару, одговоримъ му, я те неразумемъ, говори ясніе.

Е добро, рекне краль, а ты оди къ моіой постельи, па ћешъ видити чудо невиђено на свету. — Приступимъ къ кревету, и нађемъ заиста у нѣму са удивленѣмъ, кое лако представити себи можешъ, младу жену сасвимъ мога облика.

Небо, повичемъ, видеѣи то, шта е предъ моимъ очима — какво нечувено чудо!

Ха несреѣнице, пресече ми речъ та туѣинка гласомъ, кои е сасвимъ моме раванъ быо, каква те е нечувена продръзливостъ заданула, мой обликъ узети — каква ти е намера, злобна волшебница? Заръ мыслишь да ѣе краль, мужъ мой привиѣнѣмъ преваренъ быти, кое му разазнати неда, коя е одъ насъ две нѣгова жена, мене изъ постельъ свое истерати, да теби у нѣой места начини? Не ѣе ти вештина твоя помоѣи. Успркосъ твоюволшебства итрости, добро види краль, да си ты аветиня. — Ахъ господару мой и мужу, продужи даль окренувши се кралою, подай ову злобну волшебницу свезати, и заповеди да се одма у дубоку тавницу баци, и да сутра на ватри свогъ злочинства намеру животомъ плати.

Совршено подобіе жене те самномъ веѣь ме е доста у чудо бацило; но чувши те дрзке и жалостне речи чисто съ ума сиѣемъ. Место да и я исто тако одговоримъ, немого сузе задржати и ревнемъ кралою: О господару, мыслила самъ да су се сва страданя моя изцрпила, и све несреѣе мое свршиле, кадъ самъ судьбу мою съ твоюмъ скопчала; аль завидльивый демонъ, кои ми среѣе неда на неда, доѣе да ми ту уништожи; узима мой обликъ и оѣе да мене представи — испало му е за рукомъ, ты ме выше непознаешъ, променяешъ ме съ нѣимъ. Та погледай ме, пакъ ако жену твою милуешъ, срце твоє мораю познати, успркосъ волшебству, кое ти очи заслеплюв. Небомъ ти се заклинѣмъ да самъ я кральица Найманска. — По другій путь уѣе ми та лажльива у речъ, и ѣрекне: Лажешъ безсрамнице, та види ти се изъ речій шта о теби мысли ти валя. Лажа се найпре за закле-

тву вата, и очи лажу, на служби поганомъ срцу стоѣће, нису никадъ суве.

Престаните одъ кавге, викне краљ, која ме не кадра известити о томе, што ми е садъ знати нужно. Незнамъ која ме одъ васъ две већма забунює. Немогу распознати која е одъ васъ жена моя. Ђдна одъ васъ ма која естъ гадна волшебница, која ме упропастити намерава; но немогу разликовати, која е та, и бояти се морамъ, да хотећи злочинство казнити, несвалимъ казнь на главу невинне.

Краљ, то рекавши, викне поглавара надъ Е-
(унухама, и заповеди му да оба две насъ у разне себе затвори. Ту проведемо остатакъ ноћи. У ютру зовне краљ верногъ *Алию* и жену нѣгову, и приповеди имъ тай чудный догађай. Везиръ и жена му заишту да насъ оба две заедно виде, и не гледаюћи на све то, што имъ е краљ говорио, ни мало се сумняли нису, да ће ме одма познати. Но кадъ изиђемо предъ нѣи, нађу насъ тако сасвимъ едначе, да имъ исто тако, као и мужу момъ могуће не было, истину одъ преваре разликовати.
(Дойкиня моя опомене се да самъ се съ белегомъ на колену родила; но кадъ нађе исту белегу и на момъ и на мое противнице колену, јоштъ се већма заблене. Али опеть то двоє пріятели мои неизгубе сасвимъ надежду; и почну насъ едну по едну запыткивати коешта; но и она е одговарала на сва питаня као и я, тако да нису знали шта да мысле. При свемъ томъ опеть се дойкиньи мојој учини, да су мои одговори слични, и тако пресуди она да самъ я права краљица. Но и ово ми ништа непомогне. Везири краљвства, кое е мужъ мой сазвао, заключе, да она која се у краљвој постелѣи нашла, естъ права краљица, а я
6*

да самъ волшебница, и да ме спалити валя. Краль боеѣи се да небы жену свою убіо, у томъ увере-ню да є освеѣує, нехтеде по томъ свирѣломъ пу-ту поступати, и съ тымъ задоволянъ буде, изъ двора ме протерати. И тако скину ми мое алья-не, обуку ме у ове одирке, коє на мени видишь, и изведу ме изванъ града. Помоѣу милостивный людіѣ доведе самъ дошла. —

То є мое житіє господине, надамъ се да ѣешъ садъ веѣъ признати, да самъ право имала реѣи: *Кѣи самъ и жена краля; пакъ опетъ нисамъ то, што кажемъ да самъ; краљица самъ, и нисамъ што всамъ.*

Ту уѣути краљица Тибетска. — Утѣши се лепа краљице, рекне іой *Руцваншадъ*, страдања су се твоя на найвишій вршакъ поцела, нити се сумняй више да ѣе ти садъ опетъ среѣа милость свою поклонити; єрбо као што некій стихотво-раць нашъ вели: све што є до найвышегъ савр-шенства дошло, приближує се къ магновенію па-дежа свогъ, а чрезвычайна несреѣа єсть сусѣдъ благостаня. Очекуй, вели тай истый стихотвораць, пропасть твою, кадъ ти се рекне, да ти є среѣа совршена, а приправи срце къ радости, кадъ те жалость съ целымъ теретомъ своимъ притисне. Тако є небо животь уредило. Да бы те уверіо о краљице о истини той, приповедиѣу ти єдну истиниту повѣсть.

П О В Ъ С Т Ъ

О ВЕЗИРУ КАВЕРШИ.

Кодавенда краль Хієканіє имао є везира, по имену *Кавершу*. Министеръ овай човекъ високогъ духа и богатогъ искусства отиде єдаредъ да се ку-

па. Седећи у води скине прстенъ съ прста. Случайно падне прстенъ у воду; но у место да потоне остане горе на води пливаюћи. Уплашенъ чудомъ тымъ тай часъ изда Каверша домаћимъ слугама заповестъ, сва блага нѣгова изъ палате изнети, и на месту кое имъ е казао прикрити, говорехи имъ да е краль господаръ нѣговъ науміо га у тавницу бацити. И заиста іоштъ слуге нису све ни однели были, кадъ аль ето ти поглавара лично страже кралѣве са своимъ момцима, кои яви везиру, да му е заповеђено да га затвори. Каверша буде одведенъ у тавницу, а часть нека войника покупи све, што е іоштъ у кући заостало.

(Несрећный министеръ, съ коимъ е Кодавенда, ослонивши се на клевету зависти, тако жестоко поступао, да е неколико година уздисао у окову. Свакомъ пріятелю нѣговомъ приступъ къ нѣму было е забранѣнъ, свакій начинъ разговора и дружба было му е пресеченъ. Краль е свакій данъ нове заповести издавао, да се строгость нѣговогъ затвора увеличава.

Одавно е већъ желю являо, познатогъ ела, одъ гренадскогъ жита зготовлѣногъ, и романатъ именуемогъ, ести, и искао га е непрестано. Но свирѣпость е дотле терала, да му е и то одрицала, тако іой е до тога было мучити га. Едаредъ смилуе се тавничаръ на нѣгову непрестану желю ту, и донесе му ела тогъ у танърићу. Везиръ радостанъ, да е едаредъ већъ добио, што е тако дуго искао, намести се да еде, и метне међутимъ танъиръ на землю. Два пацова, кои су се у тай ма по тавници юрили, падну у танъиръ, и опогане бѣдномъ везиру пожелѣный романатъ. *Каверша* не могао ела тогъ ести; но тай часъ пошлѣ слугама своима заповестъ, сакривена блага нѣгова опеть у кућу поуносити ербо, дода къ томе, краль

нѣговъ господарь намерава га тавнице ослободити, и у преѣашнѣ достоинство повратити. И то се случи. *Кодавенда* іоштъ тогъ истогъ дана покони му слободу, и пустивши га предъ себе, рече му: Я самъ невиность твою признао, и неприятелѣ твоѣ подавити дао. Прими поверенѣ мое опетъ, когъ си заиста достоянѣ, и достоинство укомъ си пре быо.

Неприятели *Каверше*, чувши за све то, запятаю га, како е могао напредъ знати, да ће у тавницу багень, и опетъ после изъ нѣ ослобоѣенъ быти? Кадъ самъ видіо одговори имъ везирь, да прстенъ мой, место да потоне, на води плива, заключимъ изъ тога, да се слава моя на найвышій степенъ попела, и да се среѣа моя, коя веѣъ више нѣе растити могла, по уредби Неба у несреѣу променуги мора. А кадъ самъ у тавници одвеѣъ дуго и заудъ романатъ искао, примѣтимъ, да ће ми несреѣа іоштъ траяти; а наипосле кадъ га добиѣмъ, науче ме пацови, кои су у нѣга пали, да су страдања моя къ краю свомъ допрла, и да ће моя прекомерна жалость скоро совршеномъ радостѣу протерана быти.

Не предай се дакле дуже, лепа краљице очаянію твою. продужи Руцваншадъ беседу свою далѣ. И ты си може быти багень на той точки, съ кое ѣешъ найсреѣнни животъ започети. Слѣдуй момъ примѣру, и предай се сладкимъ надеждама. Малъ те нисамъ и я, као и ты; лолта волшебнице какве; може быти те е мое любви предметъ злобанъ демонъ какавъ. — Кралеъ іой каже име свое, и приповеди чудо о белой Ѣленици.

Текъ што сврши онъ беседу свою, у тай часъ опазе обадрое младогъ на коню човека, кои е по готову сасвимъ нагъ быо, и съ однуштеномъ

уздомъ летію. Тако є близу нѣи прозуію, да га в краљица одма познала, и повикала: Ахъ, небо, та то є мужъ мой! — Но онъ ни погледъ на ню небаци. Чинило се као да є одвећъ уплашенъ. Често се у трчанію натрагъ обзирао, као да се потере бои.

Млада краљица Тибетска и Руцваншадъ пратили су младогъ тогъ човека съ очима, и іоштъ га неизгубе изъ очію. кадъ алъ ето ти другогъ коняника, кои такође коня свогъ штедію ніє. Овай є имао богату аљину на себи, и крвавъ мачъ у руци. Лако є было погодити да овай оногъ првогъ гони, и да га є желя распиняла, да га стигне. Но најчудніє є было, да є овай на оногъ тако совершенно наликъ быо, да є краљица, кадъ є ближе дошао, као и пре повикала. Онъ се тако у потеру образа свога задао быо, да, премда є башъ покрай краљице пролетію, опазію ю ніє.

Заиста, реише краљъ Хине, никадъ већегъ чуда одъ овогъ видію нисамъ.

Господару, одговори краљица, изъ тога баръ видишь, да повѣсть живота могъ, кою самъ ти приповедила, ніє измышлѣна лажъ.

Докъ су они о чрезвычайности чуда овогъ међу собомъ говорили, появи се и трећій коняникъ. Овай, премда є онако исто, као и она двоица, итію, непрояши а да ніє Руцваншада и краљицу смотрію. То є быо везиръ *Алія Бинъ Хайтамъ*. Текъ што позна краљицу, сиће се одма съ коня и падне предъ нѣомъ лицемъ на землю. О краљице моя! повиче, есил' ты, кою очи мое гледи? Хвала Богу, кои те є сачувао; ако кадъ и попушта да се пороки за неко време веесели, а съ невинности руку свою као да скида чи-

ни се, то текъ зато тако бѣва, да правду свою сѣйніомъ после яви. Свршено є; заклетѣ непріятельница твоя нѣ више у животу; кралью є самъ своіомъ рукою убіо, и мачъ му се іоштъ црвени крвльомъ нѣномъ. Садъ гони несрећника, кои се помоћу волшебства нѣговъ собственыи обликъ узети усудіо; савршена osveta єсть желя кральва. Обстоятелно бы ти све приповедіо; шта се догодило, одъ како си ты незаслужно изъ двора отерана, кадъ бы времена имао. Но морамъ то за другій путь оставити; єрбо се краль све више и више удаює. Оди кральице моя, погни се на могъ коня, да поитамо за нѣимъ.

Господине, одговори Рудваншадъ, нетруди кральицу. Остани ты кодъ нѣ, а я'идемъ да кралья стигнемъ, и да га овамо къ вама доведемъ. То рекне, пакъ скочи лако у седло на коня свогъ, и као ветаръ полети за кральмъ Тибетскимъ, не одговараюћи ништа на благодарность, кою му є кральица на великодушію нѣговомъ показивала.

Како онъ изчезне, запыта Алія кральицу, ко є тай младіићъ непознатъ, и не мало се удиви, надъ чує да є то краль Хине.

Задовольи ми садъ, рекне му кральица, любопытство, приповеди ми каквымъ є начиномъ той злобной волшебници наличіє скинуто.

Краль мужъ твой, одговори везиръ, у тврдомъ уверею, да є высокій совѣтъ нѣговъ праву принцу Найманску одъ оне друге, коя се текъ вѣштиномъ волшебства у обликъ нѣнъ увукла, добро разликовао, живіо є са соревнѣивкомъ твоіомъ у савршеной слоги. Одъ неколико дана почео є съ нѣомъ у дворцу овомъ живити, когъ є скоро овде у сусѣдству сазидати дао. Ютросъ

пођемо насъ двоица, еднимъ едитымъ робомъ пра-
ћени у ловъ. Незнамъ есмоли се едно два пуш-
комета одъ дворца удалили, кадъ аль на едаредъ
падне краљу на паметъ, да е нешто одвећъ важ-
но заборавіо краљици назати. Вратимо се, краљ
сяши кодъ врата одъ дворца, мени рекне, да га
ту чекамъ, и оде сакривенымъходникомъ у собу
краљичину. Мало часъ затимъ опазимъ, гди чо-
векъ безъ турбана и готово нагъ, кои е сасвимъ
и савршено краљвогъ облика быо, истрчи изъ
дворца. Тврдо мыслии, да е то самъ краљ, ре-
кнемъ: о владателю мой, шта то бы съ тобомъ?
Но онъ место да ми одговори штогодъ, сасвимъ
зуплашенъ притрчи къ оседланомъ коню, скочи на
нѣга, и ободѣ га, мени башъ ни речице перекав-
ши. Мыслии да му се каква годъ несрећа слу-
чила, нестрпелвивъ будемъ, дознати шта е. Обо-
демъ и самъ коня, и полетимъ за нѣимъ, штогодъ
самъ игда могао да га стигнемъ, но наедаредъ чу-
емъ за мномя гласъ: стани Алія, стани; станемъ,
окренемъ се и видимъ краля, кои са ватренымъ
очима и голимъ мачемъ у руци изъ дворишта ис-
падне. Као на крилма дотрчи до мене, и рекне:
Алія, мы протерасмо краљицу да гадну жентури-
ну задржимо, коя е помоћу волшебства у нѣнь
се обликъ увукла. Башъ садъ самъ злочиницу ту
убіо, и ту исту наплату морамъ дати и томъ не-
срећнику, кои се усудіо мой обликъ на себе узе-
ти. Дай ми твогъ коня, викне на роба, да идемъ
стигнути ту кукавицу, коя залудъ мысли да ће ми
утећи — То рекне пакъ скочи на коня робовлѣ-
ва, и іоштъ и садъ гони душманина свога.

Међутимъ докъ е *Алія Бинъ Хайтамъ* краљи-
ци то казивао, терао е *Руцваншадъ* за краљмъ Ти-
бетскимъ тако жестоко, као да свою белу елени-
цу тражи. Краљ Тибетскій са свое стране осве-

томъ упалънъ, непожали бѣдногъ коня, и као вештїи коняникъ одъ гонимогъ, стигне га заиста, лупи га мачемъ по рамену и свали са седла.

Брзо сяши краљ съ коня, да га убїе; но не-срећа та замоли за животъ. Покланямъ ти га, одговори краљ, алъ подъ тымъ уговоромъ, да ми кажешъ, кои си, зашто и каквымъ си се начиномъ у мой обликъ увукао, єдномъ речи, да ми саврше-но известїе дадешъ о свему што се одъ некогъ времена у двору момъ случило.

О господару, одговори онъ, кадъ ми величе-ство твоє милость покляня, све ѣу исповедити; говориѣу ти са ономъ искреношѣу кою иштешъ, и да те уверимъ, да ми то одъ срдца иде, што ти обећавамъ, съ тымъ починѣмъ, што ево правый мой обликъ узимамъ.

При тума речма скине прстенъ съ руке своє, и у тай се ма представи краљвимъ очима гадаиъ старчина. Чудна ова премена іоштъ већма побу-ди краљу любопытство, коє му стараць овима речма удовольи:

Господару, овакавъ самъ я. А да те о свему што знати желишъ, добро известимъ, морамъ ти савъ животъ мой съ почетка приповедити.

Ж И Т І Є

МОКБЕЛА И ДИЛНУАЦЕ.

Я самъ сынъ некогъ богатогъ ткача изъ Да-маса; име ми є *Мокбель*. Отаць ми є было врло бо-гаты тврдица. Као єдиный наслѣдникъ нѣговъ на-ѣемъ се по смрти нѣговой у врло великомъ за-моє станѣ богатству. Но место да се по приме-

ру отца могъ владамъ, или баръ иманьмъ моимъ
колико толико добро управлямъ, ни о чему дру-
гомъ мыслию нисамъ него само о увеселеніама.
Радо самъ имао у сусѣдству едну лену и врло о-
штроумну по притомъ лукаву и лажљиву особу
женску, коя є и више любовника имала, и свакій
одъ нѣи ласкао є самъ себи, да башъ нѣга одъ
свію найволи; тако се свакомъ не само улагати
умела. Я будемъ преваренъ као и други. Суда-
ѣи по начину, коимъ є самномъ поступала, мыслию
самъ да саревнѣивци мои, за неблагодарномъ ги-
ну, и држао самъ себе за єдногъ среѣногъ међу
нѣима. Мысао ова іоштъ веѣма ми любовѣ по-
дигне, и мене у цезаузвано расточенѣ свали. Ши-
ляо самъ *Дилнуаци* — тако се она звала, свакій
данъ нове и нове поклоне, а ови су тако скупо-
цѣни были, да самъ за три до четири године са-
свимъ се упропастио. Рекао бы, као да за об-
кладу и саревнѣивци мои у добитку любви нѣне
єданъ другогъ съ поклонима надячати труде се
тако да се пайпосле Дилнуаца пропастьѣу нашомъ
яко обогати.

Кадъ самъ веѣъ све што самъ имао расто-
чю, побоимъ се да ме она неѣе више лепо гле-
дати, и станемъ одъ те бриге яко опадати и ве-
нути. Но колико є Дилнуаца лакома была, опеть
ми єдаредъ рекне: Мокбеле, ты може быти ми-
слящъ да ѣу я садъ теби, кадъ више у станю ни-
си, поклоне ми давати, врата показати? Нема то-
га, любезный мой! Будуѣи да си ты одъ свію о-
божателя мои найвеѣма у мене залоблѣнъ, тако
да си се пре свію мене ради упропастио, зато ѣу
ти садъ доказати, да и я великодушна быти могу.
Штогодъ одъ саревнѣиваца твои добіемъ, то ѣу
се тобѣмъ делити, и съ лихвомъ ти вратити оно,
што є любовь твоя расточила.

И заиста одржи она речъ. Толико ми е блага надавала, да самъ се самъ себи богати учиню него што самъ икадъ пре тога быю. Осимъ тога имала е беспредѣлно поверенъ къ мени. Ништа ніе чинила, да одъ мене найпре совета искала ніе. Много година провели смо у таквой слоги.

Дилнуаца стане помало старити. Любовници іой стану одъ дана на данъ све ређи и ређи бивати; најпосле оставе ю сви. Каква мука за жену коя неможе, као што она ніе могла, безъ мушкогъ друштва живити. Она е неутѣшима была што е остављена и презрена. — Ахъ Мокбеле, рекне ми едаредъ, исповедамъ ти да ми е старостъ, коя ми се и приближуе несносима. Мене, навикнуту на улагиваня млади лоудій, презреніе нѣово баца у очаяніе. Морамъ иль умрети, да се одъ смртоносне те неволъ избавимъ, или у пустиню Фиранъ ићи, да мудру *Бедру* потражимъ. То е наймудрія волшебница у целой Азій; цео светъ е чинѣима нѣнымъ подложанъ. Рѣке кадъ она оће враћаю се къ извору свомъ натрагъ, сунце потавни на гласъ нѣнъ и месецъ се зауставля у теченію свомъ. — Велику желю имамъ кодъ нѣ отићи. Нека часть пустинѣ, у којой она живи позната ми е. Може бити показаће ми она какавъ начинъ, да ме успркосъ старости моіой опетъ люди радо имати мораю.

Врло ти е добаръ планъ, одговоримъ іой я, и ако ти е повољно, идемъ и я съ тобомъ. Она ме замоли да другчіе неучинимъ. Узмемо ела и неколико дарова за *Бедру* — и пођемо путемъ къ пустинѣи.

Дођемо до пустинѣ. После два дана ода по нѣой покаже ми *Дилнуаца* изъ далека планину неку, и рекне, да ту волшебница живи. Дошавши

до подножія планине те, опазимо широку и дубоку пештеру, изъ кое съ великомъ букомъ иляда птица злогъ предсказанія излети, или болъ рећи, летећи чудовишта различногъ вида, коя се до облака подигну, и своіомъ жалостномъ викомъ воздухъ испуне. Приступимо до улазка, и видимо покрай бледогъ жишка кои є пештеру осветлявао, неку малу баку, на великомъ камену седећу. То є была Бедро; на коленима држала є велику кнѣигу отворену, кою є предъ златномъ пећу читала, у коіой є сребрнѣ лонаць быо, црномъ земљомъ напунѣнѣ, коя се безъ ватре кувала. Лако намъ є было дознати да смо пашли што смо тражили.

Ѕћемо дакле унутра приближимо се къ баки, поздравимо ю са особитимъ страхопочитаніемъ, и поднесемо іой донешене дарове. Затимъ Дилнуаца овако іой проговори: О Бедро, ты найсилнѣя одъ свию мудраца, молимъ те за помоћ! Нїе нужно да ти кажемъ узрокъ кои ме є кодъ тебе довео, кадъ є и тако вештини твоіой свака тайна позната. — Петреба не, одговори волшебница, да ты мени ствари приповедашь, кое су мени одавно познате. — Съ тима речма узме две чаше и занесе ій предъ пештеру. Метнувши ій на землю, баци у сваку по єданъ прстенъ, затимъ отвори кнѣигу свою на другомъ месту и чита неке волшебне речи. Докъ є она чарала и врачала, подигне се изъ єдне одъ оны чаша ватра, а изъ друге црнѣ и врло густѣ димъ, кои кадъ се у висину попне, и по воздуху распе, страшно загрми и пукне. После тога ништа се изъ чаше подизало нїе. Бедро повади прстенѣ, и метнувши єданъ на Дилнуацинѣ прстѣ рекне: Иди жепо, и предай твоє сердце радости; желѣ су ти испунѣне. Прстенѣ, кои ти ево даемъ, има ту силу, докле га на прсту носишь, дає ти обликъ сваке жене коіой равна

быти желишь, само кадъ оѣнешь, па си у тай ма тако лепой подобна, да те нико разликовати не може. — А теби Мокбеле, продужи даль, къ мени окренувши се, и теби чинимъ поклонъ ево съ овимъ другимъ прстеномъ, кои исто тако ту снагу има, да ти твоє собствене черте заглади, и обликъ чій узжелишь, па тебе навуче. Съ тимъ речма метне ми прстенъ на преть.

Мы благодаримо мудрой Бедри на нѣнимъ драгоценымъ поклонима, опростимо се съ нѣомъ и вратимо се натрагъ. Нисмо могли чекати да силу прстена наши, топрвъ кадъ у Дамасъ доѣмо, кушамо, него іоштъ у пустыни часъ овомъ часъ ономъ познатомъ намъ лицу уподобити се зажелимo, и свакій путь одма сасвимъ нѣовогъ облика будемо.

Кадъ опеть у Дамасъ доѣмо, почне се Дилнуаца, коя прстенъ свой ни часъ безъ употребленя трпити ніе могла, у обликъ найлѣпши госпій у граду завлачити, и заслуживати велике поклоне, вараюћи любовнике оны. Я самъ пакъ, кое забаве кое крађе ради часъ овай часъ онай туѣ обликъ на себе узимао.

Позадуго смо на овай начинъ у Дамасу живили; садъ зажелимo путовати. Поѣмо изъ Египта, и идући изъ града у градъ, доѣмо найпосле у землю Найманску. Овде чуемо да нека млада принцеза или боль реѣи дете на престолу седи, а у нѣно име везиръ *Алія-Бинъ Хайтанъ* царствомъ управля, и да сотимъ млоги нису задовольни, кои су срдечно желили, да бы принць Муафакъ, стриць те младе кральице, о комъ су мыслили да е у бою противъ Монгола погинуо, іоштъ у животу быо и дошао быо да царуе. Мы добро саслушамо речите, и Дилнуаца пришапѣ ми на уво: Гледай

нако е згодна прилика да се круна добави, само ти Муафакѡвъ обликъ треба.

Я се врло лако одважимъ ролу ту играти. Уверимъ се найпре точно о свима обстоятелствама боя, кои се у Монголистану догодіо; потражимъ люде, кои ми найвеће и најсилніе пріятель Муафакѡве покажу, и најпосле кадъ самъ видіо, да самъ доволно приправлѣнъ, зажелимъ обликъ принцевъ, и тай часъ га добиѣмъ. Садъ се появимъ онима кои су ми као најверніи приврженици Муафакѡви наименовани. Ови живу радость покажу, што ме опетъ виде. Текъ што имъ изјавимъ да намеру имамъ престолъ освоити, одма ми єднодушно обећаю, знатношћу своіомъ планъ мой подупрети. Обећаня нѣіова нису была празна. Найвећа часть Найманаца за знатношћу пріятеля мои поведена. побуни се мени за любовъ. Непріятельи везира Аліе учине опетъ свое. Брзо ми се цело кралѣвство подвргне, и сами грађани престолногъ града отворе ми врата. Кадъ ме цео народъ за краля прогласи, закуну ми се сви у свему што имъ заповедао будемъ покорни ми быти. Хтео самъ одма младу кралѣицу уватити, да ю безбѣдности моіой жертвуемъ; но везиръ Алія спасе ю, побегавши съ нѣомъ одвећъ брзо и по тайно преко краине кралѣвства.

Престолъ є быо мой, седіо самъ на нѣму мирно, и владао влашћу безпредѣломъ. Наградіо самъ све кои су узвышенію момъ помогли, давши имъ найвыша достоинства. Да самъ заиста принць быо, небы се у добивеной власти той болъ владати умео. Живіо самъ съ Дилнуацомъ врло задовольно коя є у виду младе и лепе жене као кралѣица покрай мене владала. Издао самъ ю за кѣерь некогъ монголскогъ княза, у когъ самъ дворъ по-

сле оне кржаве и страшне битке као прибегоа бы-
о, и на утѣшенѣ за претрпѣлну несрећу кѣрѣ
одѣ нѣга за жену добио быо. Найславнѣ себе у
палати краљвой были су нѣне; неброена мложина
наилепши робкиня служило ю е; различне вешти-
не, итрости и способности робкиня тѣй чиниле су
юй непресечна увеселенія. *X. g. 172*

Дани наши протицали су у сладости, докѣ одѣ
посланика твои нечусмо, да си се съ принцемъ
Найманскомъ оженю, и одважю съ войскомъ зе-
млю мою напасти, ако круну право — закономъ
притяжательки неповратимъ. Гордо самъ ти од-
говорю, као да презиремъ претню твою; но срце
ми е знало како ми е. Текъ што посланике твоє
одпустимъ, одма се станемъ съ Дилнуацомъ о на-
чинима советовати како бы се спасти могли. Раз-
бѣлюћи дуго главу наипосле признамо да се съ
тобомъ борити неможемо, и наумимо престоль ти
оставити, когъ нисмо одржати могли, и страшно
се теби и жени твојой осветити, као да сте намъ
Богъ зна какво зло учинили. Послушай како смо о-
свету нашу произвести наумили: Я прибегнемъ
къ момъ волшебномъ прстену, учинимъ се за не-
колико дана болестанъ, узмемъ после лице мртва-
ца, и будемъ великолѣпно саранѣнъ. Но Дилнуа-
ца отвори ноћу гробницу мою, и у правомъ обли-
ку нашемъ отидемо оба двоє изъ Албазина. Упу-
тимъ се къ престолномъ граду Тибетскомъ и стиг-
немо у нѣга заедно съ посланицима, коє су Най-
манци краљици жени твојой послали да юй смръть
Муафакову яве, съ уверенѣмъ да ю за свою пра-
возакону краљицу признаю. На тай гласъ рас-
пустишъ ты войску, и заключишъ да владанѣ
надъ Найманскимъ краљвствомъ везиру Али
предашъ.

Дилнуаца нађе начинъ, подъ видомъ єдне младе робкинѣ кральчине, а я у облику еунуха у палату ући; привучемо се и до соба у којима спава-те, гди намъ лако буде планъ нашъ произвести, ербо си ты већъ быо у постельи, а кральица є была у другой покрай твое собе гди є читала. Дилнуаца узме облякъ кральчинѣ и легне у постелю кодъ тебе. Жени твоіой надъ є устала и къ теби пошла, появимъ се я у виду страшне аветинѣ, — она дрекне ужасно, и я се учинимъ невидимимъ. — Шта є далъ было и самъ знашь Господару, само ѣу ти іоштъ то казати, зашто самъ се данасъ у обликъ твой увукао. Ютросъ, како ты изъ дворца изиђе, отидемъ у облику поглавара еунуха у спаваћу собу, гди Дилнуацу іоштъ у постельи нађемъ. Мокбеле, рекне ми, свуци се пакъ оди у облику кральвомъ овамо, да нѣгово место узмешъ. Учинимъ што є искала, и лежао самъ кодъ нѣ у постельи, кадъ ты на єдаредъ врата сакривеногъ ходника отворишь и у собу уђешъ. Хтео си ме убити; аль я срећно одъ мача твога умакнемъ. Но небо є, кое безъ сумнѣ трпити неможе, да злочинства моя неказнѣна остану, садъ ме гиѣву твою предало. Да, господару, признаемъ да самъ смрът заслужіо, и ако се величество твое, сва злочинства живота могъ чувши, кав, што си ми милость обећао, даемъ ти речъ твою натрагъ. Казни не-срећника по вољи, кой самъ себе недостойнымъ живота признае.

Истина, одговори краль Тибетскій, да друго незаслужувшь, него оно што се и соучастници твоіой одъ руке мое догодило. Требало бы да очистимъ светъ одъ таквогъ невалялства; но дао самъ речъ, да ѣу ти поклонити животъ, и одржа-ћу ю. Само ѣу ти то несрећно орудіе твой зло-

чинства, прстенъ тай узети, да роду човеческомъ никаква вреда одсадъ не наносишь. Старость твоя некъ ти буде казнь.

Како краль беседу ту сврши, у тай ма опази краля Хине, кои е управъ къ нѣму летіо на коню. По альбини нѣговой судећи, да ніе незнатанъ човекъ, гледао га е са великимъ пазенѣмъ. Руцваншадъ дошавши къ нѣму, сяши съ коня, поздрави га, и рекне му: Кралою, имамъ ти радостанъ гласъ казати — краљица жена твоя, іошть живи. Колико е незаслужно изъ Тибета изтерана, колико е неволѣ одъ тогъ доба претрпила, нису ю опеть страдања нѣна уморила; до тебе стои, ако ћешъ да ю и данасъ іошть видишь.

О небо, рекне усхићеный краль Тибетскій, оћули веровати, да ме чувства моя не вараю — Ђли можно, да е краљица у тако грднымъ страдањима жива остала! — Но ты, продужи живо даль, ты, кои ми се видишь да чудне случаеве, кои су се у кући мојой догодили знашь, кажи ми заклинѣмъ те, ко си, и не утай ми, колику самъ ти благодарностъ дужанъ!

И самъ страноземацъ; одговори Руцваншадъ, и допустићешъ ми да ти име мое другій путъ кажемъ — случай ме е данасъ съ краљицомъ саставіо, она ми е несрећне живота свогъ догаћае приповедила, и за твоє јутренѣ чудо башъ садъ самъ одъ везира Алие чуо. Онъ е съ краљицомъ, обећао самъ имъ, да ћу те къ нѣима одвести.

Краль Тибетскій быо е ванъ себе одъ радости, и тай часъ као муња полети съ Руцваншадомъ, ватреномъ жельомъ гонѣнъ, да любиму жену свою опеть види. Бѣдногъ Мокбела остави, узевши му прстенъ, судби нѣговой.

Кадъ оба краля на место гди ій є Алія Бинь Хайтамъ съ краљицомъ очекивао, дођу, скочи краљ Тибетскій съ коня нагло, и пригрли краљицу, коя му є на сусреть пошла. О драга моя, рекне, съ каквѣмъ срцемъ морашъ гледати мужа, кои є тако свирѣпо съ тобомъ поступао? Но, премда самъ нечовечность до найвишегъ вршка дотерао, нећешъ опетъ на мене мрзити; єрбо тебе го нећи, мыслію самъ, да невиность твою надъ душманкомъ освећуемъ.

Што є было, было, одговори краљица, то намъ валя заборавити. Недоумленъ твоє правда те одъ свега што се мени догодило, и волшебство є было такво, да ти се недоумленъ то за зло примити неможе.

Нема тога, любима моя краљице, рекне іой мужъ, неможе ми се опростити недоумленъ то, и я ми га никадъ самъ опростити нећу. Ма колико подобія међу тобомъ и ономъ несрећномъ жентуриномъ было, опетъ бы требало да те по чувствованіама твоима, по духу твоємъ разликуемъ, когъ ніє аветиня она имала.

Найпосле пресече краљица разговоръ тай, и замоли мужа свогъ, да іой приповеди, како є дознао, да она, кою є за жену свою држао, ніє жена нѣгова.

Попнемъ се, одговори краљ, по сакривенимъ степенима у славаћу собу краљичину, и, текъ што врата отворимъ, опазимъ у кревету кодъ жене мое човека. Ово ме преко мере разяри, тргнемъ мачъ, да оба двоє єднимъ ударцемъ убіемъ; по човекъ тай умакне ми вешто, и дочепа се тайногъ одника. Пре, негъ што занѣимъ потрчимъ; наумимъ неверне се жене опростити. Она є была

устала, и са подигнутимъ и склонѣнимъ руками милость молила; но бесна ярость моя недопусти ми, гласъ нѣнъ послушати, и одсечемъ іой руку, на коіой є прстеяъ носила. Текъ што се є рука одъ тела раставила, одма іой изчезне лепота нѣна, и гадна бабетина появи се место нѣ моимъ очима.

Кралю, рекне ми, съ тымъ што си ми руку одсекао, уничтожіо си волшебство, кое ти є очи варало. Помоћу волшебногъ прстена носила самъ на мени обликъ краљичинъ, и човекъ тай кои є садъ изъ себе побего, помоћу другогъ прстена узо є обликъ твой на себе. Немой ме убити; доста самъ казнѣна, што одсадъ овако наказа крозь животъ проћи морамъ.

Несрећна злочинце! повичемъ я, неласкай себи више съ празномъ надеждомъ, не мысли да ћешъ ми великодушіе тронути, да ти животъ поклонимъ! Да, да, злочинство твоє незаслужує милости — да си мене самогъ увредила, смиловао бы се на тебе, али си дошла сладку слогу уничтожити, у коіой самъ съ краљицомъ живіо! Ты си узрокъ, што є принцеза злостављена, што самъ ю изъ двора изтерао, и што ю више никадъ видити нећу. Ахъ, недвоумимъ да ю тереть несреће и неволѣ у кою є бачена, уморіо ніє. — То рекнемъ изманемъ мачемъ, и обезглавимъ проклету ту жентурину. — Негубећи ни мало времена, поитимъ да злочинца кои се у мой обликъ увукао стигнемъ, и Небо недопусти да ми умакне.

Затимъ приповеди краљ Тибетскій краљици и оно све што се међу њимъ и Мокбеломъ случило, каквимъ є вражјимъ начиномъ тай злочинацъ съ Дилвуацомъ престоль Албазинскій освоіо, и како су га опеть оставили.

Кральица и Алія слушали су повѣсть ту, која ѿ се тако яко тицала, съ великимъ пазенѣмъ.

Краль свршивши говоръ окрене се къ Руцваншаду и рекне: Благодушный страноземче, ты си къ среѣи, коіой се мы садъ радуемо, великодушно притекао — какавъ знакъ благодарности ништешъ одъ мене? Ишти, што годъ обещъ и уверенъ буди, да ѣу ти учинити!

Руцваншадъ хтеде кралоу Тибетскомъ на то одговорити; но кральица му уѣе у речъ, и рекне мужу своемъ: Незнашъ, о господару да е туѣинъ овай съ коимъ говоришъ краль Хине.

Краль поздрави Руцваншада као таквогъ, и замоли за опроштенѣ, што му ніе почитаніе указао, кое му пристои. Овай му уѣе у речъ, и оба два краля загрле се найнѣжніе. Затимъ отиду све четворо у дворацъ краля Тибетскогъ. Руцваншадъ буде ту преславно угостѣенъ. После неколико дана опрости се са свима домаћима, и врати се у свое кральвство.

Краль Хине доѣе у свой дворъ, и приповеди верномъ Муецину чудне догаѣае кральице и краля Тибетскогъ. Муецинъ дивеѣи се заплетености тако чрезвычайны случаева, узме одтудъ поводъ и прилику, кралоу своемъ опеть представити. да лепа *Шехеристана* по свой прилици ништа друго ніе него волшебница, или може бити таква жена као и Дилнуаца. — Руцваншадъ мане главомъ, и стане се уверавати да ѣе тако бити.

Бдаредъ у ютру, кадъ су се сви дворяни у палати скупили, и по обичаю краля очекивали, да изиѣе, явлѣно имъ буде, да се незна гди е краль, да е синоѣъ, служителъ све распустивши, задре-

мао на софи, и да га садъ ни у одной соби нѣгой и ни у целой палати нема. Сви дворяни даду се у траженѣ; но све залудъ. Кадъ прође неколико дана, а све еднако ни гласа ни трага за Руцваншада, почну дворяни, и рекао бы као да су се обкладили, кои ће веѣма за кралѣмъ жалити. Намажу лице жутиломъ, почну плакати и руже предъ предъ престоль бацаюѣи.

Меѣу свима Муецинѣ є быо найжалостнии. Страшно є онѣ господара своѣ любіо, и често бы одѣ тежке туге повикао: О драгій мой кралю, у коіой си части света, — шта ѣу о напрасномъ одлазку твоѣмъ мыслити, єси ли опетѣ отишао путовати, илѣ те каква волшебна сила одѣ народа твои' отрже? Нема тога, ниси мого ты сѣ волюмъ насѣ оставити, та ты и любавѣ и верность нашу врло добро познаєшѣ, небы намѣ дакле толику тугу и жалость задао. Ахѣ, заиста те є проклета сила волшебнице какве на веки намѣ отела!

Докъ є верный везирѣ и Руцваншадово цело кралѣвство у незаузданой жалости ядиковало, наслаѣвао се меѣутимѣ онѣ найчистіимѣ увеселеніемѣ на острову Шехеристану, кудѣ є на заповестѣ *Шехеристане* донешенѣ быо. Принцеца ова, кадѣ су ю духови кралѣицомѣ своіомѣ прогласили, забавляла се пословима државе, и предала у првымѣ владаня своѣ државницима текѣ бриги о повеличанію своѣмѣ. Но касніє опомене ю срдце нѣно на краля Хине, и задовольна верностѣу нѣговомѣ, науми обеѣанѣ кое му є дала, испунити. Сѣ томѣ намеромѣ поплѣ едаредѣ у вече едногѣ одѣ свои' службены духова, кои га изѣ палате нѣгове узме и у нѣну собу донесе. Ха, божественна принцецо, рекне Руцваншадѣ, опазивши

кральицу, опеть те већь едаредь предь очима доби! Ахъ, већь нисамъ дуже смео тако сладкомъ надеждомъ ласкати себи, и мыслию самъ, да си ме одавно већь заборавила.

А не, одговори Шехеристана, одсуство нечии то съ духовима, што съ людма; оно верность нашу неможе поколебати.

Ніе ни мою, рекне краль, ослабило. Премда самъ я текъ човекъ, опеть самъ тако веранъ као и духови. О кральице моя, дуго ми е было време, кое е насъ раставляло. О съ каквомъ самъ нестрпльивостѣу изгледао часъ у комъ бы те опеть видіо!

Руцваншаде, одговори кральица, я самъ съ тобомъ задовольна, и будући да се нѣжность твоя ніе умалила, іоштъ данасъ ѣу испунити обећанѣ, кое самъ ти дала; іоштъ данасъ некъ се судба наша скопча.

Младый краль Хине благодари Шехеристани на знацима нѣне любви, и закуне се да ѣе іой вечно веранъ быти.

Међутимъ скупе се сви великаши кральвства и народъ духова на заповестъ кральице. Ова изиѣ изъ палате и овако проговори народу: велики и мали духови, кои речи мое слушате, вы сте се заклетвомъ обвезали да ѣе те мени покорни быти, кадъ сте после отца могъ *Менутхара* кральвску власть мени предали. Даемъ вамъ на знанѣ, да ѣу се за краля *Руцваншада* удати, и заповедамъ вамъ да нѣга за господара вашегъ признаете. — У тай ма изведе и покаже народу свогъ будућегъ мужа.

Сви духови одобре весело кральичинъ изборъ и премда е краль човекъ а не духъ быо, опеть

су они кральицу своєю тако яко любили, да су га одма на кральвство Шехервстанско крунисали.

Торжество то прође, и садъ се почне о наредбама къ свадьби радити. Но пре него што ова буде, одведе Шехеристана заручника свогъ у собу насамо. Руцваншаде, рекне му, ту морашъ ми юштъ нешто обећати; обећанъ то иштемъ одъ тебе само наше — мое и твоє среће ради. Но на свакій начинъ нужно є да ми га дадешъ и найстрожіє држишъ; єрбо ако бы несрећный случай са собомъ донео, да обећанъ то кадгодъ заборавишъ, оба двоє насъ доћићемо до крайнѣгъ сажаленя.

Немой ме лепа принцезо, замоли ю краль, тако дуго у незнаню држати; казуй шта ти обећати имамъ. Готовъ самъ све за тебе учинити, што годъ оћешъ.

Што я одъ тебе иштемъ, одговори кральица, то изискує одвећъ велико упинянъ одъ твоє стране, и готово се боимъ да ћешъ га моћи одржати. Знашъ да смо насъ двоє различногъ рода, и различногъ дакле начина у дѣланю. Мы духови имамо у гдичемъ особитый нашъ начинъ поступка; имамо друге законе и обреде, єдномъ речи, насъ двоє неможемо дуго заєдно живити, ако ми слепо угаћао небудешъ.

Шта, кральице, одговори Руцваншадъ, па то є одвећъ велико упинянъ, кое га ради, боишъ се да га нећу одржати моћи? Имай више повереня къ людма, или боль рећи къ себи самой. Уверена буди да ћешъ ты свагда найсавршеніє надамномъ владати, и да я друге вољ, окромъ твоє имати нећу.

Є добро, рекне Шехеристана, ты ми обећавашъ дакле да ћешъ се, кадъ штогодъ предъ то-

бомъ учинимъ кое ти се недопада, добро чувати, да поступакъ мой тай нехулишь, или да ме тога ради неукоравашъ?

О краљице моя, рекне онъ, немислећи на то да послове нѣне хули, заклинѣмъ ти се да ћу све што ты чинила будешъ, одобрити. Ахъ, ты бы срце мое найужаснѣе ранила, кадъ небы веровала, да ће се любовь моя и моя беспредѣлна приврженостъ само са животомъ моимъ окончати.

Доста е рекне краљица, ослањамъ се сасвимъ на постоянство заклетве твоје, и надамъ се да ћешъ, ма шта я чинила, ты ћугати. И то треба да знашь да я неиштемъ одъ тебе неправедно угађанъ. Духови ништа нераде безъ основа. Кадъ видіо будешъ, да я кадкадъ такво што радимъ, што се теби безумно чвни, свагда самъ у себи реци: Она неради то безъ узрока.

Краль се јоштъ едаредъ обећа, да неће никадъ ни бела зуба помолити, чинила она ма шта на свету, и тако имъ садъ друго ништа неостане него венчанъ ускорити.

Краљица даде Руцваншада на златанъ престолъ попети; а сама се после посади покрай нѣга. Сви великаши краљѣвства стану у редъ предъ престолъ а дворянке краљичине раздвоје се на обадве стране престола.

Великаши закуну се кралоу и краљици торжественно, да ће верни быти, као што е сирѣчь суштествама нѣовогъ вида свойствено. После тога прослави народъ венчанъ то различнымъ увеселеніама, коя су за три дана трајала. Краль Хи не обчинѣнъ срећомъ својомъ, само се о томъ старао како ће се краљици допасти. Сво време свое проводи у власти и увеселеніама, ретко се е краљѣвства свогъ сећао.

После године дана по венчаню њиовомъ роди Шехеристана принца, лепогъ и умилногъ као што е лепъ данъ. Сви духови краљѣвства нареде нова торжества, а краљ усхићенъ да е сына одъ премиле жене своє добио, престати не могао, Небу на ерећи своіой благодарити. У лову е было, кадъ е тай веселый гласъ добио, и тай часъ поити у дворъ краљице да види дете, кое е мати близу велике ватре у наручію држала. Руцваншадъ узме малогъ принца, и полюбивши га са особитомъ њжностѣу, преда га опетъ краљици, коя га — у ватру баци! — Одма нестане и ватре и поворођеногъ детета.

Ужасно позоріє ово раздере Руцваншаду срце. Но колико му тежко на срце падне што е сына изгубіо, опетъ сети се обећаня свогъ краљици даногъ, стегне срце нерекавши башъ ни речи, и отиде одма у свою собу, гди се горкомъ плачу преда. Ахъ, рекне у жалости своіой, нисамъ ли я сожаленя достоянъ? — Небо ми поклони сына, и я видо гди га собствена мати у ватру баци, нити смемъ на таково дѣло викати. О мати какве нигде у естеству нема! — Аль опетъ ћутаћу, дода промысливши къ томе, могао бы краљицу увредити кадъ бы іой жалость мою показао. Место да се противъ дѣла ополчавамъ коя ми се свирѣпа виде, мыслићу да заиста не она то безъ узрока учинила.

Краљ себе побѣди и непроговври Шехеристани о томъ ни речи, премда бы іой врло радо приговоріо свирѣпу сына свогъ смртъ. — Прође друга година кадъ краљица роди кћерь, лепшу него што іой е братъ было.

Балкиса іой е име дано. Нова торжества буду наређена, нова радостъ простре се по целомъ

острову. Краль буде усхићенъ лепотомъ кћери свое; ситъ се нагледати нїе могао. Покрай нѣ заборави покойнога принца Шехеристанскогъ. Но радость несрећногъ отца овогъ непотрае дуго. Мало дана после порођая дође велика бела кучка съ отворенымъ челюстима у палату. Шехеристана опазивши ю, зовне ю къ себи, и рекне їой: Носи ово девойче заедно съ колевкомъ. Одма се кучка приближи колевци узме ю у уста и побегне.

Нїе могуће описати болю коя томъ приликомъ спопадне краля. Умало што нїе заклетву свою заборавїо, и краљици ияду строги и неповольны речїй изговорїо, но и садъ се умери да едъ свой неизблюе. Затвори се у собу свою и опомене се опетъ жалостне судбе сына свогъ. Стане гласно тужити и плакати: О Шехеристано, о каменито срце, заръ тако съ рођеномъ децомъ своїомъ поступашь! Ако е у томъ преимућство духова, да тако грозна дѣла чине, то проклети имъ были нѣїови обреди и закони. О колико су больи наши завичаї; но нїель ми казала краљица да духови нечине ништа безъ основа, и кадъ видїо будешъ да я кадкадъ такво што радимъ, што се теби неправо види, свагда самъ у себи реци: Она неради то безъ узрока. Дали е могуће да право има? — Ха, садъ проричемъ ту тайну; закони духова заповедаю безъ сумнѣ, да, кадъ се съ людма венчаю, деца, коя се у таквомъ браку рађаю, убіена буду — то е основъ тымъ поступцима, кои крвь у мени муте! — О свирѣпа краљице, мыслишь ли да я свашта претрпити могу? Ахъ немогу, покрай све прекомерне любви кою къ теби чувствуемъ, нїе ми могуће да се варварскомъ закону томъ подвргнемъ! —

Колико е Руцваншадъ свирѣномъ смрћу деце свое равнѣ быо, опетъ е имао толико владе

надъ собомъ да е сакрію предъ краљицомъ рану срдца свогъ. Но животъ на острову Шехеристану постане му несносанъ, и онъ науми да се врати у Хину. — Краљице, рекне едаредъ Шехеристани, яка ме е желя обузела да краљство мое видимъ, — допусти ми да поодимъ народе мое, кои одавно повратакъ мой жельно очекую.

Добро, одговори Шехеристана, немаримъ иди, и мило ми е што имъ то благодѣяніе чинишь; а и скоро ће твоє присутство у Хинескомъ краљству нужно быти. Монголи подижу велику войску противъ краљства твогъ. Иди, брани државу твою; ербо колико да су храбри поданици твои, опетъ ће храбрии быти кадъ ѿ краљ нѣовъ на бой поведе. Я ћу се съ мое стране старати да се опетъ састанемо.

То рекавши зовне едногъ одъ духова, и заповеди му да краля Хине одма у палату нѣгову однесе. Докъ дланъ о дланъ ударишь, Руцваншадъ буде у своіой соби.

Муецинъ, видећи краля буде изванъ себе одъ радости. Баца се предъ нѣимъ лицемъ на землю и ревне: Већъ едаредъ дакле послуша небо жель мое и тебе поклони опетъ народима твоима. — За време одсуства твогъ я самъ краљствомъ управляо; поданици твои о повратку твоємъ очавши, метну мени круну на главу. Но благо мени ево могъ господара и краля, погни се опетъ на престолъ на комъ е робъ твой дуго седіо!

Краљ приповеди везиру све што се съ нѣимъ догодило, Муецинъ е одъ тежка чуда само блещуо у краля.

Међутимъ су се Монголи приближавали са великомъ силомъ. Прешли су већъ были преко

краине Хинеске, и мыслили су да имъ ништа лакше быти неће, него за кратко време цело кралѣвство освоити. На гласъ да се приближую Монголи, скупил Рудваншадъ толико войске колико е у итости могао, и изиђе неприятелю на сусреть. Овай се быо на пространой поляни станію, гди за никакву оскудицу ніе знао. Рудваншадъ се такође постарао за ужитакъ своє войске, и брзо се понесе тай са сувишкомъ у станъ нѣговъ рана, вариво, препециво *) покрай неброєногъ мложества бурадїй съ виномъ и другимъ пиѣемъ. Све е ово на камилама и мазгама подъ надгледанїемъ едногъ одъ кралѣвы везира у станъ понешено. На равници одной изиђе на едаредъ кралѣвица Шехеристанска предъ везира тогъ. Духови кои су ю допратили, свале све натоварено, разгнаю марву, полушаю бурадъ, и сатру све у плеву.

Везиръ *Велія* уплаши се яко, видећи ужитакъ войске уништоженъ. Кралѣвица му рекне: Иди и кажи господару твоємъ, да е кралѣвица жена нѣгова то зло учиоила. — Онъ отиде подъ шаторъ кралѣвъ и рекне уплашено: Кралю, войска ти е безъ ране! — Потомъ приповеди му шта е кралѣвица учинила.

Краль падне у очаянїе. Чинило му се да смръть деце нѣгове пре опроштєня заслужує него то дѣло. Юштъ ніе къ себи ни дошао быо, кадъ аль на едаредъ изиђе му кралѣвица предъ очи. Княгиньо рекне онъ, немогу дуже ѣутати; злоупотребила си трплєнѣ мое. Бацила си ми сына у ватру, кѣерь си ми дала кучки, и колико си ме дубоко съ тымъ у срце ранила, нисамъ ти опеть тугу мою показао, и жалость самъ мою у прсима моима закопану носію. Аль то што си садъ учи-

*) Der Zwieback, пек - сивить, — Русн га зову сухарь.

нила, ништа друго быти неможе, него нападаѣ на славу мою, нити є можно да ти поступакъ некудимъ. О неблагодарна, тако ли наплаћуєшь нѣжность мою! Казуй каква ти є намера? Войска ми є безъ сваке ране; шта ће одъ нѣ, шта ће одъ мене самогъ быти. Безъ сумнѣ ты то обещь, да безъ свакогъ боя у руке непріятеля мои паднемъ, — ахъ, да ли є можно то сносити.

Руцваншаде, одговори краљица, врло бы добро учиню, да си іошть и за садъ ћутао, место што си у најгоре време ћутанѣ прекинуо. Но прекинуо си га, несрећа є ту, и безъ свакогъ начина къ спасенію. Касно є већъ несрећу уклонити, коє самъ се свагда бояла, и кою є наглость твоя садъ на насъ обадвоє навукла. Слабый и нерасудный кралю, ахъ зашт' ниси єзыкъ зауздати могао! — Та знашь ли каква є она ватра, у кою самъ принца баџила? — То є мударъ Саламандеръ, комъ самъ воспитаніє сына нашегъ поверила; а кучка она кою си видіо, єсть волшебница, коя ми є обећала да ће кћерь нашу са свима вештинама упознати, коє се будућой краљици духова пристое. И Саламандеръ и волшебница красно испуњаваю желъ мое, и воспитаваю принца и сестру му са особито дивнымъ старанѣмъ. Оћу да се самъ о томъ уверишь. — То рекне пакъ зовне єдногъ одъ духова свои, кои су ту были, и заповеди му да децу донесе. Текъ што она заповестъ ту изда, одма буде принць Шехеристанскій и ма-ла балкиса у Руцваншадовомъ шатору; но само їй є краль видити могао, за све друге ту присутвуюће была су та два детета невидима.

Руцваншадъ, видећи децу свою, заборави жалостно станѣ войске свое. Одъ радости є ванъ себе быо, и грли часъ єдно часъ друго съ чув-

ствованѣмъ, кое само онай кои е отаць представи може.

Докъ е краль децу свою грліо и любіо, продужи Шехеристана беседу свою: кралю, морамъ ти іоштъ и то казати, зашто самъ ужитакъ войске твоє упропастила. Краль монголскій науміо е да ти свећу живота угаси, и цело кральство твоє свомъ скипру подвргне. Да намеру свою лакше извршити може, подкупіо е са сто иляда дуката неверногъ Велія, тако да му се за ту грдну суму новаца обвезао, да целу войску твою и тебе самогъ отрує. Будући да си му ты ту бригу предао, да ужитакъ войсци приправи и у станъ донесе; то му е лако было пек-симитъ, вариво, вино и сву другу рану съ єдомъ, одъ когъ свакій на єдаредъ мртавъ пасти мора, помешати, као што е заиста и учиніо. Тако бы ти дакле войска у єданъ ма изгинула, да се я нисамъ умешала. Нећешъ ми може быти веровати што ти говоримъ; но лако се о томъ уверити можешъ, и при томъ издайника казнити. Заповеди некъ везиръ тай дође, и предъ тобомъ мало одъ пек-симита некъ окуси пакъ ћешъ видити шта ће быти съ нѣимъ.

Уплашенъ тима речма краль, зовне Руцваншадъ везира Велія. Некъ се донесе заповеди потомъ мало одъ расуте ране. На заповестъ ту буде донешена кутія са закускама (Confekt), коя е неразлупана остала, и на коіой е іоштъ печать везиревъ стаяо. Краль даде отворити кутію и заповеди издайнику да єде одъ тій закускій.

Кралю мой, одговори Велія, нисамъ за садъ гладанъ; но чимъ огладнимъ єстћу!

Єди одма, викне краль лютито; єрь другчіе оде ти глава.

Велія, видећи да му є смръть на обадва начи-на известна, покори се заповести краљвой. Текъ што два залогая прогута, одма мртавъ падне предъ свима кои су у шатору были.

Господару, проговори садъ краљица, окренувши се къ Руцваншаду, нећешъ заиста више сумняти о неверству везира, и уверенъ ћешъ быти, да духови ништа безъ узрока нераде.

Да Шехеристано, одговори краљ, признаемъ да нисамъ ни мало имао право што се нисамъ по закону, тобомъ ми наложеномъ, точно владао. Но шта садъ да радимъ? Войска ми є безъ ране. Гладъ ће учинити оно на што є отровъ приправ-лънъ быо.

Небой се ревне му Шехеристана, нећешъ быти безъ ране; сутра ћешъ више имати нег' што ти треба. Ноћасъ ћешъ напасти на неприятель твое и побѣдићешъ њ, сво нѣово благо и рану освоити, и као побѣдитель у престолный се градъ твой поврати.

Као што краљица предсказа, тако се и до-годи. У поноћъ изиђе Шехеристана са свима ду-ховима пратнѣ свое предъ войску Хинезку, сви сложно нападну на Монголе, кои су се съ почет-ка противити хтели, узбию њ силно, изсеку њ та-ко страшно да се едва краљ Монголскій кои є самъ войску свою предводіо, бегствомъ спасти могао. Кадъ у ютру данъ осване, погледи Руц-ваншадъ по поляни коя є мртвимъ телама неприятельскимъ сва покривена была, и срце се у њму заигра одъ радости што му є Богъ побѣду дао, съ тымъ већма, што га є та врло мало войника нѣ-говы стала. Войска му се яко обогати, све дра-гоцености монголске и сва рана нѣова падне у руке побѣдительима.

Погледи, рекне Шехеристана мужу свомъ, неприятельи су ти упропашћени — рать в свршенъ. Мирно се садъ у палату твою вратити можешъ нити се имашъ бояти новы нападаня. Я ћу те садъ оставити, ербо се на вѣки морамо растати. Никадъ ме више видити нећешъ, а мени ће твоє лице на вѣки отето бити. Растанакъ е овай Руцваншаде твой посо — ахъ, зашт' ниси обећанъ твоє испунио? —

Праведно Небо! повиче краль уплашено, шта то чуемъ? Преклинѣмъ те мила моя Шехеристано, одбаци ту несрећну намеру. Веруй ми, покаянiе о преступку момъ срце ми цепа. Опрости ми погрешку пакъ ти се наново заклинѣмъ да никадъ више узрока имати нећешъ да се на мене потужишъ. Штогодъ чинила будешъ, ма шта на свету было, я никадъ кудити нећу.

У ветаръ се кунешъ, одговори краљица. Закони наши заповедаю ми, да се одъ тебе раставити морамъ; а закони духова никадъ се не преступаю. Мани се тога, да ме зауставишъ. Ахъ, кадъ бы одъ мене зависило да теби опростимъ, небы заиста была неумолима. Буди ми здравъ Руцваншаде, дода къ томе плачући, съ Богомъ, съ Богомъ на вѣки, ты губишъ децу твою и матеръ нѣову; залудъ ћешъ желити да ѿ опетъ кадгодъ видишъ, неће ахъ! неће ѿ око твоє никадъ више видити, нити ће ѿ кадгодъ више рука твоя загрлити, съ Богомъ! —

Нестане краљице, и съ нѣомъ принца шереристанскогъ и сестре му Балкисе. — Пера тогъ вештогъ нема, кое бы кадло было жалость Руцваншадову описати, жалость коя га е спопала, кадъ се ахъ предраги душа и срдцу свомъ частій тѣй лишенымъ види! Да е бой изгубио, да е самъ

Монголима у руке пао, небы тако неутѣшимъ быо. Издере и изгребе лице свое, главу земльомъ поспе, и све оно чинити стане што само чини онай кой е съ ума сишо. Найпосле врати се съ войскомъ у престолный градъ, и чимъ у палату свою уђе, рекне Муецину: везиру, на часть ти бригада на часть ти влада! Управляй кралѣвствомъ моимъ, квари, прави, наређуй како ти годъ драго. Яђу остатакъ живота могъ у туги и жалости за женомъ и децомъ моіомъ да проводимъ, ахъ! за нѣма коє самъ изъ лудости мое изгубіо. Нико на свету да ми предъ очи неизиђе, осимъ тебе; но и теби забранюемъ и найманъ ми што проговорити што се кралѣвства тиче. Говори, ѣ собори, беседи ми само ахъ, о Шехеристани и деци моіой. Страданъ мое нека ми буде една єдита забава.

И заиста затвори се Руцваншадъ у найудалѣнїе собе у палати своіой, у коє нико осимъ Муецина уђи нїе смео. Овай га е свакій данъ поодио, и у надежди быо е, да ће време страдања нѣгова утишати. Но превари се, туга кралѣва растла е одъ дана на данъ. Найпосле падне у дубоко црножучїе, и подъ мукомъ срдца клонувши, разболе се на смртъ. Башъ у онай ма кадъ е издисао появи се кральица, у нѣговой соби, и овако му проговори: Руцваншаде, я дођо да ти страдања прекинемъ, и животь опетъ дадемъ, когъ си већъ изгубіо. Закони наши заповедали су ми да те сотимъ збогъ неодржане заклетве казимъ, да за десетъ година растављно одъ тебе живимъ, и само су ми у томъ случаю, ако ми за цело то време веранъ пребудешъ, допуштали, да се опетъ онда съ тобомъ саставимъ. Зато самъ мыслила, кадъ самъ те подъ шатромъ оставила, да се на вѣки одъ тебе раставлямъ; та сынови Адамови, мысли-

ла самъ у себи, нису кадри тако верни бити, и Руцваншадъ ће мене скоро заборавити. Хвала Богу преварила самъ се, и садъ видимъ да люди верно любити могу. Ево ме дакле опетъ кодъ тебе, и да ти срећу крунишемъ, садъ ћешъ и децу твоју видети.

Текъ што краљица беседу своју сврши, тай часъ принцъ Шехеристанскій и принцеза Балкиса у собу предъ усхићеногъ Руцваншада уђу. Срце овогъ тако нѣжногъ отца и мужа топило се у најслађа чувствованя. За кратко време оздрави Руцваншадъ. — Ово четворо живили су много го година скупа најсрећниѣ. — После смрти краља и краљице попне се принцъ Шехериктанскій на престолъ Хине, а принцеза Балкиса прими владу надъ островомъ духова, докъ најпосле ниѣ постала жена мудрогъ пророка Соломона.

Кадъ дойкниа приповѣдку своју сврши, стану оне дворянке принцезине, коѣ су чудовишта съ духовима и волшебствама миловане, ову узвышавати надъ ономъ о Абуль Казему; но друга часть нѣи была ѣ противны мысли, и потврди да ѣ приповѣдка о младићу нзъ Базре много лепша и пріятнја.

Што се мене тиче рекне Фарукнаца я краљу Хине врло за зло примамъ што ниѣ кадаръ быо задану речъ точно одржати. Казала му ѣ Шехеристана да духови ништа безъ узрока нераде. Тврдоглавость нѣгона довольно доказуѣ, да мужевн обећаня своя тврдо недрже.

Принцезо! одговори Салимена има ий кои се нису ни самомъ живота опасношћу поколебати

дали, као што ћу ти доказати, ако ми допустишъ да ти о *Калуфу* и лепој *Дилари* приповедемъ.

Добро рекне принцеа немаримъ, ербо видимъ да те дворянке мое врло радо слушаю, но за садъ е доста.

Край првой свезки.

ГГ. ПРЕНУМЕРАНТИ.

БЕОГРАДЪ.

ГГ. Стефанъ Новаковићъ Подпоручикъ, Карлъ Белонъ штапсъ докторъ, Ана Виргъ Супруга лѣкара, Катарина Супруга М. Даниловића Княж. Абуганта. Венцль лѣкар. помощникъ В. Шпитала, Степанъ Николићъ поднаредникъ I. роте II. батаал. Коста Капетановићъ водный наредникъ кавалѣрія, Светозаръ Марковићъ младій поднаред. Н. Ъ. Мостићъ писарь I. баталіона, Коста Р. Ресаваць писарь II. баталіона, Милло Петровићъ писарь I роте II. баталіона, Благое Јовановићъ писарь II. роте II баталіона, Марко Гвозденовићъ старіи поднаредникъ II. роте II. баталіона. Иванъ Богдановићъ поднаредникъ артилѣріе. Никола Вуковићъ катана. Јованъ Јанковићъ Парафинаць, войникъ III. роте II. баталіона. Ефремъ Симићъ войникъ II. роте II. баталіона Јованъ Јовановићъ I. роте II. баталіона.

ГГ. Лазаръ С. Марићъ Столоначалникъ Попечительства Правосудія. Симеонъ Протићъ Предсѣдатель Суда Овр. Београдскогъ. Димитріе Стефановићъ б. Телеграф. Ђорђе Поповићъ Писарь Началн. Пожеревацкогъ за сына Светозара. Никола Ъ. Петровићъ Секретарь камарашіе. Мияло Ъ. Белешевићъ канцелиста Попечител. Просвештеніи. Мияло Јовановићъ и Благое Симићъ Практиканти С. В. Беогр. С. Петровићъ и Димитріе Дамяновићу Практ. Началнич. Овр. Београдскогъ. Владимиръ Д. Савићъ практ. Попечит. Финансіе. Константиномъ Никаруся, Милошъ В. Михаиловићъ практ, ђумрука Београдскогъ за сына Димитрія. Павле Анѣлковићъ Регистраторъ управителства В. Београда. Миланъ Сретеновићъ Практ. Управитель В. Београда. Никола Ивановићъ Практик. Управител. В Београда. Атанасіе Атанацковићъ Практ. Управител. Вароши Београда. Алекса Јовановићъ Практ. Управ. В. Београда за брата Якова. Стеванъ Радовановићъ Практ. Управит. В. Београда. Миланъ Јанковићъ Каменопечателъ, Танасіе Петровићъ Учитель Нишлвскій. Хази Найданъ Јовановићъ Татарпазарѣчанинъ книгоздаватель за Бургарску юность. Ђорђе Костићъ, даскаль.

ГГ. Алекса Остоићъ слушатель III годне права. Тома Добринковићъ слушатель Природословія. Михаилъ Поповићъ слушат. II. год. пр ава. Симеонъ Ненадовићъ Ц. К. Wiener-Neustads академіе, Петаръ Селићъ Пожаревланинъ слушатель VII разр. Гимназ. Димитріе Хр. Павловићъ слушатель VII разр. изъ Шаштова, Младенъ Илићъ слуш. VII р. Г. Штубичанинъ,

Стеванъ Радовичъ ученикъ III. гим. разреда, Меленсѣ С. Трешничанинъ, слуш. VII. раз. Гимназіе Београдске, Лука Калъвичъ Ужичанинъ ученикъ III. раз. Гим. Радованъ Бајовичъ Ужичанинъ ученикъ III. раз. Гимн. Стеванъ Поповичъ ученикъ III. раз. Гимназ. Григоріе М. Гавриловичъ учен. III. разр. Гимназ. Панта Павловичъ учен. II. раз. Г. Никола Поповичъ ученикъ I. разреда Гимназіе.

Скупіо Божидаръ Грбляновичъ; Ђор. Ау.

Лазаръ Яковлевичъ слуш. поезіе Неготинацъ, Милошъ Милосавлевичъ слуш. поезіе, Сима Николичъ слуш. II. раз. Гимн. прим. Никола Роповичъ слуш. II. р. Гим. пра. пят. род. изъ Краг. Неделько Хривичъ слуш. I. р. Гимн. пр. пят. на све 4 части Григоріе Маринковичъ слуш. II. р. Богословіе на све, Павле М. Пантеличъ слуш. II. р. Богослов. лознич. Ранко Милановичъ слуш. II. р. Богосл. Негот. Миленко Поповичъ сврш. за брата Миландина, Миланъ Поповичъ слуш. IV. р. Бого. изъ Белогъ поля Свечанъ Поповичъ слуш. IV. у Богос. Криѣвце за брата, Захарія Поповичъ слуш. III. р. Богос. Василія Голубчан. Іованъ Бачанинъ слуш. III. р. Богос. изъ Крагуевца на све, Миласавъ Божичъ слуш. III. изъ Павловца 4 части, Михайлъ Радовановичъ слуш. III. р. Богос. изъ Мил. Никола Спасичъ слуш. III. р. Богос. Неготинацъ за брата Аранѣла, Петаръ Іовановичъ глуш. III. р. Богос. село Зеба, Риста Поповичъ слуш. III. р. Богос. изъ Грб. Тодоръ Поповичъ слуш. III. р. Богос. ужичанинъ, Петаръ Іоу учен. IV. р. основ. правит. пят.

ГГ. Іованъ Кумануди банкеръ правителственный, Ђорђе Аргиръ комесіонеръ и банкеръ на 20; 5 комада за момке а ресто за споменъ свою. Петаръ Гарашанинъ марвени трговацъ, Вучко Античъ за сынове Стояна. Марка, Велимира и Андрию. Никола Трифуновичъ лончаръ, Живко Вучковичъ трговацъ, Коста Д. Пешика трговацъ, Димитріе Ђ. Кумануда, Николай П. Кики, Ђорђе І. Ђуричъ за сына свогъ Іову; Петаръ В. Милутиновичъ трговацъ. Драголюбъ С. Поповичъ, Јанчъ добро пешиха трг. болт. за сына Димитрія, Коста Ђорђевичъ трговацъ, Тома Андревичъ трговацъ, Манойло Антоновичъ трговацъ, Ђорђе Лазаревичъ, Тодоръ Николаевичъ изъ Рушчука, Миланъ Іовановичъ Јгодинацъ, за брата Теодора, Антоніе П. Белополяцъ, Драгутинъ М. Жабарацъ, Ђорђе М. Иличъ болтѣя, Коста Радичевичъ, Михайлъ П. Кивѣанинъ, Владимиръ С. Делимарковичъ, Вучко Іовановичъ, Сима Ђузеловичъ изъ Ерцеговине за сестричиха Ристу, Коста Слиљаничъ болт. за супргу Терезію, Ђорђе С. Батиничъ за брата, Іованъ Кнежевичъ изъ Банялуке, Вуле Богдановичъ, Тодоръ Ђиковичъ, Живанъ Савичъ, Димитріе Поповичъ, Ђока Стояновичъ Нишлія, Миланъ Митовичъ трговацъ, Петаръ Симичъ за супругу Фемку, Харисъ Д. Хрисиадесъ, Радисавъ Петковичъ Димитріе Живадиновичъ, Коста Трајковичъ, Светозаръ Стойковичъ трговацъ, Ђорђе Кочкаревичъ, Димитріе Х. Огличъ за кћеръ Милеву, Андрея Богдановичъ за сестричину свою, Никола Ковановичъ, Драгина Х. Марковичъ, Христина Голубовичъ, Тома М. Леко, Панта Ивковичъ, Іованъ Јанковичъ, Тома Стояновичъ за

кѣрь Катарину, Теодоръ Срећковићъ, Михаиъ Г. Јовановићъ,
Димитрiе Николавићъ, за сына Саву, Георгиѣ Ц. Яковичъ за
брата свогъ Атанасiя. Кузманъ и Даманъ, браћа, Ђорђе Спасићъ,
Миланъ Миленковићъ, Ђорђе Груићъ, за сына Андрею.
Бакали: Димитрiе Крстићъ, Ђорђе Нешићъ, Лазаръ Милићевићъ,
Тома Николавићъ, за брата Стояна ученика, Јованъ Ф. Ђорђе-
вићъ, Тома Јовановићъ; Петаръ Атанасiевићъ пекаръ. Живко Мла-
деновићъ изъ Ниша. Гавра Кузмановићъ, Мића Васиљевићъ тер-
зиа Матея Станишићъ, тераiа, Јованъ Миљковићъ тераiа Абсе-
тиѣ Живановићъ тераiа, Коста Ђорђевићъ тераiа. Тодоръ Марко-
вићъ снайдеръ, Бошко Тррiковићъ чизмаръ, Сима Вайдићъ чиз-
маръ, Милошъ Димитрiевићъ Фризеръ за сына Георгиа и кѣрь
Блену. Шашко Берберинъ, Атанасiе Стояновићъ майсторъ бер-
Стеванъ Добринъ берберинъ, Коста Кнежевићъ шмитъ, Михаиъ
Савићъ кафеѣиа, Јованъ Живковићъ дуванѣиа, Јанко Станковићъ
ѣишекѣиа, Гаа Живковићъ ѣишекѣиа, Кароъ Макза тишлѣръ.
Леополдъ Ледеръ тишлѣръ, Таса Коѣићъ изъ Ниша iорганѣиа,
Никола Шушваловићъ берберинъ, Лиздъ П. Јовановићъ књиго-
везаѣ, Едуардъ Пеѣигдъ књиговезаѣ, Александеръ Земљано-
вићъ бурмутѣиа, Борисавъ В. Величковићъ књиговезаѣ, Милошъ
Марковићъ књиговезаѣ, Сава Савићъ матрозъ, Илиа Ђорђевићъ
зидаръ, Јованъ Атанаѣковићъ Лецедеръ, Стоянъ Коѣићъ позива-
тель В. Београда, Никола Елисаѣвићъ кварталникъ, Сима Кон-
дићъ кварталникъ, Теодоръ Христићъ писморазноситель, Сте-
фанъ Живковићъ изъ Куряча, Неделько Радошевићъ Соколинъ,
Илиа Нешићъ изъ Смедерева, Петаръ Јовановићъ изъ Градишта.
Миланъ К. Аѣимовићъ изъ Гургусовца, Степа Тошићъ дуванѣиа.
ГГ. Драгутинъ Спасићъ калѣа болтаѣиаскiй, Јованъ Вуйићъ калѣа
лончарскiй, Јованъ Лазаревићъ кал. лончарскiй, Ђорђе М. Радо-
вановиѣ кал. лончарскiй, Андреа С. Марјановићъ кал. тргов. То-
ша Т. Поповићъ кал. трговачкiй, Коста Стояновићъ кал. лончар-
скiй, Никола Ђорђевићъ калѣа. Андреа Петровићъ Далматинаѣ,
Милованъ Милутиновићъ калѣа болт. Ђеремъ Давидовићъ калѣа
трговачкiй. Стеванъ Д. Остоићъ кал: трговач. Андреа Ђорђевићъ
кал. трговачкiй, Ђеремiа Н. Марковићъ кал. трговачкiй, Либомиръ
Павловићъ калѣ. тргов. Таса П. Богдановићъ кал. тргов. Димитрiе
Стояновићъ кал. тргов. Јованъ Ж. Гашићъ кал. трг. Алекса
Меставiевићъ кал. тргов. Михаиъ Ф. Пеићъ кал. трговачкiй. Че-
домилъ К. Илићъ, Јованъ Груићъ маор калѣа. Благоѣ Лазаревићъ
кал. снайдерскiй, Дiамандiе С. Споласи кал снайдер. Никифоръ
Стояновићъ кал. терз. Ђорђе Ђурићъ калѣа терзиски любитель
књижества изъ Шабца, Алекса Иконићъ кал абаѣискiй, Лазаръ
С. Дачићъ кал. терзискiй, Тодоръ Мишићъ кал. бетберберскiй,
Аксентиѣ Петковићъ кал. терз. Сретевъ Пировићъ кал. терз. Та-
са Николићъ кал. бербер. Миланъ М. Поповићъ кал. берберскiй,
Михаиъ Стефановићъ кал. терс. родомъ изъ Окружiа Подри-
скогъ села Заяче. Исаѣ П. Давидовићъ родомъ изъ окр. по-
дрин. села Ковиняче, Ђеремъ Гавриловићъ кал. терз. Петаръ А.
Стефановићъ кал. терз. Коста Давидовићъ кал терзискiй. Ста-
менко Станоевићъ кал. терзискiй, Риста Апостоловићъ калѣа
Ђурѣискiй, Димитрiе Тинка кал. чизмарскiй изъ Темишвара Илиа
Боговићъ кал. терзискiй, Алекса Живковићъ кал. берб. Георгиѣ

Становићъ берб. кал. изъ брода, Милошъ Павковићъ кал. мун-
дискій. Живко Витиморовићъ изъ Градишта окр. п. Петаръ
Маринцоваћъ шегртъ берберскій, Ђорђе Зорићъ шегртъ бербер-
скій, Коста Здравковићъ каспинъ и сенаръ на Умки, Танасиѣ
кафа меан. на Умки, Марко Милосављевићъ.

(Скупљени одъ Ђфрема Јовановића каафе трг.)

ГГ. Марко Д. Пешика трговацъ, Милованъ Божићъ трго-
вацъ, Јанко Д. Баша писаръ трговачки, Матија М. Прокићъ кал.
трг. Григоріа Барутлићъ тенекеџија, Димитріа Лазаревићъ кал.
трговачки, Алекса Миловановићъ кал. трговачки, Димитріа Ада-
мовићъ писаръ трговачки, Ђорђе О. Мирковићъ кал. трговачки,
Арсениа М. Петровићъ кафа трговачки.

(Уписани у Читалишту Београдскомъ.)

ГГ. К. С. Паунковић, Теодоръ Срећковићъ, Ђорђе Симе-
оновићъ тргов. Маханъ Г. Арсенивићъ, Димитріа Величковићъ
трг. Димитріа Ђ. Главинићъ трг. К. Д. Сретеновићъ, Димитріа
Нешићъ слушат. II. год. природословіа, Сима Б. Живковићъ слу-
шат. II. год. права, Ђфрема П. Гудовићъ слушат. III. год. вестест.
Јованъ Јковљевићъ II. год. вестест. слушатель, Арсениа Стояно-
вићъ слушатель I. год. права, Риста Попадићъ тргов. Констан-
тинъ Х. Д. Рошо тргов. М. Трѣфуновићъ тргов. Коста Матићъ
трговацъ.

(Словослагатели Правителствене Типографіе.)

ГГ. Ђорђе В. Јовановићъ, за сына Светозара, Цветко И.
Ђорђевићъ, Никола Вармеџа, Петаръ Ђорђевићъ уч. за сестру Јо-
ванку, Димитріа С. Михаиловићъ, Ђорђе Станъ за сынове, Косту
Јована и Светозара, Јованъ Симићъ печат. за кћерь Стану,
ученицу I. класе. Риста Јовановаћъ при машини.

(Скупљени кодъ Г. Тасе Поповића кафеџіе.)

ГГ. I. Ђ. Ресавацъ, Димитріа Јоксићъ, Т. М. Радојковићъ,
Л. Петровићъ практикантъ Суда Вар. Београда, Марко Коваче-
вићъ, Благоа Радовановићъ шустеръ.

(Скупіо Г. Јованъ Стоисилѣвићъ за Сына Радосава.)

ГГ. Риста Нешковићъ пиваръ изъ Шабца, Јковъ Попо-
вићъ ученикъ III. гим. раз. Матија Дамяновићъ богословъ, Рудни-
чанинъ, Лазаръ Бабовићъ клирикъ III. год. богословіа, Младенъ
Поповићъ ученикъ II. год. богословіа, Јковъ Поповићъ клирикъ
III. год. бословіа.

ГРОЦКА.

ГГ. Ђорђе Стефановићъ за сына Димитріа, Петаръ Илићъ
болџија, Ранко Атанацковићъ, изъ Брестовика, Стеванъ Милоса-

лѣвнѣ за сына Петра, Симеонъ Христинѣ, Никола Апостоло-
виѣ меанція у Болечу.

(Совокупитель Г. Лука Петровиѣ учитель Грочанскій)

ГГ. Еромонахъ М. Райновца, Тимотей Яковлѣвиѣ, Геор-
гій Поповиѣ парохъ Грочавскій за сына Божидара, Г. Ђорђе Ц.
Яковиѣ капетавъ за сына Янка, ГГ. трговци: Петаръ Апосто-
ловиѣ старешина тр. еснафа, Сима Исанловиѣ, Милвое Нико-
лиѣ, Јова Маринковиѣ за брата Милана уч. II. разреда, Сима
Христинѣ, Иванъ Арсениѣвиѣ тр. два, Милое Младеновиѣ меан-
ція, Коста Димитриѣвиѣ меанція, на Трешнѣ.

ВАЛЪВО.

ГГ. Миланъ Антоновиѣ членъ, С. I. Миливкониѣ Секрет.
С. Петаръ Т. Чулиѣ Секрет. Н. Стефанъ Јуциѣ Рачунов С.
В. Д. III. II Писаръ С. Никола М. Ђорђевиѣ II Писаръ Н. То-
доръ, Н. Кустуриѣ Прак. Н. за сестру Елену, Живко I. По-
довиѣ Прак. С. за кѣерь Косару, Андреа П. Нешковиѣ Пис.
Среза Тамнав. за брата Лазара, Коста Антиѣ Прак. Н. Јованъ
С. Маюрацъ Прак. С, за Братаницу Персиду, Јованъ Пензио-
неръ, Димитриѣ Обрадиновиѣ членъ Цр. С. Јосифъ Станишиѣ
мл. учит. Ланисавъ Милвоевиѣ Пред. обшт. Причев. Ивко Л.
Остовиѣ тр. марв изъ Вуков. са сына Остою. Вукъ Милвое-
виѣ, Миѣа I. Браичавиѣ терз. Радованъ Лозиѣ бакал. Жив-
ко Драиѣ терз. Исипъ Труниѣ пушк. Среѣко Теофиловиѣ за
сына Ђиряла, Стеванъ Лазаревиѣ, Ђвта Радуловиѣ, Димитриѣ
Јовановиѣ дунѣ. Любониръ III. Пеовиѣ кал. бакал. Ђиво Пе-
тровиѣ изъ Деборске навѣ.

УБЪ.

ГГ. Радованъ Ивковиѣ Писаръ Срез. Посав. за сына А-
лексу, Јованъ Вуковиѣ родомъ изъ Мостара кметъ, Сава Ке-
сиѣ тр. марв. и меан. Сава Поповиѣ. Шмитъ майсторъ, Панта
Яковиѣ терз. Ђока Дамяновиѣ абац. Любомиръ Дамяно-
виѣ бакал. Ђремъ Поповиѣ терз. Крста Трайковиѣ за сы-
на Андрею, Никола Павловиѣ, Михайлъ Митровиѣ за сына
Алексу. Вунца Гаиѣ за сына Светозара. Настасъ Васиѣвиѣ
куюв. Михайлъ Соколовиѣ, Илиа Радосавлѣвиѣ Маркове Цркве
Окр. Валѣв. за синовца Якова, Тодоръ Спасовиѣ калфа терз.
Миланъ Степановиѣ кал. абац.

(Совокупитель Г. Михаилъ Николиѣ учитель Убскій.)

Крста Лозиѣ кметъ. за свою кѣерь Персиду ученицу 1.
књигу, Илиа Равковиѣ меанція и житель Убскій 1. књигу, Јо-
во Бротнѣ кафеція за сына свогъ Глишу ученика I. р. 1. књигу.
Спасов Павловиѣ трговацъ за сына Јована и кѣерь Анну у-
ченицу 1. књигу, Вунца Петровиѣ трговацъ за сына свогъ Лю-
бомира ученика 1. књигу, Петаръ Милошевиѣ трговацъ и жи-

тель Убскій 1. книгу, Г. Яко Єремїѣ Священникъ Убскій 1. книгу за свою кѣрь Єлену, Іово Цветсовиѣ торговаць 1. книгу.

(Совокупитель Акимъ Миѣиѣ Терзія.)

Стефанъ Миѣиѣ калфа терзиски: 4 книги, Стефанъ Симуновиѣ кал. терз. 7. книгу, Танасіе Драгановиѣ калфа терз. 1. книгу, Радосавъ Констадиновиѣ кал. терз. 1. книгу, Матія Максимовиѣ к. абадискій, 1. книгу, Сретенъ Минчиѣ кал. терз. 1. книгу, Радомиръ Бранковиѣ кал. терз. 1. книгу, Стоянъ Милосавлѣвиѣ буюнція 1. книгу, Ђорђе Јовановиѣ симвція 1. книгу, Милвой Лукиѣ изъ Такова торговаць 1. книгу, Аѣиѣ Миѣиѣ скупитель уписника 4 книги.

ПАЛЕЖЪ.

ГГ. Лазаръ Алексіѣ тр. Ілія Петровиѣ, Любомиръ Даминовиѣ, Михаилъ Петровиѣ, Павле Росиѣ фишекц. Ђорђе Јовановиѣ за сына Стефана, Младенъ Лазаревиѣ, Стоянъ Јовановиѣ. Коста Солдатовиѣ, Міяло Самуиловичъ за сына Живка, Панта Икониѣ за сына Ивана; Милошъ Єретиѣ изъ Стубл. Яковъ Максиѣ учен. 5. разр. Маринко Радиѣ кал. трг.

ВРЕЛО (у Окр. Вальвскомъ.)

(Скупіо Єремія Стефановиѣ Врелянскій Учитель.)

ГГ. Живко Марковиѣ Парохъ Таковачкій, за сына Іоцу ученика I. раз. Гимн. Јованъ Поповиѣ Парохъ Пироманскій, за сына Косту ученика II. разр. Гимн. Бранко Лукиѣ Парохъ Вукольскій, Єремія Стефановиѣ учитель Врелянскій за сынове, Светозара и Любомира, Милошъ Сандиѣ войникъ III. роте II. баталіона изъ Врела.

Ученицы школе Врелянске, III. разреда.

Аврамъ Крстиѣ, Глигоріе Чобиѣ, Миланъ Становиѣ, Милошъ Јуришиѣ, Радомиръ Јовановиѣ, Живанъ Петроніеваѣ Миланъ Маріановиѣ.

II. Разреда.

Андрія Стевановиѣ.

I. Разреда.

Єфремъ Живановиѣ, Марко Беговиѣ, Живоинъ Бузмановиѣ, Степанъ Митровиѣ, Яко Совроніевиѣ, Ђурђе Новаковиѣ, Павле Марковиѣ, Дамянъ Яковиѣ.

ЯГОДИНА.

ГГ. Теодосія Тадиѣ (Малиша) Начал. Среза Азбуковач. Окр. Подрин. за супругу Белку, Миладинъ М. Радойковиѣ Се-

крет. С. Никола Петровићъ казнач. Здравко Миленковићъ членъ
С. Никола Минићъ надзир. састанка Любовиаскогъ у окр. Подрин.
Илија Марковићъ ђур. Любов. Окр. Подр. Стеванъ Стевановићъ
Предсѣд. Прим. С. Павле Крецовићъ парохъ Лан. Димитрије
Цветковићъ учит. II. разр. Атанасіе Яковлѣвићъ Писаръ
Прим. С. Лука Ацићъ, изъ Београда марв. трг. Милорадъ Любисавлѣвићъ
пис. мл. Милосавъ Милетићъ пароцъ. Велько Рашићъ тргов. болт.
Атанасіе Миленковићъ трв. Коста Миляковићъ трг. Атанасіе Аврамовићъ
трг. Таса Симићъ трг. Милошъ Николићъ трг. Панта Райковићъ трг.
за сына Любомира, Антоніе С. Попа-Миовићъ трг. Петаръ Дмитровићъ
трг. Алекса Максимовићъ трг. Ђорђе Ђирковићъ трг. Антоніе Стойковићъ
трг. Тома Тасићъ марв. трг. Х. Јованъ Цветковићъ свакогъ рода трг.
Коста Поповићъ коларъ, Димитрије Милошевићъ меанц. Димитрије
Тодоровићъ гребен. Мило Цетковићъ меанц. Никола Аѣимовићъ
за сына Мишу, Илија Богдановићъ шеѣрц. Јозеѣ Фидлеръ тишлеръ-майст.
Димитрије Димићъ бакал. Анастаси Марковићъ терз. Живко Николићъ
Смедеревацъ, Миланъ Симићъ муиц. Ђорѣ Н. Вуяшевићъ терз. Мирко
Раден. терз. и абац. Димитрије Райковићъ бояц. Димитрије Маринковићъ
терз. Милько Ђирѣвићъ терз. за сына Аксентија, Цветко Богдановићъ
шеѣр. за сына Алексу, Стеванъ Шилићъ муиц. Ацко Араници за сына
Јована, Антоніе Ђурѣвићъ барукч. Адамъ Стерићъ касап. Димитрије
Суботићъ буровез. Матея Наумовићъ меанц. Коста Мишићъ ђурчиа
и бакаг. Атанасіе Петковићъ бакал. Антоніе Видойковићъ терз.
Милько Крстићъ у маря. каф. Теодоръ Стевановићъ калѣа, Ђорђе
Стояновићъ кал. меанц. Миланъ Радисавлѣвићъ послужителъ школ.
Сима Јнуба, Милосавъ Яковлѣвићъ.

Ш А Б А Ц Ъ

ГГ. Радованъ Илићъ, П. пис. Начал. Ана Михайловићъ, учителька.
Димитрије Николићъ, трг. изъ Срема Бешенове. Ђорђе П Пантелићъ,
трг. изъ Аустр. Ђока С. Чотрићъ, трг. Петаръ М. Јуришићъ, трг. Ђока
Милутиновићъ, трг. Петаръ Милутиновићъ трг. 2. кнѣ. Лазаръ М. Бели,
трг. Иванъ Баићъ, трг. за сына Любомира. Антоніе П. Струнцалвићъ,
трг. Панта П Јовановићъ, трг. Филипъ Марковићъ, трг. Стеванъ Плаши-
пилетовићъ, у тргов. Јованъ Дамяновићъ изъ Коштупица. Ђорђе Р
Лекићъ, шпекул. Живко Антоніевићъ, трг. Јованъ Бачићъ, сар.
Павле Ацићъ, за синовца Сяму. Лазаръ Вояновићъ, шлос. Кастантинъ
Новиковићъ, сац. за сына Андрею. Симеонъ Васићъ, терз. Васа
Вельковићъ, ђурч. Ягоди. Никола Вуіовићъ, пушк. Никола Миловановићъ,
меанц. Јова Томићъ, јорг. Ивацъ Вужетићъ, трг. Павле Янковићъ,
кафец. Петаръ Томићъ, терз. Урошъ Ђ Марковићъ. Милисавъ
Боговићъ. Яковъ Веселиновићъ, за сына Лазара Ђорђе Алексићъ.
Алекса Чаркићъ. Станко Остоићъ. Коста Л Лазаревићъ, Живко
Ѓ. Максићъ. Лука Живановићъ. Павле Станишировићъ, панд. С.
Владиславъ А. Григоріевићъ. Милошъ Рекалвићъ. Никола Марковићъ,
за сестру Милеву. Марко Марковићъ, за брата Симеона. Павле
Милосавлѣвићъ, за синовца. Игнатъ Илићъ, калѣа тргов. Драгомиръ
Теодоровићъ, калѣа трг. Миланъ С. Смиљковићъ, калѣа трг.

Иованъ Илићъ, калѣ. трг. Яковъ У. Митићъ, калѣ. трг. Станов Росићъ, калѣ. трг. Васнаіе Матићъ, калѣ. трг. Миланъ Р. Миланковићъ, к. трг. Лубинко Милетићъ, к. трг. Танасіе Манойловићъ, к. тр. Миланъ Гвозденовићъ, к. тр. Алекса Бановићъ, калѣ. терз. Миланъ Ристићъ, к. трг. Петаръ Шарићъ, к. терз. Ђока Живановићъ, кал. папуц. Мића Божићъ, кал. терз. Михаилъ Илићъ, учен. терз. Петаръ Стойковѣћъ.

Ученици II. разр. IV. полугимназіе. Будимиръ Митровићъ, за брата Чедомила. Димитрије Јовановићъ. Миланъ Васићъ. Коста Поповићъ. Миланко Јовановићъ. Андрея Божићъ. Живанъ Васићъ, за брата Аксентија. Иованъ Јовановићъ. Петаръ Миловановићъ, учен. III. раз. н. ш.

(Послани одъ Г. Ивана Баића трг.)

ГГ. Тешо I. Павловићъ, терз. за сына Милана. Светозаръ Милосавлѣвићъ, трг. Марко Виторовићъ, терз. за сына Михаила. Иованъ Радићъ, калѣ. бурч. Ранко Николићъ, калѣ. трг. Тома Живановићъ, кал. трг. Димитрије Огњановићъ, кал. казанц. Иванъ Перишићъ, кал. бакал. Яковъ Максићъ, уч. II. раз. полугимн. Владимиръ Шкулићъ, уч. I. раз. полугимн.

(Скупіо Димитрије Николићъ калѣ. абац.)

ГГ. Павле Лекићъ Јадран. терз. Коста Капетановићъ, ђакъ. Иованъ Мезићъ Салашан. ђакъ. Никола Ђорђевићъ, кал. терз. Ђока Јовановићъ, калѣ. терз.

БОГАТИЋЪ (у окр. Шабач.)

(Скупіо Г. Димитрије Берићъ учителъ).

ГГ. Павле Михаиловићъ, пис. срезс. за сынове Ђретіо и Любомира. Гаврилъ Берићъ, парохъ Богатићск. Живко Берићъ, пар. Глоговачк. Ранко Дражићъ, пар. Богатићск. Живонъ Петровићъ, учит. Глушачк. Иованъ Машинъ, кметъ Дублянск. Павле Ђурковићъ. Михаилъ Ђвтићъ. Стеванъ Дранћъ, уч. II. полугимн. раз. Петаръ и Митаръ браћа Смиљанићи.

ЛОЗНИЦА.

ГГ. Кайстанъ Доса Куртовићъ помоћникъ Началн. Ђрежъ Михаиловићъ лоз. Сима Б. Михайловићъ Секрет. С Окр. Под. Станов Илићъ писаръ С. Окр. Под. Ђорђе Ђадимировићъ Поштаръ лоз. Сава Јовановићъ лекаръ Окр. Под. за сына Милоша, Мияло Јовановићъ Надзират. састав. Аде Шепачке, Спасов И. Чворићъ Писаръ срезс. Јадр. Радомиръ Вучковићъ II. Писаръ срез. Јадр. Миланъ Јвошевићъ прак. Суд. Под. А. Радовановићъ прак. Начал. Трипко Софроніевићъ прак. Милошъ А. Поповићъ пракі Суд. Окр. Алекса Јовановићъ практ. Милованъ Брановићъ практ. Станко Васићъ практ. Гвозденъ Мићићъ, Симеонъ Јовановићъ за сына ученика

Светозара, Милошъ Гавриловићъ стар. учит. Петко Бздићъ трг. Јованъ Симићъ трг. Јанко Лазаревићъ трг. за синовца Јована, Трифунъ Стояковићъ землѣдѣл. Јованъ Ебрићъ кафец. Симо Гаврићъ пушк. Миланъ Ювновићъ бакал. за сына Милована, Лука меанџија за сына Любу, Риста С. Панићъ терз. Марко Николићъ за сына Драгутана, Иванъ Николићъ бакал. Ђока Антићъ кал. болтац. Максимъ Касабинићъ кал. т. Марко Шакићъ кал. бол. Максимъ Колабинићъ кал. трг. Миланъ Савићъ тргов. изъ Радаля срез. Рађ. Неша Васиљвићъ землѣ. изъ Брезяка срез. Ядран.

КРУПАЊЪ (у Окр. Подринскомъ.)

Совокупитель Г. Станко Убавкићъ Учитель Крупаньскій.

Христо М. Солдатовићъ ученикъ III. разр. Милосавъ Скорићъ уч. III. раз. Илія Т. Солдатовићъ уч. II. раз. Мирко Васиљвићъ терзија изъ Крупија за сына Христу ученика II. разреда, Јованъ Радовановићъ за кћеръ Александру ученицу II. разреда, Г. Павле Гудовићъ Началникъ Среза Рађевскогъ штабс-капетанъ, Стеванъ Митровићъ терзија изъ Крупија, Живанъ Ивановићъ чарубџија изъ Крупија, Ђока Бошняковићъ трговацъ изъ Крупија за кћеръ Анку ученицу III. разреда. Станко Убавкићъ.

У Ж И Ц Е.

ГГ. Петаръ Ранћъ целый капетанъ Начал. Ср. Рачин. Стоянъ Обрадовићъ членъ С. за сына Душана, Васа Григоріевићъ членъ С. за синове: Михаила и светлика и вћери Лепосаву и Милеву. Мияло М. Трифуновићъ Рачунов. С. Ђорђе О. Мишковићъ писаръ С. Матія Николићъ стар. писаръ Начал. Јованъ Николићъ писаръ, Павле Костићъ поштаръ, Спиридонъ П. Поповићъ найстар. учит. Филипъ Ђ. Поповићъ учит. Вучета Трифуновићъ учит. II. разреда, Јованъ С. Христићъ учит. I. и II. раз. Ђорѣмъ В. Новаковићъ прак. С. Миланъ I. Митићъ прак. С. Обрадъ Р. Каравидићъ прак. С. Миланъ С. Радуловићъ прак. С. Васиљ Т. Радовићъ прак. С. Миланъ Елисавичићъ прак. Алекса Димитріевићъ прак нитаб. Вуле Живадиновићъ прак. Нач. Јованъ Јовановићъ прак. Милованъ Цицварићъ прак. Начал. Живанъ Алтомановићъ пис. Примир. С.

ГГ. Миланъ Евгениѣвићъ марв. трг. за сына Ђорђа, Настасъ Николићъ трг. Илія В. Квранзићъ трг. Танасіе Миловановићъ чарубџија, Илія Драгичевићъ майст. чар. Степа Мићићъ сар. Нинџо Весковићъ сар. Неша Алексићъ терзија, Здравко Бончићъ бакал. Никола Тешићъ сар. за два сына Ристу и Илію, Неша Михајловићъ за синове Вука, Милана, Васиља и Илію. Павле Григоріевићъ чарук. Јованъ Цвијановићъ чарук. Свто Елисавичићъ, Ђорђе Стаићъ кал. трг. родомъ изъ Срема, Филипъ Свтићъ кал. бак. Неделько Игњатовићъ кал. бак. Нешко Стефановићъ уч. IV. раз. Обречъ Михајловићъ кал. терз. Бранко Сурацъ изъ Добр. панд. Танасіе Каран-Поповићъ уч. IV. разр.

АРИЛЪ (у Окр. Ужичкомъ.)

(Сакуплѣни Г. Милепкомъ Ђурићемъ учителѣмъ Ариль.)

ГГ. Милое Теодоровићъ Нач. ср. Арильскогъ ш.-капетанъ Окр. Ужич. са сынове Светозара и Любомира слушателѣ II. Гимназіе, Велимира ученика I. разреда основне школе Арильске и Милосава младолѣтногъ, Г. Урошь Стѣпановићъ пис. ср. Ариль. за кћерь Елену, г. Миланъ Николићъ практ. Начал. окр. Ариль. Яковъ Поповићъ вметъ за сына Кремана ђака, Радисавъ Новиковићъ терзія изъ Ариля, Петаръ Еверница трговаць изъ Милићева села г. Петаръ Райчићъ учитель Иванъичкій.

(III. Разредъ училиш. Арильскій ученика)

Василіе и Марко браћа Ананіевићъ, Миланъ Дмитровићъ, Виторъ Остоићъ, Марко Иконићъ, Лука Мркићъ, Мирко Радвановићъ.

(II. Разредъ речени школс. ученика.)

Миласавъ Миланковићъ, Видоѣ Милијановићъ, Стеванъ Ананіевићъ, Вучићъ Миловановићъ, Марко Јоковићъ, Ђвремъ Боговићъ,

(I. Разредъ речени школс. ученика.)

Танасіе Ковачевићъ, Мивило Миловановићъ, Обрадъ Мариновићъ, Василіе Стоићъ, Радивоѣ Луковићъ, Сретенъ Ананіевићъ, Сретенъ Станисавлѣвићъ, Ђвремъ Крунићъ, Ђремія Кабаница.

РЖАНЕ (у Окр. Ужичкомъ.)

(Совокупитель Панга П. Јовановићъ Настояициѣ Поште Ржанске.)

ГГ. Ђремія Поповићъ предсѣдатель обшт. Скававачке среза Црногорскогъ, Ђремія Стојановићъ парохъ Сичо-Рѣчкій за два ученика Ђорѣ Савића I. разр. и Павла Стефановића II. разреда, Матея Перунчићъ меандія Режанскій, Стефанъ Войновићъ калѣа меандискій, Алекса Ђурићъ момакъ писаровъ Окр. Ужичкогъ среза Црногорскогъ.

П О Ж Е Г А.

ГГ. Милошь М. Трифуновићъ, писаръ Црногорск. Среза, Тодоръ Павловићъ и Јованъ Станишићъ пароси, Павле Стоићъ учит. Ђорѣ Г. Поповићъ Предсѣдат. Примир. Суда Јованъ Лазаревићъ Писаръ Обшв. Арсение М. Трифуновићъ практ. Миласавъ Дуловићъ тр. Танасіе Глишићъ за кћерь Ению, Теня Евгениевићъ марв. тр. Спасоѣ Веселиновићъ бояц. Трифунъ Петровићъ кафец. Деспотъ Милошевићъ за сына Малоша, Радивоѣ Дамановићъ изъ Висибаве, Јованъ П. Станоевићъ каф. Мита Радовићъ кафец. за сына Милана.

Ч А Ч А К Ъ.

ГГ. Василіа Вуковић парохъ Чачан. и почетный членъ Діацезе Ужичке, Ђорѣжъ Тошић парохъ Чачан. Сава Марковић писарь среза Трнавскогъ Иванъ М. Ђурић прак. Сретенъ П. Томашевић трг. Огићъ Јовичевић тр. за сына Любомира ученика I. разреда, Јованъ Кривача тр. Алекса Радовић трг. Петаръ Белић трг. Марко Јовановић трг. Никола Радовановић трг. Милованъ Цариградл, кож. Тимотей Обреновић. Коста Мирковић тр. Иліа Митовић иначе Целатов. Јова Ђурић, Ђорѣ Радојковић меан. Вукъ Васовић бакал. Драгов Милосавлѣвић, Симеонъ Николић бакал. Урошъ Ранћ, Милованъ за сына свога Косту, Панта Милосавлѣвић ђакъ самоукъ изъ села Гурашеваца презиме Тубић, Андриа Марјановић учен. IV. разр. Станія Трнавчева кћи быв. казначея, Антоніе Марковић сарачъ, Добросавъ В. Манойловић каф. Василіе Ивановић валбан. Стефанъ Симић абац. Петаръ Гавриловић абац. Радосавъ Бојовић чарук. Ранко Ђремић абац. Сретенъ Лукић абац. Петаръ Јосифовић каф. Алекса Б. Милановић папудія, Ассентіа Миловановић трг. изъ села Гурашев. Тодоръ Димитриѣвић за брата Косту, Панта Петровић чарук. за кћерь Савку, Ђорѣжъ Миловановић терз. Алекса Вуковић Рудничанинъ, Риста Дмитровић мунџія, Тоша Јовановић за сына Владимира, Иліа Петровић кафец. Иванъ Божовић шегр. абац. Никола Дмитровић кал. терз. Милованъ Продановић кал. терз. Младенъ Обреновић шегр. шустер. Лука Јовановић кал. терз. Теохаръ Георгевић Хрис.

КАРАНОВАЦЪ.

ГГ. Божо Божовић члекъ Суда за сына Петра, Михаилъ Ђурић Секрет. Суда за сына Илію, Паунъ П. Смиљановић рачунов. Суда за сына Василія, Никола Вуловић Протокол. Суд. Коста С. Анѣлковић помоћ. Рачунов. Вукадинъ Андреевић Архиваръ С. за сына Константина, Сретенъ Борисавлѣвић писарь Началн. Живко К. Јовановић писарь С. Филипъ Зорић П. К. Е. У. Ђорѣ Ђорѣвић прак. Начал. Стефанъ Н. Големовић прак. Начал. Ђорѣ И. Димитриѣвић практ. Суд. Иліа П. Ђуковић практ. Начал. Јованъ Станћ, Димитриѣ Г. Црвичанинъ, Гаврилъ Поповић, Сима Кнежевић за сына и за синовца Петронія и Уроша и за кћерь Смиљану, Никола Стойковић учитель, Јосифъ Добровић Каранов. Милошъ Туцаковић, Никола Новаковић, Радованъ Радисавлѣвић, Андреа Арсениѣвић.

СМЕДЕРЕВО.

ГГ. Антоніе Р. Майсторовић, Началн. и подполков. окр. Смедер. Таса Кузмановић, помоћ. Началн. Марко Михайловић, писарь Окр. I. Ђорѣсвић, казначей. Јованъ Милосавлѣвић, Начал. среза Подунавскогъ Штабс-Капетанъ, за сына Марка. Марјанъ Ђерговић, пензионеръ изъ Радинаца, за сына Михаила. Иліа А. Јовановић, практик. Начал. Стефанъ Поповић, практ.

Начал. Стефанъ Петровиѣ, прак. Начал. Милорадъ Милора-
 довиѣ, прак. Начал. Дмитріе Нешиѣ, прак. Нач. Сретенъ
 Михаиловиѣ, прак. рад. Янко Накариѣ, кметъ за сына Илию.
 Јованъ Ристиѣ, бакал. Јованъ Милойковиѣ, за сына Животу.
 Коста Јовановиѣ, за сына Живана. Васиље Ц. Митровиѣ,
 прак. Н. Радомиръ Ђеремовиѣ. прак. Н. Лазаръ И. Михаило-
 виѣ, парохъ Смедеревск. Вунца С. Срењѣ, тргов. Ђорђе То-
 доровиѣ, трг. Јованъ Райковѣ, трг. Георгіе Петровиѣ, трг.
 Стоянъ Атанацковиѣ, трг. Х. Атанасіе Х. М. Здравковиѣ, трг.
 Кузманъ С. Срењковиѣ, трг. Коста Величковиѣ. трг. Илія
 Кујунѣ, трг. Живко Стефановиѣ, шнайд. Марјанъ Нешко-
 виѣ, терз. Тодоръ Грунѣ, трг. Петаръ Нешиѣ, трг. за сына
 Стефана. Анђелко Анастасіевиѣ, трг. Јованъ Љотиѣ. Марко
 Розендеръ. Стефанъ Адамовиѣ, бакал. Сава Грунѣ, коларъ.
 Стефанъ Драгановиѣ, ѱурч. Илія Велковиѣ, терз. Риста Исан-
 ловиѣ, тупекѣ. Цветко Илиѣ, кафеѣ. Антоніе Илиѣ, бакал.
 Михаило Лукѣ, бак. Никола Ђорђевиѣ, бојѣ. Никола Марјан-
 овиѣ, абаѣ. Стеванъ Јовановиѣ, дуванѣ. Јованъ Ристиѣ, бак.
 Живко Стефановиѣ, шнайд. Ђорђе Илиѣ, каф. Стоянъ Вучко-
 виѣ, за сына Драгомира. Риста Исанловиѣ. Михаило Ђорђе-
 виѣ. Јованъ Марковиѣ. Јковъ Радовановиѣ. Стоянъ Б. Па-
 вловиѣ, за сестру Стамену. Цветко Јовановиѣ, бак. Дмитріе
 Стојановиѣ. Таса М. Главашевиѣ. Пантелија Манойловиѣ, дув.
 Дмитріе Раденковиѣ. Танасіе и Тома браћа Јанковиѣ. Х. Илія
 Х. Тириѣ. Јованъ Стојановиѣ, за сына Петра. Ђорђе П. Аѣо-
 глиѣ. Стоянъ Јанковиѣ, за сына. Јованъ Ђорђе. Топаловиѣ.
 Живко Басиѣ, ѱурѣја за ћерку, Пера Каѣетана сынъ за ћерку.
 Таса Касаѣиѣ, за сына Јанаѣја. Таса Ристиѣ, за сына Ђорђа.
 Стефанъ. Ј. Атанацковиѣ. Риста Ђ. Катиѣ. Владимиръ Катиѣ.
 Васиље Марковиѣ. М. Љотиѣ. Јаниѣе Константиновиѣ, за
 брата Владимира. Аранђелъ Стаменковиѣ за сына Ђоку. Петаръ
 С. Срењѣ. Таса Т. Стојановиѣ. Авраѣ Станковиѣ, кал. трг.
 Михаило Николиѣ, кал. Цветко Нимиѣ, кал. трг. Ђорђе Ж.
 Марѣ, кал. трг. Сима Ђурковиѣ, кал. Сима Ђ. Стефановиѣ,
 кал. трг. Стоянъ Савиѣ, калѣ. Манойло Костиѣ. Ручиѣ Мар-
 тиновиѣ, трг. Ђорђе Јовановиѣ.

(Скупљѣни одъ Г. Димитрія Бошковиѣа, прак.)

ГГ. Симеонъ Протиѣ, преѣдат. Суда Окр. Смедеревск.
 Танасіе Марковиѣ, Секрет. Никола Стојановиѣ, Рачуноводит.
 Ленка, Владимира Васиѣа, писара Суда Окр. Смедеревскогъ за
 вѣрь Лепосаву. Лазаръ М. Живковиѣ, Архив. за вѣрь Млаеву.
 Вуде С. Марковиѣ, писаръ. Миланъ Јовичѣ, прак. за супругу
 своју Любицу. Живота Т. Паниѣ, прак. Димитрій Бошковиѣ,
 прак. Алекса Р. Стојановиѣ, прак. Начаст. Никола Костиѣ,
 шлосеръ майсторъ.

(Скупљѣни одъ Г. Јована Ристиѣа, ликериѣе.)

ГГ. Димитрій Нешиѣ, пошт. Гаврилъ Нешиѣ, калѣ. терз.
 Риста Ђ. Христиѣ, трг. Стефанъ Станковиѣ, калѣ. трг. Жи-
 вота Милошевиѣ, калѣ. терз. Дмитріе Наумовиѣ, калѣ. шуст.
 Коста Дмитріевиѣ, калѣ. чизм. Јованъ Здравовиѣ, за сына
 Павла I. разр. учен. Цветко Крстиѣ, бакал. Цветко Н. Ан-
 дреевиѣ, калѣ. терз.